✓ QOLAMTA

ДӘУІР КӨШІНДЕГІ ДӘСТҮР

ТӨРТ ТҮЛІККЕ ҚАТЫСТЫ АТАУ-ТІРКЕСТЕР

Бүгінгідей құндылықтар ауысып жатқан уақытта қалыпты тіршілігіміздің алыстай түскен дәстүрлі ұғымдар, ұстаным мен жоралғы сынды дүниелер де ақырындап ұмыт бола бастады. Тіпті, қазақылықтың құбылысындай болған ауылды жерлерде де бай мәдениетіміз бен мұрамызға алтын айғақ саналар атаулар мен ұғымның біразы ұмытылып, өзгесі жаңғырып, жасанып өзгеше терминге ауысқан. Өркениет өңдіршектеген, жаһандану жармасқан уақытта тұтынатын мүкәмәл-дүние мен бұйымдардың орнын, мыңжылдықтан бүгінге жеткен заттардың атауын жаңа ұғымдар алмастырды. Сол себепті дәстүріміздің сөнуге шақ тұрған қоламтасын үрлеп санада маздатар сәт соққан сынайлы.

Асыл СҰЛТАНҒАЗЫ

Расында жаһандану лебі ұлы құндылықтарымыздың көбін күресінге ысырып бара жатқан жоқ па деген ой кешесің. Жаз жайлауда, қыс қыстауда қызынып-қыздырмалатып күн кешіп, қырдың қызыл түлкісіндей құлпырған тіршілікте балағынан өрген баласынан тұлға сомдап шыққан кешегілердің даналығының дәлеліндей, ұлылығының ұнтағындай болған дүниенің бәрі қасаң тартты. Көбі шекілген үстіне кетіліп, жадыдан жұмбақ күйде өшіп барады. Мәселен, қаланың баласы тұрмақ қырдың қызыл шырайлы жеткіншегінің өзі төрт түлікке қатысты атауларды жаңылмай санамалап бере ала ма? Жастар түгілі қазіргі таңда қырық пен елу шамасындағы ауыл азаматтарының, ел ағаларының өзі кейбір дүниеден хабарсыз деп нақты айта аламыз.

Дәстүрімізді санада жаңғыртқан тұлғалардың бірі Қасымхан Бегіманов сынды елге белгілі ақын екенін бүгінгілердің бірі білсе, бірі білмейді. Көрнекті ақын осыдан бірнеше жыл бұрын этнография саласында жемісті еңбек етіп, шежіре кеуде ғалымдардан, ақсақалдардан дәстүрді жазып, хатқа түсіріп алған еді. Сол табанды һәм терсіңді еңбегінің нәтижесінде «Этнографпен әңгіме», «Дәстүр: кеше, бүгін, ертең» атты төрт томдық кітап жазып, оқырманға ақжолтайлаған. Аталмыш кітаптың бірінде Жағда Бабалықұлымен болған ғажайып сұхбатта қаламгер көп нәрсені айшықтаған. Соның бірі – қазақтың байырғы тұрмысына тән аталулар.

Қасымхан Бегімановтың «Этнографпен әңгіме» атты кітабында Жағда Бабалықұлы: *«...Есіме шаш, түк деген сөзге қатысты атау-тіркестер түсіп отыр. Кәдімгі малдың жүні болады ғой, соған қатысты біршама сөзді айтып өтейін. Жүн қырқу, жүн жұлу, күзем жүн, қозы жүн, жабағы жүн, қылшық, түбіт, мамық, шуда, түйе жүн, бота жүн, тайлақ жүн, жүнді жуу, ширату, өру, тоқу, тарту, түрлеу, шүйкелеу, келептеу, орау, тарқату, тарау, түту, білтелеу, қылшықтау, сабау, шабақтау, жүн тарту, су себу, тебу, құйыршық жеу, ысу, қайнату. Міне, бір ғана «жүн сөзінде қаншама атау тіркес бар?!»* – деп толғанады. Шынымен де бір ғана «жүн» сөзінің түрі мен оны іске жаратудағы атау-тіркестердің өзі 30-дан асып кетеді екен. Осыншама бай дәстүр, шұрайлы тілдің бүгінгі таңда өрісі тарылып, кейбір атау-тіркестер санадан өшіп, тұрмыстан қалып бара жатқаны көңіл жабырқатар дүние екені айтпаса да түсінікті.

Хош, төрт түлік жүніне қатысты отыздан астам сөз барын айттық. Ал ендігіде этнограф айшықтаған «тұяқ» пен «мүйіз» сөздерін санамалап шығайықшы. *«Жылқы тұяғы, сиыр тұяғы, түйе тұяғы, есек тұяғы, қашыр тұяғы, құлан тұяғы, қодас тұяғы, ешкінің тұяғы».* Бұл жұп һәм тақ тұяқтыларға қатысты атаулар десек те, біз «түйе тұяғы» деген сөзге күмәнмен қарап, тереңнен талдап көрдік. Өйткені қазақтың қолданысында «түйе табан» деген сөздің бары анық. Әрине, түйеде тұяқ болатынын баршамыз білеміз дегенмен, сөз қолданысында көп кездесе бермегендіктен, «осы түйенің табаны деп атаушы еді ғой?» деген секем ой-санада сайрап тұрды. Сөзді қуалай келе қазақ тіліндегі тұрақты сөз тіркестерінде «түйенің тұяғы түскен жер» деген сөйлем қолданылатынын білдік. Бұл «Ит арқасы қиянда», «айшылық жер» деген тіркестермен сарындас, «алыс» деген мағына беретін сөз екен. Бұл орайда *бастапқы тұяқ сөзінен ойысып, мүйіздерді санамалайық. Бұған: «арқар мүйіз, қаракүйрық мүйіз, қошқар мүйіз, теке мүйіз, ешкі мүйіз, ақтаң мүйіз, серке мүйіз, бұлан мүйіз, таутеке мүйіз»* сынды өзге де мүйіз атаулары кіреді. Мұның бәрін санамалай берсек, жоғарыда атап өткен «түйенің тұяғы түскен жерге» барып бірақ тоқтармыз. Тұрмыс салтымызға сіңісті болған осыншама бай сөзді, бай атауларды зерттей келе әрі таңданып отырып: *«Алла бағымызға орай бізді біраз дүниеден шектепті. Егер Африка сынды құрлықтарда мекен ететін жануарлар қазақ сахарасында тіршілік кешкенде атау-тіркестен көз сүрінгендей екен»,* – деп іштей риза кейіпте күліп алдық. Әрине, бұл қазақтың ділмарлығын әжуалағандық емес, осыншама биік парасатпен дүниенің бәрін дәстүр-салтында жаңғыртып, әрбір жанды-жансыз дүниеге өз ұғымы бойынша атау бергеніне риза болғандықтан.

Бұл орайда мүйіз бен тұяқтан жасалған бұйымдарды да аттап кете алмасымыз анық. Өйткені оның бәрін ата-бабаларымыз тұрмыста қолданып, мирас боларын бізге аманаттап кеткен-ді. Хош, аталмыш бұйымдарды санамалап шығайық: *«мүйіз қасық, мүйіз сап, мүйіз түйме, мүйіз тиек, мүйіз біз, мүйіз тебен, мүйіз қырықтық, мүйіз шақша, мүйіз құрттауыш, мүйіз сыдырғы, мүйіз сыдырғы, мүйіз ысқы, мүйіз ұршық, мүйіз ожау, мүйіз піспек, мүйіз дәндәку, қамшы сап, пышақ сап, бүркіт балдақ, мүйіз тарақ, мүйіз қатарма».* Міне, осының бәрі біздің ата-бабаларымыздың бай дәстүрінен, тұрмыс-салтынан сүзіліп шыққан атау-тіркестер, бізге мирас еткен этнографиялық терминдер. Бұл орайда Жағда Бабалықұлының аузынан «тілге қатысты айтқандарыңыздың шашауын шығармай еліңізге қайта аманаттайын» деген уәдемен сөз суырған Қасымхан Бегіманның еңбегін ерекше атап өтуіміз керек-ақ.

Айта кетуіміз керек – тұяқ пен мүйіз туралы айтып өткенімізбен, кейбір жазбаларда, әсіресе көркем шығармаларда тырнақты жануарлар мен аңқұстарға «тұяқты» теліп жіберетіндер бар. Мұны шабыт үстінде жіберген немесе логикалық қателік дегенімізбен, бұл шын мәнінде сөзге, ана тілге жасалған қиянатпен тең екенін жасыра алмаймыз. Сол үшін де *«бүркіт, қарақұс, тазқара, қозықұмай, жылан жегіш, үкі»* сынды құс атаулы және *«ит, қасқыр, аю, мысық, сілеусін»* сынды аңдарда тырнақ болатынын қаперде ұстаған жөн.

Дәстүріне берік ұстанымын, ұлы құндылығын қастерлеп келген қазақ елінің бүгінгі хәлін айшықтарға ауыз бармайды. Өйткені ұшқары айтып немесе кем сипаттап қоюымыз кәдік. Екінші жағынан ұлт үдерісіне, көшінің басына шығып дабыл қағар жүректілік кешегі Мұхтар Әуезов, Ғабит Мүсірепов сынды кемеңгерлердің де бойынан табылмаған. Табылса да «көшін қай бел-белеске доғарса да қазақ қазақылығын жоғалтпайды» деген шығар. Алайда мынау алмағайып шақта осыншама бай мұрамызды тілдік саладағы телегей сөз кенішімізді сарқып алмай жадымызға тоқи аламыз ба екен деп алаңдайды көңіл шіркін! Сол үшін тым болмағанда дәстүрдегі дүниелерді осылай жаңғыртайық деп қолға қалам алдық. Сол үшін салт пен дәстүрден сыр шертетін сүйікті газетіңіз «Jetisý»-дағы» «Qolamta» айдарын назарда ұстап жүргейсіз, алдияр оқырман!

✓ АУЫЛ – ЕЛ БЕСІГІ

Фермерлік шаруашылықтарды дамытудағы жергілікті өзін-өзі басқарудың рөлі өте үлкен. Бұрынғы бір орталыққа топтасқан бір ұйымға бағынған ауыл тұрғындары жекешелендіру саясаты негізінде бірнеше жүздеген шаруа қожалығына ыдырап кетті. Қазіргі Жетісу облысында 20407 ауылшаруашылық бірлігі бар, оның 2416-сы Көксу ауданында. Оларды ірілендіру бағытындағы шаралар ойдағыдай нәтиже бермей келеді.

Фермерлік шаруашылықты дамыту

Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың 2022 жылдың 1 қыркүйегіндегі халыққа Жолдауында: «Шаруалардың өзара ұжымдасуы ауыл шаруашылығын дамытуға жол ашып отыр. Біз осындай пилоттық жобаны жүзеге асырдық. Оған қатысқан ауыл шаруашылығы кооперативтерінің егіні екі есе артық өнім берген. Ал, мал басы шамамен 25 пайызға көбейген. Әр өңірдің ерекшелігін ескере отырып, оң тәжірибені бүкіл елге біртіндеп тарату қажет. Бұл салада озық технологиялар тапшы», – деген.

Соның әсерінен ұсақ шаруашылықтар мемлекеттің беретін жәрдемін, демеуқаржысын да ала алмайды. Ең бастысы, майда шаруашылықтарға бөлшектенген елді мекендерде ауылға иелік ететін, қамқорлық жасайтын ірі шаруашылық құрылымы болмай тұр. Соған орай жаңа заманның талаптарына сай ауылдың әлеуметтік-экономикалық дамуын қалыптастыру мақсатында жергілікті өзін-өзі басқарудың жаңа моделін енгізу бүгінгі күннің негізі мақсатына айналды.

2021 жылдың мамыр айында Жетісу облысы, Көксу ауданы, Жарлыөзек ауылдық округі аумағында «Ошақ» пилоттық жобасы іске қосылды. «Ошақ» жобасы бір жыл ішінде кеңестер, тренинг, ауылдық округ тұрғындарымен кездесу, тағы да басқа бірлескен іс-шара өткізді. Тұжырымдаманы жүзеге асырудың негізгі мақсаты – ең алдымен ауыл тұрғындарын біріктіру, бұл үшін болашақ жергілікті өзін-өзі басқару органы ретінде еліміздің басқа аймақтарында «Ошақ» пилоттық жобасын 2023 жылы іске қосу қажет. Шетелдік және отандық сарапшылардың пікірінше, пилоттық жобаны жүзеге асыру тек мемлекеттік органдардың ғана емес, сонымен қатар, Қазақстандағы жергілікті өзін-өзі басқарудың дамуына кумулятивті мультипликативті әсер етеді. Сондықтан Жарлыөзек ауылдық округі аумағында «Ошақ» пилоттық жобасын осы тұжырымдама негізінде жалғастыру үшін оны «Жергілікті өзін-өзі басқару әкімшілігі» деп атап, оның аппаратын қайта қарастыруымыз керек. Пилоттық жоба шеңберінде қазіргі ауылдық округ әкімі аппаратының орнына жергілікті өзін-өзі басқару әкімшілігін құрып, 2023 жылы оны сынақтан өткізуді қамтамасыз етсе нұр үстіне нұр болар еді.

Себебі, жергілікті өзін-өзі басқару әкімшілігіне елді мекендерді абаттандыру, санитарлық тазалау, көгалдандыру жөніндегі жұмыстарды өз бетінше орындауға, сондай-ақ, кеңестің шешімі бойынша жергілікті тұрғындарға өтеулі негізде қызметтер көрсетуге заңнамалық тұрғыда мүмкіндік беріледі. Жергілікті маңызы бар мәселелерді шешуде икемділікті, жеделдік пен тиімділікті қамтамасыз ету үшін жергілікті өзін-өзі басқару әкімшілігінің қызметіндегі көптеген бизнес-процесс оңтайландырылады. Осыған байланысты әкімшіліктің кадрлық құрамын қалыптастыру өзгеше тәртіппен жүзеге асады. Бұл ретте жергілікті өзін-өзі басқару әкімшілігі қызметшілерінің штат саны ауылдық округтер үшін штат санының лимиті шеңберінде айқындалатын болады.

Өз кезегінде, ауылдық округ әкімі бюджет қаражатын үнемдеу есебінен еңбек шарты бойынша қосымша жұмыскерлерді қабылдай алады. Бұдан басқа, жергілікті өзін-өзі басқару әкімшілігіне жұмысқа білікті және тәжірибелі кадрларды тарту мақсатында әлеуметтік-қаржылық қолдау көзделеді. Осы мәселелерді шешу үшін мемлекет тарапынан нақтылы шаралар қарастырылған.

Оларды іске асыру 2025 жылға қарай өңірлердің аумақтық, экономикалық, әлеуметтік жағдайына сәйкес келетін, фермерлік шаруашылықтарды дамытуға, сондай-ақ, тұрғындар мен тұтас мемлекеттің мүддесіне жауап беретін жергілікті өзін-өзі басқарудың жаңа моделін қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Асқар ШАРИПОВ,
экономика ғылымдарының докторы, Қазақстан ауылшаруашылық ғылым академиясының академигі, Қазақстан фермерлер қауымдастығының Жетісу облысы бойынша филиалының бастығы

✓ ОҚУҒА ҚҰШТАР МЕКТЕП

АНДАС ӘУЛЕТІ «Jetisýǵa» 30 оқушыны жаздырды

Бейсен Құранбек атындағы журналистер үйінде Жетісу облыстық білім басқармасы, «Казпошта»АҚ Алматы облыстық филиалы және «Мерейлі отбасы – 2022» Ұлттық байқауының жеңімпазы Андас әулетінің ұйымдастыруымен мәдени, тағылымды шара өтті. Оған облыстағы аудан-қаладан білімге құштар, өнерге бейім, ұлттық құндылыққа жаны жақын 30 оқушы мен олардың жетекшілері қатысып, өнерін көрсетіп, өрлігін танытты.

Серік ҚАНТАЙ

Шараны облыстық «Jetisy» газеті бас редакторының орынбасары, ақын Жұматай Әміре жүргізіп, алдымен аталмыш шараның мән-мағынасын түсіндірді:

– Ғасырдан ұзақ тарихы бар облыстық «Jetisý» газетінің қазақ руханияты үшін сіңірген еңбегі ерен. Қазақ әдебиеті мен мәдениетінде орны бөлек кешегі Ілияс, Мұхтар, Мағжандар бастаған ұлы көштің бәрі де «Jetisy» газеті арқылы танылып, есімі тарихта қалды. Одан кейінгі сан буынды тәрбиелеуде де басылымның орны ерекше, беделі биік болды. Міне, бүгінде сол дәстүрді Андас әулеті жалғастырып, облыстың аудан-қаласынан 8-10-сынып аралығында оқитын 30 оқушыны «Оқуға құштар мектеп» жобасы аясында қарашаңырақ газетке жаздырып, демеушілік танытып отыр. Әрине, білімге, ғылымға, руханиятқа жасалған демеушіліктің бағасы үстем болатыны анық, – деп атап өтті.

«Оқуға құштар мектеп» жобасы Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың Ұлытауда өткен Ұлттық кеңесте берген тапсырмасы аясында жүзеге асуда. Облыстық білім басқармасының бас маманы Руслан Арсыланов аталған жоба аясында облыста қандай шаралардың атқарылып, нендей жетістіктерге жеткені туралы баяндаса, «Казпошта» АҚ Алматы облыстық филиалының жетекшісі Айбол Таңжарбек оқушыларға поштаға жазылған түбіртегін табыс етті.

Келесі кезекте Андас әулетінің отанасы, «Парасат» орденінің иегері, «Алтын алқалы» ана Әуесхан Мажайқызы балалардың болашағына сәттілік тілесе, осы әулеттің ұлы, әріптесіміз Қажет Андас әулет құндылығы туралы айта келіп, тарихшы, айтыс және жазба ақын Андас Омарақынның «Тарих талғарында», «Дода», «Жылдар ізі» атты 3 томдық еңбегін таныстырып, оқушыларға сыйға берді. Сондай-ақ, облыстық білім басқармасы мен Андас әулеті бірлесе отырып, алдағы жарты жылда «Оқуға құштар мектеп» жобасы негізінде жүргізілетін «Андас Омарақын оқуларының» ережесімен таныстырды.

– Жаңа бастама бүгінгі шараға қатысқан 30 оқушының арасында, алғашқы жарты жылдықта сынақ ретінде өтеді. Ол «Тарих талғарында» жас өлкетанушылардың ғылыми жұмыстары байқауы, «Дода» атты жас айтыс ақындарының айтысы және «Жылдар ізі» атты жас жазба ақындар мүшәйрасы сияқты үш бағытта жүргізіледі. Әр номинацияға дайындалған оқушылар еңбегінде Андас Омарақын шығармашылығын үлгі етуі керек. I, II, III дәрежелі орын алған үміткерге облыстық білім басқармасының Алғыс хаты мен Андас отбасы атынан қомақты ақшалай жүлде тағайындалады. Үш номинация бойынша I орын алған оқушылар оқитын мектепке облыстық білім басқармасының «Оқуға құштар мектеп» атты көшпелі туы тапсырылады, – деді ол.

Келесі кезекте әр өңірден келген оқушылар өз өнерлерін көрсетіп, өлең оқып, айтысқа түсіп, шараның шырайы ашыла түсті.

✓ БІЛІМ

Қоғам мен мемлекет дамуының басты тетігі сапалы білім беру. Рухани, мәдени саламыздың нығаюына, адами қасиеттердің жоғарылауына, жеке адамның жетістіктерге жетуіне білімнің ықпалы зор екендігі күннен-күнге айқындалып келеді. Еліміздің келешегі болып саналатын жас ұрпаққа сапалы білім беру – педагогтың басты міндеті.

Педагогтың басты міндеті

Педагог қауымына жай ғана білім беру емес, өркениет көшінен орын алып, жол бастауға қабілетті азаматтар тәрбиелеп шығару міндеттелген. Біз өмір сүріп жатқан кезең – жаңа көзқарастардың жиынтығы. Бұл бағытта гиперактивті балалардың энергиясын тұрақты, берік білім негізін қалыптастыруға бейімдеу маңызды. Мұғалімдер оқушының тек танымдық мүмкіндіктерін ғана емес, сонымен бірге эмоционалдық, психомоторикалық қабілеттерін шындап, ақпаратты талдай білуге баулуы қажет.

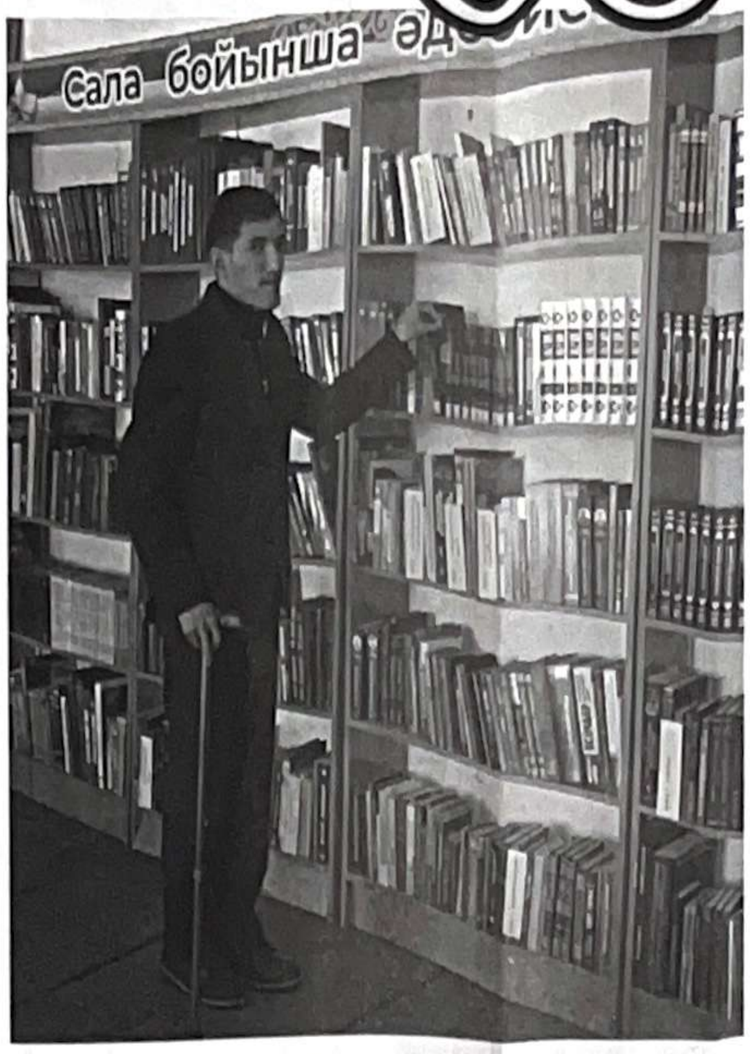
Біздің мектебімізде осы бағытта 7 мектеп тренері, 16 педагог-зерттеуші мұғалім жұмыс істейді. Жас мамандарға тәлімгерлік қызмет ұйымдастырылған. Соның нәтижесінде 2021-2022 оқу жылында сапалы жұмыс көрсетіп, бірнеше жас маман жылды табысты қорытындылады. Атап айтсақ, оқушыларымыз ағылшын тілі пәні мұғалімінің жетекшілігімен аудандық «Ұшқыр ой алаңы» атты пікірсайыс турнирінде бас жүлде, облыстық кезеңде жүлделі 3-орын иеленді. «Тіл шебері» байқауының жеңімпазы шықты.

Сонымен қатар мектеп мұғалімдері Талдықорған қаласындағы Мұхтар Арын атындағы №24 Экономика және бизнес арнаулы лицейдегі әріптестерімен педагогикалық тәжірибені тарату бойынша бірлескен іс-шаралар өткізді, пікір алмасты. Нәтижесінде мектеп оқушылары республикалық, облыстық, аудандық пән олимпиадасының жүлдегерлері атанып, биік белестерден көрінді.

Мөлдір АМАНГЕЛДІҚЫЗЫ,
Н. Алдабергенов атындағы орта мектеп директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары
Көксу ауданы

68 МЫҢ КІТАПТЫ ТАУЫСҚАН ЖІГІТ

Түркістан облысы Түлкібас ауданындағы Тастұмсық ауылында Мейірхан Топанбай есімді жігіт бар. 28 жастағы азамат ес біліп, әріп танығалы 68 мың кітапты оқып тауысқанын айтады. Ол осынау оқу-білімнің қызығына кіргеннің нәтижесінде 10 тілді меңгерген.

КІТАП ОҚУ ӨМІРГЕ ДЕГЕН КӨЗҚАРАСЫҢДЫ ӨЗГЕРТЕДІ

Ауыл кітапханасында кітапханашы болып жұмыс істейтін бірінші топтағы мүмкіндігі шектеулі жас жігіттің айтары да көп. «Иә, 68 мың кітап оқуды қиял деп қарайтын, ол мүмкін емес деп санайтындар бар. Бірақ ол – мүмкін! Адамның жан тынысын ашатын дүниедегі жалғыз нәрсе – кітап. Кітапты ештеңе алмастыра алмайды. Адамзаттың негізгі мұраты – адам болу болса, сол мұратқа жеткізетін кітап», – дейді Мейірхан бізбен әңгімесінде. Ол, 2021 жылы Шымкент қаласық жасөспірімдер кітапханасының және Түлкібас ауданының жыл үздіктері таңдалған түста «Үздік оқырман – 2021» атанған. Осы кезде оқыған кітаптарының тізімі арнайы хаттамаға енгізіліп, ұсынылады. Соңда оның университет кітапханасынан 3987 кітап, арнайы кітапханадан 29 мың 536 аудио және брайль кітап, аудандық кітапханадан 27 777 кітап, Жаскешу ауылдық кітапханасынан 404 кітап, Тастұмсық ауылдық кітапханасынан 198 кітап оқығаны белгілі болған. Бұл 2021 жылғы санақ қана. Одан бері 3 мыңнан аса жәй кітап, 4100 брайль кітап және 389 аудио кітапты тауысқан.

Оның отбасында анасы кітапқа құмар екен. Анасы – шет тілдерінің мұғалімі Үлбосын Абешова. Ал марқұм нағашы әжесі «Оқымаған оқығанға қызмет қылады. Әлем осы қалпында тұрмайды», – деп бала күнінен құлағына құйып өсіріпті. Әжесі Салиха Дәрібаева бірнеше жыл зейнетақысын жинап, Ресейден мың дана кітапқа тапсырыс беріп алдырған. Ал нағашы әжесі Жұмаш апа «жүйкең тыныштала ды», – деп, шұлық тоқуды үйреткен. Бүгінде қолөнер жұмыстары да Мейірханның тұрақты хоббиі. Мектепті үйден оқыған жас бала кітаппен бес жасынан бастап сусындаған. Ең алғаш Решат Нури Гүнтекиннің «Бозторғайы» мен Шыңғыс Айтматовтың «Атадан қалған тұяқ» атты кітаптарымен танысқан. «Екеуін бірдей кезеңде бастап, бірдей кезеңде аяқтадым», – дейді ол. Сол жылдары «Бозторғай» телехикаясы отандық арналардан көрсетіліп, сол телехикаяның әсеріне қатты берілсе керек, әжесі жас жігіттің туған күніне сол кітапты сыйлайды. Бала Мейірханның алғашқы кітап оқуы осыдан басталған. «Ал менің шын кітап құмар болуымның себепкері – ұстазым Жанна Нұралықызы Ботабаева. Филология ғылымдарының докторы, 20 жылдан бері сал ауруына шалдыққан балаларға тіл үйретіп жүрген мықты оқытушы. Жай оқытушы емес, білімді, жан дүниесі ауру жанын ұғатын алтын жүректі адам. Мен Рабиға Әбдімұсақызы басқаратын академик Ә.Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университетінде екі бірдей жоғарғы білім алдым. Жанна Ботабаева гуманитарлы-педагогикалық факультетінің деканы және орыс тілінен дәріс берді. Қазір Ж.Тәшенов университетінің филология кафедрасының меңгерушісі. Осы кісі бір аптада 14 кітап оқудың жолын көрсетті. Бұл деген үлкен уақытты әрі жүйкені талап етеді. Әр аптада он төрт кітап оқу бойынша қысқаша талдау ұйымдастырды. Түнгі он екі-бірге дейін оқыған кітаптарымызды сөз ететінбіз. Бір аптада 17 кітап оқыған кездеріміз де болды», – дейді өткенін еске ала отырып Мейірхан. Сонымен бірге ол «Жетістік – жалғыз адамның ісі емес, ол – ортаның сенімен байланысынан туатын ортақ еңбек. Кітап оқу – жан қайғыңнан арылтып, өмірге деген көзқарасыңды өзгертеді. Менің өмірімде екі жол тұрды. Бірі – мүгедектігіме мойынсұнып, бір бөлмеге қамалып қалу, екіншісі – өз үнімді әлемге естіртіп, жаһанға өз атымды қалдыру. Білесіз бе, сал ауруларын көбі ақыл-есі кеміс деп санайды. Бірақ біздердің бәріміз сондаймыз ба? Жоқ, әрине! Біз мас адам сияқты теңселіп жүреміз. Сал ауруына жармасқан ауруымыз – талма. Бәзбіреулердің теңселіп жүргеніміз үшін мас адамға балап, талмамыз үшін ақылы кемге санап жатқаны жаныма қатты батады. Өзгерген ештеңе жоқ», – дейді өмірге құштар жігіт.

О баста кітапханашылықты армандамаса да кітапқа деген құмарлық мұны еріксіз осында жетелеген. Мұны тағдырым деп санаған ол, бүгінде күн сайын массаждан соң жұмысына келуге асығады. Себебі мұнда жақсы адамдар бар. Олармен дидарласып, рухани әңгіме-дүкен құрудың өзі бір ғанибет. «Менің бар байлығым – кітап пен кітапханадан тапқан достарым, әріптестерім. Жалғыз болсам, мен ештеңеге қол жеткізбес едім. Тәжіктерде «Сен қадам жасауды бастамасаң, бұлаққа да, бақа да жетпейсің» деген сөз бар. Жүріп-тұрудан бөлек, адамдардың көзқарасының өзі де ауыр тиеді. Кедергілер де жиі кезігеді. Адамдар әлі бізді толық қабылдауға дайын емес. Дайын емес деп отыра беруге де болмайды. Бар екенімізді көрсетуіміз керек деп ойлаймын. Біздің қоғам мүгедектігі бар азаматтарға аяныштың халмен немесе масыл деп қарайды. Сонымен бірге көпшілігі оларды жұмыска алудан қашады», – дейді тағы бірде Мейірхан ішкі жан дүниесіндегі арпалысты сездіріп.

10 ТІЛДІ МЕҢГЕРГЕН

Біз кейіпкеріміздің 10 шет тілін білетінін естіген соң «адам өзін-өзі жетілдіру арқылы, өздігінен бірнеше тілде меңгеруі мүмкін бе?» деп сұрадық. Мейірхан тіл үйрену өзін бір нәрсеге алдандырудың жолы екенін, олай жасамаса бәрі ауыр болатынын жеткізді. «Бойымдағы дертті ұмытып, өзімді адам сезінудің жалғыз жолы да осы – тіл үйрену болды. Мен әр сөздің мағынасына бала кезден мән беріп қарап, әр тілдегі ең ғажап деген сөздерді үйренуді әдетке айналдырдым. Өзімнің жүрегіме ана тілімнен кейін ең жақыны – түрік, испан, француз тілдері. Тіл үйренуді өмірімнің алданышына айналдыру арқылы көп достар таптым. Өзімді таптым. Сыйлас адамдарымның саны көбейді. Бірде ұстазым академик Рабиға Қуатбекова: «Мейірхан, сенің адамдығыңды айшықтап тұрған нәрсе – адалдығың мен адамға деген махаббатың. Сол қасиетің тіл үйренуіңе де себепкер сияқты. Жолыңда жақсы адамдар кездесіп, үлкен-үлкен есіктер ашылатынына сенімім зор. Тілдің киесін ұғынып, өзіңді тіл ғылымына арнағаныңа лайша шабыт беріп отырған әжесі бүгінде өмірден өткен. Одан бөлек, анасы жағынан туыс болып келетін қоғам қайраткері Мырзагелді Кемелдің құнды кеңестері өміріне пайдалы болғанын да атап өтті. Француз тілін мектепте үйренген ол қазір итальян тілін оқып жатыр. Неміс, парсы, поляк және тәжік тілдерін оңай меңгерген ол ең қиыны ағылшын тілі екенін айтады. «Тілді арнайы емес, онлайн арқылы да ізденіп оқуға болады. Жалпы кез келген тілді жас кезде үйренген дұрыс. Бала тез қабылдайды», – дейді орыс тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі мамандығын алған ол. Оның әлі күнге дейін өзі білетін тілдерге әр күні 10 минуттан арнап, өлең оқитын әдеті бар. Оны қойын кітапшасына қазақшалап жазу арқылы санасын жаттықтырып, көкжиегін кеңейтеді. Бос уақытында шетел авторларының шығармаларын қазақ тіліне аударады. 2021 жылы аудармалар жинағы енген «Ақиқаттан аттамайық, бауырым!» атты кітабы жарық көрді.

МҮГЕДЕК ЖАНДАРДЫҢ МҰҢЫ КӨП

Өмірде мүгедектігі бар балаға үлкен күтім және отбасының сенімі ауадай керек. Егер оған сенімсіздік танытып, «бұдан ештеңе шықпайды!» дейтін болса, бала құлдырайды. Оңсызда еңсесі төмен жан езіліп кетеді. Сондықтан айналасы, туыстары оны жігерлендіріп, жетістікке жететінін үнемі еске салып отырса, ол талпынады. «Мен ата-анамның қолдауының арқасында қиындықтардан өттім. Әрине, әлі де қиындық болып тұрады. Аяққимімнің бауын әлі күнге анам байлап береді. Киіндіріп, тамағымды пісіреді. Анам үшін мен үлкен ауыртпалық болдым. Барлық сынақтарды әжем мен анам үшеуміз көріп келеміз. Талма ауруынан көзімнің көру қабілеті кеміген кезінде де осы үшеуміз сынақтан шығу жолын іздедік. Анам мені орта жастан асқанда өмірге әкелген. Сал ауруы деген диагнозымды естігенде дүниеден баз кешіп кете жаздапты. Балқарларда: «Тірлік етпегеннің өмірге берері жоқ» деген әдемі есті сөзі бар. Мендегі өмірлік мақсат – адамға масыл болмау. Үйде жатып, өзімнің талантымды тұншықтырып, болмысыма қиянат еткім келмейді. Жанымды жадыратар бір жақсылық болса, ол – жұмыс істеуім. Себебі егер жұмыс істемесем, күнделікті қолданатын дәрімді анам мен әкем зейнетақысынан әперер еді», – дейді Мейірхан.

Әкесі Мейрамбек Топанбаевтың ұлын емдетемін деп 75 жаска дейін күзетші болып жұмыс істегені Мейірханның жанына қатты батқан. Сол себепті де Мейірхан жұмыска араласып, әкесінің жастайынан көрген бейнетінің зейнетін көрсін деп оны жұмыстан босатты.

Бүгінде өзі туып-өскен ауылда кітапханашы болып жүрген жас жігіт осы жолда өзіне үлкен қолдау көрсетіп, жұмыска қабылдануына көмектескен аудандық мәдениет бөлімінің басшысы М.Амановка, аудандық орталықтандырылған кітапханалар жүйесінің басшысы Қамар Мекембайқызына ризашылығын білдіреді. «Тастұмсық – өзім суын ішіп, топырағына аунап өскен ауыл. Әркім өз туған жерінде сұлтан ғой, кітапханаға келген кезде үлкен жауапкершілікті сездім. Ауылдық кітапхана болған соң ауылдық округ мектептерінің кітапханашыларымен байланысты арттыруға, мектеп оқушыларын кітап оқуға тартуға бар күш-жігерімді жұмсауға тиіс екендігімді саналы түрде ұқтым. Кітапхана меңгерушісі Гүлазима Құлажанқызы барлық жағынан қолдау көрсетіп, бауырындай қарады. Жұмыста өз отбасындағыдай жанашыр адамдар болмаса, ісің өнбейді. Кемшілігіңмен қабылдап, қолдау көрсетпеген жағдайда ол ортада өзіңді таба алмайсың. Әріптестеріммен жұмыс барысында жиі кітап талқылаймыз. Оқырмандарға кітап оқуды насихаттаймыз», – дейді ол.

Мейірхан бүгінде қоғамда арагідік айтылып қалатын кітап, кітапхана керек емес деген сөздерге наразы. «Техниканың отаны – Жапония мен Германия неге кітаптан бас тартпай отыр? Олар жаңа технологиялық қағаз кітапты алмастырмайтынын медициналық тұрғыдан зерделеп біліп, қағаз кітапты оқудың денсаулыққа пайдасын санамалап көрсетіп берді. Кітап оқымаған адамнан ұлы істер күту бекер», – дейді ол.

Біз өмірге құштар жігіттің еңбеккорлығына тәнті болдық...

Назгүл НАЗАРБЕК,
Түркістан облысы

Талдықорған қаласында бір әулеттің бірнеше ғасырлық мұрасын сақтап, бүгінге жеткізген Әуесхан Мажай атты апа тұрады. Кеудесінде «Алтын алқасы» жарқырап тұратын апа былтыр тағы бір мәртебелі орденге ие болған. Оны Жетісу өңіріне іссапармен келген Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың өзі тапсырған. Сол жолы Президент Әуесхан Мажайқызының сақтап, бүгінгі жеткізген бүтін бір әулеттің мұрасынан бір музей ашуға болатынын айтқан.

Аманат арқалаған ӘУЕСХАН АПА

Шынында, Әуесхан Мажайқызы бір әулеттің бірнеше ғасырлық мұрасын ұқыптап сақтап, шекараның сан қыспағын өткере жүріп, Қытайдан атажұртқа жеткізген.

– Андас әулеті аталарынан бері билік ұстаған, алыс-жақынға сыйлы еді. Жүз сарбазымен қалмақтармен соғысып қайтыс болған Құдайназар батыр, Цин патшалығының патшасы Циянлұнмен кездескен қазақтың алғашқы бітімгерлерінің бірі Есенгелді би, інісі Солтангелді мырза, Қаракерей Қоңыз батырмен Қытай отаршылдарына қарсы шапқан Ұлтарақ батыр, өз кезінде қылтамақты емдеп, ел ішінде «жан қалса, Жансарбайдан қалады» деген сөз қалған Жансарбай емші аталарымыз жайлы үлкендер жиі айтатын. Өкінішке қарай, 1952 жылы Қытайдағы ұжымдастыру кезінде аталарымыз құғындалып, бар мүлкі тәркіленді. 1966 жылы басталған мәдени төңкеріс кезінде де көп қиындық көрді. Мен осы әулетке 1969 жылы келін болып түстім. Сол 1969 жылдан 1976 жылға дейін біздің үйімізге 3 рет тінту жүргізді. Мен келмей тұрғанда да бірнеше рет тоналған екен. Қызыл белсенділер алдымыздағы қасығымызға дейін тартып алып, қоқысқа апарып тастайтын. Түнде атам Омарақын Жансарбайұлы мені ертіп алып, елге көрсетпей сол заттарды үйге әкеліп, қора-қопсыға тығып қоятынбыз. Тіпті, жәдігерлердің арасында 40 жыл жерге көміліп жатып, кейін қазып алынғандары да бар. Атам 1976 жылы қайтыс болар алдында мені шақырып алды да барлық жиған-терген жәдігерлердің атын атап, қай атамыздың мұрасы екенін қағазға жаздырып, өз қолымен жасаған үлкен ағаш сандыққа салдырды да: «Тірлігімде қадіріне жете алмадым, тапсыратын жеріне өз қолыңмен өткіз», – деп өсиетін айтып, қайтыс болды. Ол кезде жаспын, мұнысы несі деп таңғалып едім. Сол аманаттың астарына не жатқанын бүгін біліп жүрмін, – дейді кейуана.

Әуесхан апа бұл аманатты елге жеткізуі де оңай болмапты. Сол үшін қазақ-қытай шекарасын 90 рет кесіп өтіпті. Басында шекарашылардың бірі «Көне затты қайтесіз, апа. Лақтыра салмайсыз ба?» – деп әжуаласа, кейбірі жәдігерді сатыңыз деп қолқа салыпты. Осылай жүріп атасының қара сандыққа жинаткан дүниесін толығымен елге жеткізген. Оның ішіндегі алып жүруге қолайсыз ежелден келе жатқан мыс қазан, жады сияқты заттарды ҚХР-дағы Күнес аудандық музейіне тапсырып кетіпті. Қазір апаның қолында осындай құнды жәдігердің 700-ден астам данасы бар. 2019 жылы 100-ге жуық жәдігерді «Рухани жаңғыру» бағдарламасы аясында «Атамекен» тарихи-мәдени орталығының қорына тапсырып, мемлекеттік тізімге қостырыпты.

Құнды жәдігерлердің қатарында Солтангелді бидің күмістелген ер-тоқымы, (XVIII ғасыр), Шәкіл Ақтүбітұлынан қалған бүркіттің тұмсығы (XVIII ғасыр), Ұлтарақ батырдың (XIX ғасыр) қару-жарағы, Жансарбай Ұлтарақұлының (XIX-XX ғасыр) емшілікке пайдаланған құрал-жабдығы, аңшылық бұйымдары, XIX ғасырда Ресейде жасалған самаурын, Омарақын зәңгінің (XX ғасыр) өзі өрген ат-әбзелдерді секілді дүниелер бар.

Елге келген соң қарап жатпай, сол мұраларын Астана, Алматы, Түркістан, Тараз, Талдықорған қалалары мен Жетісу облысының аудан-қалаларында өткен көрмелерге апарып, жұртқа таныстырып, елге өнеге көрсетіп келеді. Осыдан кейін бір әулеттің құнды мұраларын қанша қиындық көрсе де елге жеткізіп, үрпаққа өнеге етіп отырған Әуесхан апаның табандылығы, ата аманатына адалдығы мен игі ісін парасаттылық деуге болады.

Қазақта отбасы құндылығы, ерлі-зайыптылар ортасындағы сыйластық, әке-бала ортасындағы сүйіспеншілік деген баға жетпес құндылық бар. Әуесхан апа осылардың барлығын бойына жиып, оны ұрпақтарының санасына ұялатып келеді. Апаның қосағы Андас Омарақын өз кезінде талай айтыста топ жарған айтыскер, шетелдегі қазақтардың тарихын зерделеген тарихшы, қаламын қару еткен жазушы болған. 1944 жылы Қытайдың Күнес деген жерінде туып, 2015 жылы Талдықорған қаласында мәңгілік сапарына аттаныпты. Андас ағамыз – өзге елдің солақай саясатының кесірінен «Бай-манаптың баласы» атанып, шеткақпай көріп, шығармашылықпен айналысуға шектеу қойылған жанның бірі. Жас кезінде жазған дүниелерін қызыл белсенділер өртеп кетсе де, өмірінің соңғы он жылында Қытайдағы саяси жағдайдың түзелген тұста Қытайдағы қазақтардың тарихына қатысты 17 кітап шығарып, сол еңбегі үшін 2010 жылы ҚХР мемлекет дәрежелі сыйлығы беріліпті. Әуесхан апа аталарының жәдігерлерін сақтаумен бірге жолдасы Андастың баспа бетін көрмеген бірнеше мың беттік қолжазбасын, былайша айтқанда, бір жапырақ қағазына дейін қалдырмай, елге ала келіпті. Өткен жылы балаларын ұйымдастырып, Андас Омарақынның 7 томдық еңбегін жинақтап, оның «Тарих талғарында» (тарихи зерттеулер, «Дода» (айтыстар), «Жылдар ізі» (өлеңдер жинағын) атты үш томдығын өз қаражатымен шығарып, оқырмандарға ұсынды. Бүгінде сол еңбек жас ұрпақтың бойына ұлттық қазынамызды сіңірудің құралына айналды. Жетісу облысы әкімдігі Білім басқармасы, Андас әулеті бірлесе отырып, «Андас Омарақын оқулары» атты үлкен жобаны қолға алды. Оған облыстағы ынталы, әдебиет пен тарихқа, айтыс пен өлкетануға құштар отыз оқушы қатысып жатыр. Жарыс нәтижесі жазға қарай шығарылады.

Айта кетерлігі, былтыр Әуесхан апа бас болып, Жетісу облыстық мемлекеттік архивінің жанынан Андас әулетінің отбасылық ғылыми тектік қорын ашып, оған 56 іс, мыңнан аса қолжазба құжат, кітап, баспа материалын, ғылыми диссертациялық жұмыстың түпнұсқасын өткізді.

– Қытайда атамыз «Халық жауы» атанып, күйеуім советті аңсайтын «сасық зиялы» деп танылып, 30 жыл қысымның сан түрін көрдік. 1980 жылдардан кейін Қытайдағы жағдай тұрақталған соң біздің өміріміз де түзеле бастады. Балаларымның бәрі ата жолын қуып, әке аманатын ардақтап келеді, – дейді ол.

Апамыздың балалары бүгінде әр салада жұмыс істейді. Олар Қытайдың және Қазақстанның таңдаулы оқу орындарын бітірген. Айта кетерлігі, Андас отбасы мүшелері қаламгерлік пен ғылымды тең ұстаған. Бүгінде 8 баласының жетеуі ғылым магистрі.

Адал еңбек қашанда адамды алға жетелейді. Өткен жылы Әуесхан апамыз ұйытқы болған Андас отбасы «Мерейлі отбасы – 2022» Ұлттық байқауының республика бойынша лауреаты, Жаңадан құрылған Жетісу облысы бойынша алғашқы жеңімпазы атанды.

Өткенде ғана Әуесхан апа тағы да жақсы дүниені қолға алды. Өзінің зейнетақысынан жиналған қаражатымен Жетісу облысының аудан-қаласындағы 30 оқушыны Жетісу облыстық «Жетісу» газетіне жаздырып, қазақ баспасөзіне қолдау танытты.

– Бұл істі ақшамыздың көптігінен істегеніміз жоқ, атақ-абырой алайық деген ниетіміз де болмады. Егер ел өркенді, жұрт берекелі болсын десек, алдымен руханиятқа қайырымдылық жасалуы керек. Осынау ізгілікті қадамды басқа жандарды да руханият сынды ортақ іске тартайық деген оймен қолға алдық, – дейді апамыз.

Әуесхан апа бүгінде Талдықорған қаласының Еркін ауылында тұрады. Қарапайым ғана өмір сүріп, балаларына ақыл айтып, немерелеріне үлгі-өнеге көрсетіп жүр.

Болат АБАҒАН,
Жетісу облысы

Сайт: www.7-su.kz
e-mail: Jetisu2002@mail.ru

19 НАУРЫЗ МАРТА 2023

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ ЖӘНЕ МӘСЛИХАТТАРЫНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫН САЙЛАУ

ӨЗ ТАҢДАУЫҢДЫ ЖАСА!

ЕР МОЙНЫНДА ҚЫЛ АРҚАН ШІРІМЕЙДІ

Қымбатты, жетісулық жерлестерім!

Жетісу облысы бойынша №17 бірмандаттық округтен ҚР Парламенті Мәжілісіне кандидаттыққа өзімді ұсынып отырмын. «Елге қызмет ету – мінезден» деп Алаш арысы Әлихан Бөкейханов айтқандай, елге қызмет етсек, жұртқа сүйеніш болсақ деген ниетпен осы бір бәсекеге тәуекел еттік. Артық уәде беруден аулақпын. Қолымнан келетін, ойымда жүрген түйткілді мәселелерді көтеретін өз бағдарламамды назарларыңызға ұсынып отырмын.

Құрметпен Қажет АНДАС

1. Еліміздегі экологиялық жағдайды нашарлататын трансшекаралық өзендердегі келісімдердің жүзеге асуын қадағалап, ішкі өзен-көлдердің сарқылуын туындатқан адами факторды, қатты тұрмыстық қалдықтарды, елді-мекендерге қарасты аумақтардың шөлейттенуін тежеу, орманның тоналуын, табиғат байлығының жоспарсыз игерілуін, балық шаруашылығына қатысты кедергілерді қадағалауға бағытталған тиісті шаралардың қабылдануына мұрындық болу.

2. Игерілмей жатқан жерлерді ел игілігіне қайтарып, мал жайылымын реттеу, шалғай ауылдардағы демографиялық жағдайды түзейтін, ауызсу, интернет байланысы, шағын және орта бизнесті дамытуға бағытталған мемлекеттік қайтарымсыз гранттардың пайдасын жергілікті жұрттың көруіне ықпал етуге тырысамын.

3. Әлемдегі бірқатар мемлекеттегі экономиканың негізгі тірегі болып отырған туризмді елімізде дамытуда тұсау болатын кедергілерді жоюға, қасиетті нысандар мен тарихи ескерткіштерді қорғауға және әлемдік деңгейде насихаттауға, өлкетанушыларға қолдау көрсетуге бағытталған жаңа идеяларға көмек көрсету. Жетісу өңірінің туризмдік әлеуетін тиімді пайдалансақ, облысымыз дамитыны анық.

4. Өткен 30 жылда беделі түсіп кеткен әр саладағы ғалымдардың еңсесін тіктеп, ғылымға құрметті жақсарту. Жас ізденушілердің инновациялық идеясын өндірісте жүзеге асыруға жол ашу. Соның ішінде ауыл шаруашылығы және қазақтың ата кәсібі саналатын төрт түлікті сапаландыруға бағытталған ғалымдардың, тәжірибелі шопандардың, қарапайым егінші-малшының жетістігін жетілдіруге қолдау таныту.

5. Ұлттық мәдениет, менталитет, өнер, патриоттық тәрбиені насихаттап жүрген бірлестіктер мен үкіметтік емес ұйымдардың және этномәдени орталықтардың жұмысын жетілдіру, ауылдағы он саусағынан өнер тамған еңбек адамдарының, отандық өнертапқыштардың жетістігін әлемдік деңгейге көтеруге бағытталған жаңа идеяларға, үлкен-кіші, ата-ана мен бала, ер мен әйел арасындағы қарым-қатынасты реттеп, мерейлі ұлт қалыптастыратын барлық жобаларды қолдау.

6. Қазақ мемлекеттігі мен тарихын нақтылайтын тарихшылардың еңбегін елеп-ескеретін, шетел архивтеріндегі тарихымызға қатысты құжаттарды іздеп табуға бағытталған шараларға атсалысу. Музей ісіне қолдау танытып, кітапханашылардың беделін көтеруге атсалысу. Сол арқылы өткенімізді түгендей отырып, мемлекетіміздің әлем алдындағы беделін нығайтамыз.

7. Қазақ баспасөзінің қайта түлеуін, әсіресе, облыстық, аудандық басылымдар мен телеарналардың материалдық, қаржылық мұқтаждығын шешу арқылы шығармашылықты арттыруға атсалысу.

8. Оқушылардың санасына күш түсіретін, ата-ананы шаршатып біткен сауатсыз, сапасыз оқулықтардан арылып, бұл салаға нағыз мамандардың келуіне күш салу. Президенттің «Оқуға құштар мектеп» жобасы аясындағы шараларды қолдау, балаларды еңбекке баулитын еңбек сабағының жүктемесін, оқушылардың патриоттық сезімін ұштап, Отан қорғауға дайын болуын қалыптастыратын алғашқы әскери дайындық сабағын қайта қайтаруға қатысты шараларды қабылдауға әрекет ету. Шетелден келген қандастардың талантты жастарын жебеп, олардың елге, жұртқа қызмет етуіне ықпал ету.

Бұл айтқандарым жүрегімнен шыққан уәделерім. Өйткені, ширек ғасырлық журналистік тәжірибемде осы тақырыптармен бетпе-бет келдім. Бұған дейін өзім атқарған жұмыстарым және алдағы уақытта да осы бағыттан жаңылмаймын. Десе де, сайланып жатсам, бұл міндетім елге қызмет етуге үлкен септігі болар еді деп ойдамын. Сондықтан қолдауларыңыз аса қажет.

Тапсырыс беруші Ершат ӘНДАС
Жетісу облысы бойынша №17 бірмандаттық округтен ҚР Парламенті Мәжілісіне кандидат Қажет Андастың сайлау қоры есебінен төленді.

AMANAT

Ашық әңгіме өрбітті

«AMANAT» партиясының Жетісу облыстық сайлауалды штабының мүшелері Бейсен Құранбек атындағы Журналистер үйіне арнайы келіп, тілшілер қауымымен ашық әңгіме өрбітті. Кездесуде партияның сайлауалды бағдарламасы түсіндіріліп, келешектің кемел болуына қажетті тетіктерді жүзеге асырудың жолдары талқыланды.

Кездесуде кезекпен сөз алған биылғы сайлауға партиялық тізіммен қатысып жатқан Болат Керімбек, Арыстанғали Арын және облыстық Ардагерлер кеңесінің төрағасы Ермек Келемсейіт «Jetisý», «Вестник Жетісу», «Талдықорған» газеттері мен «Жетісу» телеарнасының қызметкерлеріне қоғамдағы өзекті мәселелерді шешудің маңыздылығын атап өтіп, сайлауалды бағдарламада көрсетілген бағыттарды елге жеткізу керектігін алға тартты. Жиында сөз алған журналистер қауымы өздерін толғандырған сұрақтарды қойып, ұсыныстарын ортаға салды.

Кездесуге қатысушылар естелік суретке түсті.

«JETISÝ»-АҚПАРАТ

QAZAQSTAN HALYQ PARTIASY
НАРОДНАЯ ПАРТИЯ КАЗАХСТАНА

Ұстаз бен дәрігер мәртебесі

«Қазақстан халық партиясының» атынан ҚР Парламенті Мәжілісінің депутаттығына үміткер Ирина Смирнова Солтүстік Қазақстан облысының халқымен онлайн режимде кездесу өткізді.

Өз партиясының сайлауалды бағдарламасын қашықтан таныстырған кандидат алдағы жылдарға жоспарланған жобаларын паш етіп, денсаулық сақтау саласындағы өзекті мәселелерді қозғады. Оның айтуынша, бүгінгі күні қазақстандықтар дәрігердің қаралуына жазылудың қиындығына жаппай шағымдануда. Оның үстіне соңғы жылдары іске қосылған Міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру жүйесі өз-өзін ақтамаған.

– Ең өкініштісі еліміздегі ұстаздар мен дәрігерлер әлі де жоғары айлық пен әлеуметтік статусқа мұқтаж. Өйткені, олар айлықты бюджеттік салада әлі күнге дейін кеңестік кезеңнен қалған тарифтік жүйемен алады, ал, базалық лауазымдық жалақы соңғы 10 жылдың ішінде өзгерген жоқ, – деген спикер мұғалімдер мен медицина қызметкерлеріне жанашырлық танытатынын жеткізді.

Сондай-ақ, кездесуде білім саласын жетілдіруге қажетті өзекті мәселелер талқыланды.

ЖАЛПЫҰЛТТЫҚ СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИЯЛЫҚ ПАРТИЯ • ОБЩЕНАЦИОНАЛЬНАЯ СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИЧЕСКАЯ ПАРТИЯ

Партия бағдарламасын таныстырды

Елімізді әбігерге салған пандемия отандық медицина саласының өзекті мәселелерін әшкерелеп, кемшіліктерді ашып кетті. Әсіресе, карантин кезінде медициналық құрылғылар мен білікті мамандардың жетіспеушілігі көпшілікті қайран қалдырды. Осылайша Қазақстандағы Міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру жүйесінің кемшілігі көзге түсті.

Мұндай пікір Қазақстанның жалпыұлттық әлеуметтік-демократиялық партиясының Көкшетауда сайлаушылармен өткізген кездесуінде айтылды. Жиында сөз алған партияның жастар қанатының жетекшісі Мақсұт Насибулов:

– Мемлекеттің азаматтардың денсаулығын сақтау жөніндегі міндеттемелері шикі. Міндетті әлеуметтік-медициналық сақтандыру жүйесі көпшіліктің толық әрі сапалы тексерілуден өтуіне мүмкіндік бермейді. Іске қосылғалы бері бұл жүйе өзін-өзі ақтамады. Соның кесірінен созылмалы ауруы бар науқастар кепілдендірілген тегін дәрі-дәрмекке қол жеткізе алмай жүр, – деп көпшілікті алаңдатқан мәселені ортаға салып, «Қазақстанның жалпыұлттық әлеуметтік-демократиялық партиясы» ұсынған сайлауалды бағдарламаның тиімділігін таныстырды.

Сандуғаш Елубайқызы ДҮЙСЕНОВА, журналист

Депутат – ең алдымен, халықтың жағдайын жақсы біліп, мұңын мұндап, жоғын жоқтауы керек. Жетісу өлкесіндегі журналистік қызметім барысында жергілікті жұрттың жағдайын, әлеуметтің мұқтаждығын жоғарыға жеткізу үшін барымды салдым, талай тағдырға араша түстім, шындықтың салтанат құруына ықпал еттім. Алдағы кезде де осы бағыттан жаңылмаймын, ұстанымымнан айнымаймын. Сонымен бірге ел қамын жеп, жұрттың үмітін үкілеп жүргендеріне қарамастан, өздерінің жағдайы да оңып тұрмаған әріптестерім – журналистердің де қоғам алдындағы мәртебесі жолында да еңбек етуге әзірмін. Қазір қалың бұқара әділдіктен әбден күдер үзгенде, құқық қорғау органдарынан, соттан түңіліп, биліктен жәрдем болмайтынына көзі жеткенде бірінші кезекте журналистерді іздейді. Сондай кездерде әділет іздеген әлеуметтің жанайқайын жалпақ жұртқа жариялап, тиісті орындардың назарына ұсынып, жан таппайтын, солармен бірге күйзелетін журналистерді қолдау керек.

Саят Нұрмұхамедұлы НҮСІПОВ, жеке кәсіпкер

Еліміздегі өзекті мәселелердің негізінде қазіргі мемлекеттік басқару жүйесі мен билік сипатында жатыр. Әділетті қоғам құру үшін ашықтықты, жариялылықты, қолжетімділікті қамтамасыз ету керек. Одан бөлек, азаматтардың әл-ауқатын арттыру халықтың өмір сүру деңгейін өсіріп, шалғай ауыл тұрғындарын жұмыспен, табыспен қамтудың тиімділігі зор. Ол үшін әрбір адам өз аймағының жан-жақты дамуына ықпал ете алуы керек. Осындай аса өзекті тақырыптарды жетілдіру Парламент мәжілісі, барлық деңгейдегі мәслихаттар сынды заң шығарушы органдардың халықтық мүддеге сай қызмет етуіне тікелей байланысты. Мәселені ортасынан шешу үшін Мәжіліс депутаттығына өз кандидатурамды ұсынып отырмын. Бұл тікелей халықтық демократияның көрінісі дер едім.

✓ Мемлекет басшысының тапсырмасы: ІС пен НӘТИЖЕ

Егістік – елдің ырысы

Жетісу облысындағы экономиканың еңсесі биіктеп, жұрттың әл-ауқатының артуына, тұрмысының жақсарып, табысының тасқындауына ықпал ететін жетекші саланың бірі – өсімдік шаруашылығы. Шыбық ексең, бәйтерекке айналатын жер ұйығының бұл бағыттағы әлеуеті аса зор. Соның ішінде бау-бақ өсіру мен егістіктің қосатын үлесі басқаларға қарағанда қомақты. Заманында 30-40 мың гектарға дейін қызылша өсіріліп, бес бірдей зауытта қайта өңдеуден өткізілген тонналаған тәтті түбірден алынған аппақ қантымен талайды таңдандырған өлкеде жайқалған егістіктен жиналған дәнді дақылдар да елдің берекесін асыратын.

Жылдар өтті. Қалыптасқан өндірістік ырғақ үзілді, байланыстар тоқтады. Ауыл шаруашылығында, оның ішінде өсімдік саласында ұзақ жылдарғы тәжірибе барысында сыннан өтіп, қолданысқа енген технологиялық тәсілдер ұмыт қалды. Егістік талаптары сақталмайтын болды. Жердің құнары жойылды. Жүздеген гектар алқаптар қараусыз қалып, арамшөп басты. Бақылаудың әлсіздігін пайдаланған жер иеленушілер топырақтың жағдайын, егістіктің ерекшелігін ескерместен, сұранысқа ие дақыл түрлерін қайта-қайта егу арқылы қара жердің бар нәрін сығып алып, кейіннен қараусыз қалдыруды үйреншікті іске айналдырды. Соның салдарынан құнары қашып, құр тақырға айналған алқаптар саны артты. Айта берсе, мұндай жағдай жетіп артылады. Ғылым мен өндірістің арасы алшақтап кеткені де рас.

Дегенмен, аграрлы облыстағы экономиканың басты тірегінің бірі – әлі күнге дейін өсімдік, оның ішінде егін шаруашылығы болып отыр. Осының алдында жазған мақаламыздың бірінде Жетісу өлкесі бір ғана Алматы облысы болып тұрғанда, Еуропаның бірнеше мемлекеті сыйып кететін өңірде жыл сайын 900 мың мен миллион гектардың аралығында егін егіліп, күзде бұйырған несібе жиналатын. Соның арқасында халықтың қарны тоқ, көйлегі көк болатын. Қыста қатты қысыла қоймайтынбыз. Биылдан бастап өлкедегі екі аймақ жеке-жеке облыс ретінде өз алдына күн кешіп, экономикадағы салалардың мүмкіндігін барынша пайдалануға тырысуда.

Былтыр қазіргі Жетісу облысы алып жатқан аумақтағы шаруалар 309,0 мың гектарда дәнді дақылдар өсіріп, күзде 816,9 мың тонна өнім жинапты. Дәнді дақылдардың орташа өнімділігі гектарына 26,2 центнерден айналған. Жоғарыда айтып өткеніміздей, кейінгі жылдары бүкіл елімізде майлы дақылдар өсіруге үлкен көңіл бөлініп, шаруалардың таңдауы негізінен осы бағытта басымдыққа ие болуда. Жетісулықтар да майлы дақылдарға баса көңіл бөледі. Өйткені жердің ыңғайы да егістіктің осы түріне қолайлы, масақты дәнді дақылдарға қарағанда өнімділігімен қатар өтімділігі де жоғары. Күтіп-баптауға кететін шығыны да аздау. Қалай болғанда да бір кезде дәстүрлі болған, халықтың басты ырыздығы ретінде саналған егістік түрлеріне қарағанда тиімді. Тек жердің құнарын кетіріп, тоздырып жіберетіні бар. Сондықтан тиісті талаптарын қатаң ескерген жөн.

Былтыр жетісулықтар 96,7 мың гектарға орналастырылған майлы дақылдардан 206,2 мың тонна өнім алыпты. Гектар берекелігі 21,3 центнерден болыпты. Сонымен бірге 11,6 мың гектар картоптың әр гектарынан 207,3 центнерден өнім алынып, 240,3 мың тонна картоп жиналыпты. Көкөністер 7,3 мың гектарға егіліп, күзде 223,1 мың тонна өнім алынған, орташа өнімділік гектарына 305,4 центнерден айналыпты. 1,8 мың гектардағы бақша дақылдарынан 50,5 мың тонна өнім жиналған. 4,2 мың гектар қант қызылшасы қазылып, 187,5 мың тонна тәтті түбір алынған, орташа өнімділік гектарына 438,5 центнерден.

Сырт қараған адамға барлығы керемет. Бір облысқа аздық етпейтіндей көрінеді. Жетісу жерінің өсімдік шаруашылығы бойынша әлеуетін жете білетін жандар жоғарыдағы цифрлардың сол мүмкіндікке сай емес екенін бірден аңғарады. Басқа-басқа, заманында Талдықорған облысы, Талдықорған ауданындағы қазіргі Бақтыбай ауылдық округіндегі елді мекен тұрғындары 7 мың гектарға дейін қызылша өсіргенін ескерсек, былтырғы облыс көлемінде өсіріліп, жиналған тәтті түбірдің көлемі мен мөлшері туралы айтудың өзі ұят сияқты. Осынау стратегиялық та маңызы бар техникалық дақылдың арқасында Жетісу өңірінің даңқы аспандап, қызылшалы алқапта тамшылатып тер төккендер марапаттың төрінен көрінгенінің де куәсі болған едік. Олардың қатарынан басқа орден-медальдармен наградталғандарды айтпағанда, ондаған Еңбек ері шыққаны да есімізде. Қант қызылшасы тұтас облыстың экономикасын өрге сүйреген сала еді. Бірнеше ауданның халқы негізінен тәтті түбірді тіршіліктің арқауы ететін. Өкінішке қарай, қазіргі жағдай керісінше.

Алайда алдағы күндерден үміт үлкен. Облыс басшысы аудандардағы жұртшылықпен жүздесулерінде жер ұйығының өсімдік шаруашылығындағы әлеуеті аса зор екенін халықтың құлағына құйып, жерді тиімді пайдалану, өнімділікті арттырып, жиналған өнімді қайта өңдеуден өткізуді жолға қоюды тиісті тұлғаларға шегелей тапсырып жүр. Жақында ғана Ақсу, Алакөл, Сарқан аудандарындағы іссапарлары барысында да осы мәселеге баса назар аударып, жерді нағыз шаруа адамдары иеленіп, игеруі керектігін қайталап айтты. Мыңдаған гектарды меншіктеп алып, кәдеге асырмай отырған жеке тұлғалар мен компанияларға ескерту жасады. Расында да жер – байлықтың атасы және бірінші кезекте ел игілігі үшін қызмет етуге тиісті.

Биыл былтырғыға қарағанда бұл саладағы көктемгі дала жұмыстарына дайындық қарқынды. Сонымен бірге өсімдік шаруашылығының барлық саласында егістік көлемі өткен жылмен салыстырғанда біршама артқан. Мәселен, осы салада қолға алынған әртараптандыру арқасында қант қызылшасының аумағы 1,9 есеге (2022 жылы 4,2 мың гектар, 2023 жылы 8,1 мың гектар), көкөністер мен картоп 1,6%-ға (2022 жылы 19,1 мың гектар, 2023 жылы 19,4 мың гектар), дәндік жүгері 0,5%-ға (2022 жылы 44,4 мың гектар, 2023 жылы 44,6 мың гектар) артпақ. Соның нәтижесінде облыс бойынша жалпы ауыл шаруашылығы дақылдарының ауданы 519,1 мың гектарға жетіп, оның ішіндегі жаздық дақылдар 365,1 мың гектарды құрамақ. Ендігі алда тұрған мақсат – осыншама алқапқа егілетін, себілетін, отырғызылатын дақылдарды ерте көктемнен бастап, ала жаздай дұрыстап күтіп-баптап, күзде шашпай-төкпей жинап алу.

Облыстық ауыл шаруашылығы басқармасының мәліметі бойынша, көктемгі дала жұмыстарына дайындық барысы жоспарға сай жүргізілуде. Техникалардың әзірлігі жақсы, тұқымдар қоры толықтырылған. Тыңайтқыштар ретімен жеткізілуде. Қажетті дизельдік отын да кестеге сай қамдалуда. Қаржылай қолдаудан да кенделік болмайды.

Нақтырақ айтсақ, биылғы егінге ауыл шаруашылығы дақылдарының қажетті деп есептелген 56,2 мың тонна (1,8 мың тонна – элиталық, 54,4 мың тонна – жоғары репродукциялық) көлеміндегі тұқымдардың қоры толық қамтамасыз етілмек. Қант қызылшасының тұқымдық қажеттілігі 11,3 мың себу бірлігі болса, осының 9,5 мыңы (6,8 мың гектарға) наурыз айының басында Көксу қант зауыты (KWS-Германия, BTS-Америка, Florimond Desprez-Франция) арқылы жеткізіледі де, қалған 1,8 мың себу бірлігі (1,3 мың гектарға) шаруашылықтармен тікелей тұқым өткізушілерден сатып алынады. Минералды тыңайтқыштарды қолдануды 1,4 есеге арттыру жоспарланыпты. Қазіргі уақытта шаруашылықтар жеткізушілермен келісімшарттарға отыруда.

Арзандатылған дизель отыны былтырғыға қарағанда мың тоннаға артып, 10,3 мың тонна көлемінде бөлініпті. Оператор (Silk Vay Petroleum) анықталды, мұнай базаларына ақпан айынан бастап тасымалдануда. Машина-трактор паркі де біршама жаңартылған. Былтыр 9,1 млрд. теңге сомасына 546 бірлік ауыл шаруашылығы техникасы сатып алынса, биылғы жоспар бойынша 650 бірлік ауыл шаруашылығы техникасы алынбақ. Облыстағы ауыл шаруашылығы құрылымдарында 9,7 мың трактор, 1,5 мың сепкіш және 9,3 мың топырақ өңдеу құралдары бар. Қазіргі уақытта техниканың 97% -ы көктемгі дала жұмыстарына кірісуге дайын.

Аграрлық несие корпорациясының кредиттік бағдарламалары аясында көктемгі егіс жұмыстарын жүргізу үшін 5 млрд. теңге («Кең Дала» – 1,3 млрд. теңге, «Агробизнес» – 3,7 млрд. теңге) көзделген, оның 573 млн. теңгесі өткен жылдың желтоқсан айында берілсе, ағымдағы жылдың басынан бері 724 млн. теңгеге 33 өтінім түсіп, әзірге бесеуі қанағаттандырылыпты. Сонымен қатар, Көксу қант зауыты қызылша егетін шаруашылықтарға 700 млн.теңге сомасына көктемгі егіс жұмыстарын жүргізу үшін қаржылай қолдау көрсетуді жоспарлапты.

Болат АБАҒАН
Талдықорған қаласы

ДАТА В КАЛЕНДАРЕ

Не нужно паниковать!

Татьяна ДЕМИДОВА

В первый день весны по всей стране прозвучат сирены.

В рамках Всемирного дня Гражданской обороны 1 марта с 9.00 до 12.00 часов запланировано проведение республиканской проверки системы оповещения гражданской защиты.

В ходе проверки предполагается кратковременное включение электросирен и громкоговорителей, а также перехват эфира телевизионных и радиоканалов, размещения информации на интернет-ресурсах и в мобильных приложениях.

Звуковой сигнал «Внимание всем!!!» – это предупредительный сигнал, который подается для привлечения внимания населения перед передачей всех экстренных сообщений в случае угрозы или при возникновении чрезвычайной ситуации. В данном случае это своего рода учения, чтобы жители страны знали, как вести себя в экстренной ситуации.

Уважаемые жители города Текели!

10 марта 2023 года в 10.00 часов аким области Жетісу Бейбит Оксикбаевич Исабаев проведет прием граждан по личным вопросам в здании акимата города Текели (по адресу: г.Текели, ул.Абылай хана, 34, малый зал на 1 этаже), затем, в 11.00 ч. состоится встреча акима области с населением (большой зал акимата города, 4 этаж).

Прямая трансляция встречи будет вестись на странице акимата области «jetisu_akimat» в «Инстаграм» по ссылке: https://instagram.com/jetisu_akimat?igshid=YmMyMTA2M2Y=, а также на странице акимата города Текели по ссылке: https://instagram.com/tekeliakimat?igshid=NDk5N2NlZjQ=

ТРЕНИНГИ

Реальная потребность и практическая польза

Алма УРАЗАЕВА

Во всех городах Казахстана компания «Solva» при поддержке Агентства Республики Казахстан по регулированию и развитию финансового рынка и «Школы финансовой грамотности №1» запустила новый поток обучающих тренингов «Женщина и деньги» на базе образовательной платформы «Женское дело». Первый такой бесплатный тренинг прошел в Талдыкоргане, собрав представителей Центра развития женского предпринимательства Региональной палаты предпринимателей.

В качестве спикеров и менторов выступили руководитель «Школы финансовой грамотности №1» Акжунис Брасилова и ее заместитель Зарима Атабаева.

Тренинг прошел с целью повышения уровня финансовой грамотности среди женщин, а также стимулирования развития бизнеса.

Спикеры поделились базовыми знаниями о финансовых аспектах ведения бизнеса среди женщин-предпринимателей: как управлять собственными финансами, планировать бюджет, грамотно использовать кредитные средства, как эффективно управлять своим делом и, как вследствие этого, повысить качество жизни в регионах.

«Современные женщины - активные участницы экономической жизни Казахстана, они не боятся запускать и развивать собственные бизнес-проекты. Однако, по словам наших клиенток, одним из барьеров в развитии их дела является отсутствие качественных знаний о том, как устроена финансовая сторона бизнеса, а это может привести к краху дела даже с очень большим потенциалом. Мы думаем, что на нашем тренинге женщины-предприниматели получили ответы на конкретные вопросы о том, как управлять собственными финансами, планировать бюджет, грамотно использовать кредитные средства. Мы надеемся, что первый тренинг этого года будет полезен жительницам Талдыкоргана, а также вдохновит их на новые достижения в бизнесе», - отметила Анна Максимова, генеральный директор АО «ОнлайнКазФинанс» (Solva).

«Тренинги, проведенные в рамках цикла «Женщина и деньги» в 2022 году, показали огромный интерес, реальную потребность и практическую пользу не только для действующих предпринимательниц, но и для тех, кто только планирует начать свой бизнес. Участницы тренингов освоили важные инструменты финансовой грамотности, которые, я надеюсь, уже успели внедрить в свою повседневную жизнь. Инициатива компании «Solva» по обучению женщин-предпринимателей оказалась очень своевременной, и мы рады быть причастными к этому большому проекту. В этом году мы обновили программу тренинга с учетом актуальных тем и усиления практической направленности, расширяем географию и уверены, что проект принесет реальную пользу в сфере развития малого и среднего бизнеса в регионах», - отметила Акжунис Брасилова.

«Такие образовательные тренинги очень полезны для женщин-предпринимательниц. Узнали много полезной информации, прозвучало несколько предложений с их стороны, в частности, продвижение товаров посредством социальных сетей, что в настоящее время является очень популярным. И в дальнейшем хотели бы, чтобы было больше таких мероприятий именно в оффлайн формате», – отметила менеджер-консультант палаты предпринимателей Макира Калиекова.

ВЫБОРЫ-2023

«Обещания исходят из моего сердца»

Дорогие земляки!

Я выдвинул свою кандидатуру в депутаты Мажилиса Парламента Республики Казахстан от одномандатного округа №17 по области Жетісу. Как говорил лидер партии «Алаш» Алихан Бокейханов, «Служение народу зависит от характера», принял решение участвовать в выборах, желая служить народу и стать его поддержкой. Лишних обещаний давать не буду. Предлагаю программу с конкретными делами и проблемными вопросами, волнующими меня.

Быть инициатором принятия мер, направленных на осуществление контроля за исполнением договоренностей на трансграничных реках с целью восстановления экологической ситуации в стране; сдерживание человеческого фактора, приведшего к истощению внутренних рек, водоемов и озер, увеличению твердых бытовых отходов, опустыниванию территорий, прилегающих к населенным пунктам, разграблению лесов, незапланированному освоению природных богатств, а также устранение барьеров, связанных с развитием рыбного хозяйства.

Оказывать содействие в возврате неосваиваемых земель, разграничении и упорядочении пастбищных угодий, стабилизации демографической ситуации в отдаленных селах, обеспечении питьевой водой и интернет связью, направлении невозвратных государственных грантов, выделенных на развитие малого и среднего бизнеса, на целевое использование местным населением.

Оказывать содействие в устранении барьеров, препятствующих развитию туризма – одного из составляющих экономики мировых стран, защите и всемирной пропаганде сакральных объектов и исторических памятников, а также оказании помощи в продвижении идей отечественных краеведов с целью их поддержки. Эффективное использование туристского потенциала Жетысуского края, безусловно, приведет к развитию региона.

Оказывать содействие в поднятии репутации ученых в различных областях, снизившейся за последние тридцать лет, и повышении уважения к науке; открытии дороги молодым исследователям в реализации их инновационных идей на производстве. Вместе с этим оказывать поддержку ученым, опытным чабанам, земледельцам и животноводам, чей практический труд направлен на качественное развитие сельского хозяйства и увеличение поголовья четырех видов домашнего скота – основного занятия казахов.

Оказывать поддержку неправительственным организациям, объединениям и этнокультурным центрам, пропагандирующим национальную культуру, искусство, патриотическое воспитание; поднятии на мировой уровень новаторства сельских ремесленников и работников ручного прикладного искусства; принятии проектов, направленных на установление норм в отношениях между старшими и младшими, родителями и детьми, мужчиной и женщиной и формировании духовно-нравственной нации.

Оказывать помощь в организации мероприятий, направленных на признание труда историков, изучающих становление казахской государственности, на поиск документов в зарубежных архивах, касающихся нашей истории. Поддерживать деятельность музеев и библиотек и содействовать поднятию статуса их сотрудников. Подводя итоги нашего прошлого, мы тем самым укрепим репутацию страны в мире.

Содействовать в решении материальных и финансовых нужд областных и районных изданий, телеканалов, тем самым помогая в возрождении казахской печати и повышении творческой активности.

Оказывать содействие в усилении ответственности за некачественные учебники, приводящие учащихся к безграмотности и вызывающие недовольство родителей, привлечении в эту область настоящих специалистов. Оказывать поддержку мероприятиям в рамках проекта Президента «Оқуға құштар мектеп», а также по возвращению школьной системы, прививающей любовь детей к труду, занятий по начальной военной подготовке, формирующих патриотизм и готовность к защите родины. Содействовать направлению таланта молодежи из кандасов на служение народу и родной земле.

Все эти слова-обещания исходят из моего сердца, потому в течение четверти века работы в журналистике поднимаю эти темы. Это ранее проделанная мной работа, и дальнейшая продолжится в этом направлении. Если буду избран, то думаю, принесу пользу в служении народу. Поэтому необходима ваша поддержка.

Заказчик – Ершат Эндас.
Оплачено из избирательного фонда Кажета Андаса, кандидата в депутаты Мажилиса Парламента РК от одномандатного округа №17 по области Жетісу.

КАЧЕСТВЕННЫЙ СОСТАВ КАНДИДАТОВ В ДЕПУТАТЫ МАЖИЛИСА ПАРЛАМЕНТА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН ОТ ОБЛАСТИ ЖЕТІСУ

ВСЕГО КАНДИДАТОВ – 15

- Количество мужчин – 13
- Количество женщин – 2

ВОЗРАСТ КАНДИДАТОВ

- не старше 29 лет – 1
- с 30-50 лет – 6
- старше 51 года – 8

СОСТОЯТ В ПАРТИИ – 1

САМОВЫДВИЖЕНЦЫ – 14

СФЕРА ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

- МСБ, промышленность, агросектор - 6
- госучреждения, госпредприятия - 2
- общественные объединения - 3
- пенсионер - 1
- самозанятые - 1
- журналисты - 2

Обсудили насущные вопросы

QAZAQSTAN HALYQ PARTIASY
НАРОДНАЯ ПАРТИЯ КАЗАХСТАНА

Заместитель председателя Народной партии Казахстана, кандидат в депутаты Мажилиса Асхат Асылбеков провел встречу на рынке «Нур Авто» в Шымкенте.

Спикер представил предвыборную программу Народной партии. В ходе встречи он также подчеркнул, что проводимые Президентом реформы являются необходимым условием построения справедливого общества.

После Шымкента Асхат Асылбеков отправился в Казыгуртский район, где встретился с местным населением.

– Моя главная цель сейчас – увидеть ситуацию на местах, послушать ваше мнение, – сказал он.

Спикер обсудил поднятые партией проблемы многодетных семей и матерей с детьми-инвалидами.

Также он рассказал, какие действия намерена предпринять партия для решения проблем кандасов, образования, здравоохранения. В завершение встречи он призвал сельчан активно участвовать в предстоящих выборах.

В центре внимания - медицина

Пандемия, как скальпель, вскрыла целый пласт проблем в сфере отечественной медицины. Это и низкая оснащенность медицинским оборудованием, и недостаточное число квалифицированных медицинских работников... Выявились проблемы и в системе медицинского страхования Казахстана.

Именно эта тема была затронута на встрече Общенациональной социал-демократической партии Казахстана с избирателями в Кокшетау.

- Государство самоустраняется от своих обязанностей по охране здоровья граждан. Система обязательного социального медицинского страхования не позволяет многим пройти качественное обследование. За годы своего существования эта система себя не оправдала. Пациенты с хроническими заболеваниями не могут получить гарантированные бесплатные препараты, - отметил руководитель молодежного крыла ОСДП Максут Насибулов.

Сандугаш Елубаевна ДУЙСЕНОВА

Депутат, прежде всего, должен хорошо знать уровень и качество жизни народа, представлять его интересы. В ходе своей журналистской деятельности в регионе Жетісу я сделала все возможное, чтобы донести социально-экономические условия жизни его жителей и их нужды до высших органов представительной и исполнительной власти. Защитила права многих граждан.

Несправедливость, с которой сегодня сталкиваются в обществе, растет. Многие факты этого не на виду. Узнав о некоторых из них, охватывает разочарование. В такие моменты необходимо поддерживать журналистов, которые не находят способа опубликовать актуальные проблемы общества.

Саят Нурмухамедович НЮСУПОВ

В основе актуальных проблем страны лежит современная система государственного управления и характер власти. Для создания справедливого общества необходимо обеспечить прозрачность, гласность, доступность.

Кроме того, повышение благосостояния граждан позволит повысить уровень жизни населения и повысить эффективность занятости и доходов жителей отдаленных сел. Для этого каждый должен уметь способствовать всестороннему развитию своего региона.

Достижение данных целей напрямую связано с функционированием в интересах народа законодательных органов, таких как Мажилис Парламента, маслихаты всех уровней.

Выбирая свое будущее

19 марта в нашей стране пройдут внеочередные выборы депутатов Мажилиса Парламента Республики Казахстан и маслихатов всех уровней.

Наш голос важен всегда от выборов депутатов маслихата до президентских выборов. Принимая активное участие в этом важном политическом событии для нашего государства и для всех казахстанцев, каждый из нас получает возможность принять участие в управлении страной. Поэтому призываю всех прийти на избирательные участки и отдать свой голос кандидату, вызывающему наибольшее доверие! И чем больше избирателей проголосуют, выскажут свою волю, тем весомее будет их слово.

Выбирая депутатов – мы выбираем свое будущее!

Людмила МАЗОВА,
председатель областного китайского этнокультурного центра «Куміс тамыр».

Сайт: www.7-su.kz
e-mail: Jetisu2002@mail.ru

195 жыл Jetisý

Бүгінгі «Jetisý» ұжымы

ҚОС ҒАСЫР ҮНІ АСҚАҚТАП...

(Шалқыма)

Асыл СҰЛТАНҒАЗЫ

Кеудесіне Алаштың нәрі тамған басылым, тамырында қазақтың зары қалған басылым, тағдырына ұлтының алаң болған басылым, қан-қасапта ел рухы саған қонған, басылым, тарихың боп түзілді аршындаған ғасырың, жамалында сыр менен мұң жатпаған жасырын, шырқай бер, тағы қос ғасыр, құндылығым – асылым!

105 жылғы тарихты қаттап жазған сен едің, қос ғасырдың бар сырын екшедің де еледің, қандай бір қиын заманда қайыспаған бел едің, сұрқай-сүрдек шақтарда тартылмаған көл едің, мұқым қазақ баласын азаттыққа бастаған, күллі түркі еліне ортақ туған «төл» едің. Сенің асқақ жолыңа болмай тұр-ау теңерім.

...Ала боранда адасқан, абадан, арлан – текті едім, жанарда жасын ойнатсам ұйысқан бұлтты көктедім, қақпанда қалған тірсекті шайнап тастап, ақсаңдап, қаһардың иісі аңқыған апаныма беттедім, сол рухымды қаз-қалпы шежіреңе қаттадың да беттедің.

Түйір дән таппай талмарға, суалған көздің қиығын салғанда салқам заңғарға, аң қуып түскен ағарға, сонау бір ашаршылық жылдары арманды жалғап арманға, ел басындағы нәубетті қаламнан қан саулатып, күйініш отын лаулатып, сен жаздың жылап – «Jetisý»!

Арысымды қаралап, ақ жүректі жаралап, құғынға әбден алғанда, сүргінге сұрқай салғанда, қорғасын оққа таңғанда, қара жердің сусыны қызыл қанмен қанғанда, адыра қалып арман да, зарлы әуенге салғанда, Ілияс, Сәкен, Бейімбет – Үш бәйтерек семгенде, Бес Арыстың қылшасы қорғасынмен қырқылып, манат белім солғанда, сен жаздың зарлап – «Jetisý»!

Әлемнен кетіп тыныштық, нешеме жылдар ұрыстық, өңменден келген фашисті, тойтару үшін тырыстық, алапат соғыс кезінде сарқылған күш пен ырыс-құт, сонау бір сұрқай кезеңді қалыпқа құйдың күміс қып, батырлардың жігерін жалын сөзіңмен тым ыстық, сен емес пе ең демеген, аталы оймен жебеген, жазуы жауһар – «Jetisý»!

Тың игердік, тер төктік, Желтоқсанда тоң боп қатқан боздақ құшып, шер төктік, азаттық деген ғасырлық ет жүрекке дерт ектік, еркіндіктің жолында намыс отын өртептік, міне, осындай кезеңде тарихын жазып шып-шымыр, 30 жылды тағы да сен зерледің ертек қып, айналайын, «Jetisý»!

Қасиетті басылым, ардақтым һәм асылым, сен қазақпен қуандың, сен ұлтыңмен мұңайдың, қасиетіңді тізбелеп қандай бір толғам құрайын, мұқым қазақ данасы саған тартса қаламды, мұқым Алаш баласы саған тартса қаламды – ол да сенің айбының мен аймауыт асыл, шырайың, тағы бір ғасыр парағын 5 жыл бұрын айқарған, «Jetisý»-дың беделін биік етуі, Құдайым!

«JETISÝ» ЖАЗҒАН ЖАМПОЗДАР

Жетісу – әлемдік деңгейде танылған таланттардың мекені. Оларды халық алақанына салып аялап, төбесіне көтеріп мақтанып жүреді. Осы ретте «Jetisý» газеті өз өңірінен шыққан өрендерді назардан тыс қалдырмай, жетістікке жету жолын жазып, аламанда атой салғандарды жарқырата көрсетіп келеді. Спорттағы шың – төрткүл дүние бас қосатын Олимп ойындары. Біз өз кезегімізде әр жылдары газет бетінде жарық көрген Олимпиададағы жетісулық спортшылардың елеулі жеңісіне шолу жасамақпыз.

Серік ҚАНТАЙ

Әр Олимпиаданың жөні бөлек, тарихы терең. Қанша талантты спортшыларымыз жаһан жарысында қара үзіп шықты, әдіс-тәсілімен дараланды. Олимпиадаға қатысқан да, жүлде алған да тұңғыш қазақ Ғұсман Қосановтан (1960 жыл, Рим; жүгіруден эстафеталық жарыста күміс алды) бастап бүгінге дейін талай қазақтың баласы Олимп төрінде ел намысын абыроймен қорғады. Ел тарихы үшін елеулі болған даталарды «Jetisý» газеті қалт жіберген емес. Мәселен, 1972 жылы Мюнхенде болған ойындарда баскетболдан СССР құрамасында ойнаған Әлжан Жармұхамедов қазақтан шыққан тұңғыш Олимпиада чемпионы болды. Дәл осы сәтте газетіміз ұйымдастыру комитетінің қатысушыларға арналған арнайы хабарламасынан бастап, әр сәттен хабар беріп, жабылу кешін де кеңінен жазған. Совет Шиманбаевтың талдау материалдары үзілмеген.

Одан кейінгі елеулі оқиға 1980 жылы Мәскеу Олимпиадасында Жақсылық Үшкемпіров, Шәміл Серіков, Серік Қонақбаевтың жұлдызды сәтін газет айрықша берген. Олимпиада басталмас бұрын қатысатын 8 қазақстандық спортшыға ақ жол тілеп, суреттерімен орналастырған. Өтеген Оралбаевтың «Желбірейді жалаулар» атты рухты өлеңі, қосымша қазақ даласындағы шопан, ғалымның спортшыларға деген пікірі жарияланған. Тұғырдағы тарландар жөнінде Орал Қаймирасов «Шәміл ерледі» деп сүйіншілесе, Жақсылық Үшкемпіров жөнінде Т. Мәденов «Алтын кілт» ұстаған азамат» тақырыбында очерк жазған. Осындай келелі жазбалар газетіміздің бетінен еліміз егемендік алып, Олимпиадаға Тәуелсіз мемлекет есебінде қатысқаннан кейін де үзілген жоқ.

1996 жыл. Атланта Олимпиадасы. «Jetisý» газеті Мәулен Мамыровтың әр жаттығуын жіті бақылауда ұстайды. Олимпиадаға барар тұста халықтың үмітін арқалап бара жатқанын баса айтады. Еркін күрестен 52 келіде күрескен Мәулен 3-орын үшін белдескенде Ресейдің атынан шыққан Чечен-оол Монгушты жеңіп, мойынына қола медаль таққан сәтте де жерлестерінен сүйінші сұраған «Jetisý» газеті.

Қазақтар атой салған сын – Сидней Олимпиадасы (2000 жыл). Газет «Сидней төрі табысты болғай!» деген тілекпен бір бетті толық арнайды. Одан кейінгі жаңалықтар ел ішіне тек қуанышпен өріліп отырды. Өмірзақ Жолымбетов, Болат Қабдешұлы жазған жазбалардан жеңіске толы қуаныштың лебі еседі. Ал газетіміздің сол кездегі меншікті тілшісі С. Шәріповтің «Өкінішке ұласқан қуаныш» атты мақаласы ерекше назар аудартты. Дзюдодан қола медаль алған алакөлдік Айдын Сұмағұловтың бұл жетістігі жөнінде автор «Өкініштісі... Айдын байрақты бәйгеге Қазақ елінің атынан емес, Қырғызстаннан түсті. Осы орайда еліміздің жаттықтырушылары Қазақстан байрағын биікке көтеретін белді балуандарды неге дұрыс таңдамайды деген өкініш өзекті өртейді. Осыдан біраз жыл бұрын алакөлдік балуан Сержан Омаров республика құрамасына кіре алмай, дүниежүзілік додада түркімен елінің намысын қорғап, қоладан алқа тағып еді» дейді.

Одан кейін 2004 жылы Афины Олимпиадасы болды. Жетісудан 7 спортшы қатысты. Газет ұжымы әрқайсысына тоқталып, қарсыластарын айтып, шағын таныстыру мақаласын ұйымдастырды. Ал дода қарсаңында газет бетіне Болат Қабдешұлы «Ауыр атлетикадан үміттеріміз. Үштөбелік штангашы Сергей Филимоновқа елжұрты үлкен сенім артып отыр» деген талдау материалында жетісулықтың күш-қайратын бағамдап, серпе және жұлқа көтерудегі шеберлігін ашып жазады. Артынша ел үмітін ақтап күміс медаль алған Филимонов жөнінде Қараша Қараман «Сенім артқан Сергей, Жігіт жоқ-ау сендей» деген тақырыппен тебіреніске толы жазба ұсынады.

Көптің есінде қалып, айрықша өткен Олимпиаданың бірі – Қытай астанасы Бейжіңде 2008 жылы болған жарыс. Әдеттегідей Олимпиада алдында спортшылар жөнінде көптеген мақалалар жазылып, олардың шеберлігі сараланады. «Жетісудың олимпиадалық үміті» деген айдармен жазылған материалда Нұрбақыт Теңізбаев турасында сөз болады. Спортшының «Еншімді алуға тырысамын. Биыл бабым да жақсы, өзіме деген сенімімде де селкеу жоқ» деп айтқанын газет бетінен көруге болады. Нұрбақыт жүлделі болған сәтте «Жаркенттен түлеген тастүлек» тақырыбымен арнайы материал әзірленіп, онда әкесі мен жақындарынан да пікір беріледі. Сол бетте ерекше көзге түскен сұхбат дзюдодан күміс медаль алған жетісулық Асхат Жіткеевтің әке-шешесімен болған сұхбат.

Лондон Олимпиадасы. «Желбіресін кәрі құрлық төрінде, Қазағымның қыран құсты байрағы». 2012 жылы «Jetisý» газетінің дода алдындағы тілегі. Өңірімізден Олимпиадаға 5 ұл, 5 қыз қатысты. Жарыс алдында Ришад Тұрғанбай «Үкілеген үш қыз» деген тақырыппен Светлана Подобедова, Майя Манеза, Зүлфия Чиншанло үшеуі жөнінде талдау жазды. Онда үшеуінің басты қарсыластарын атап, үш қыз қай тұста олардан басым екенін көрсетеді. Одан кейінгі газеттерден «Шаттықтың мөлдір тамшысы. Осы біздің Зүлфия», «Елімнің үшінші алтыны. Оны қоржынға Майя Манеза салды» деген сүйінші хабарларды көруге болады. Ал жалпы Олимпиаданы қорытындалып, алтын алғандар жөнінде, қазақ спортшыларының жетістігі турасында «Jetisý» газеті тарихта «Жетісу-Спорт» деген төрт беттік ішкі газет болып шықты. Бұл да бір тарих! Ал 2016 жылы Риода болған Олимпиададан сол жерден арнайы «Jetisý» газеті үшін Несіп Жүнісбайұлы қызмет істеді. Газетке тұрақты материалдар берді.

Токиода өткен Олимпиаданың алтынсыз аяқталғаны әлі де еске түссе еңсе түседі. Бұл жарыстың алдында жетісулықтардың басты үміті Игорь Сон мен Зүлфия Чиншанло еді. Екеуі де үмітті ақтады. Бұл турасында Олимпиада қарсаңында Айдар Қалиев материал жазып, Үштөбедегі ауыр атлетика мектебінің қуатын көрсеткен. Айыптаулар мен шектеулерден кейінгі Чиншанлоның спорттық дайындығын жазған.

Аламан алдында шеберлігі мен дайындығына, ақылы мен айласына қарап бір-біріне бәс айтып, үлкен үміт арту қазақтың қанында бар. Олимпиада алдында «Jetisý» газеті тұрақты түрде өз өрендері жөнінде жазбалар жазып, оның жаттығуын қадағалап, әр ісін халыққа жеткізіп отырды. Бұл үрдіс әлі де жалғаса бермек. Осыған дейін олжалы болғандардың бастау бұлағы болған газет әлі талай жампоздың жарыстан жүлделі оралуына тілекші болмақ.

ҚҰРЫЛТАЙШЫ:
«Жетісу облысы әкімінің аппараты» мемлекеттік мекемесі
Меншік иесі:
ШЖҚ «Жетісу Медиа» МКК
Басшы:
Шыңғыс БОЗЫМ
Басшының қабылдау бөлмесі: 40-20-71
Бас редактордың орынбасары:
Жұматай ӘМІРЕЕВ

Газет Қазақстан Республикасы Ақпарат және қоғамдық даму министрлігінің Ақпарат комитетінде 2023 жылғы 13 ақпанда тіркеліп, № KZ44VPY00064518 куәлігі берілген.
Таралу аумағы: Қазақстан Республикасы

Қабылдау бөлмесі — **40-20-64**, бас редактордың орынбасарлары — **40-20-65, 40-20-67,** жауапты хатшы — **40-10-30,** бөлімдер — **40-00-98, 40-11-19, 40-00-15,** уақыт және әлеуметтік мәселелер бөлімі — **40-20-78,** фототілшілер — **40-20-79,** жарнама бөлімі — **40-20-69, 8 775 355 89 58, 8 747 410 69 09.**
Меншікті тілшілер: Панфилов ауданы — **8 708 442 43 76**, Сарқан, Ақсу аудандары — 8 701 779 19 38.
Газет табыс етілмесе — **8 (7282) 30-69-47** телефонына хабарласу керек.

Кезекші редактор: Мәди АЛЖАНБАЙ

Жарияланған мақала авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді.
Жарнама мен хабарландырулардың мазмұны мен мәтініне жарнама беруші жауапты.
Компьютерде 16-шы қаріппен терілгенде 4 беттен асқан материал қабылданбайды.
«Jetisý» газеті мен сайтында жарияланған материалдарды көшіріп басу үшін редакцияның жазбаша рұқсаты керек.
Суреттердің сапасы үшін редакция жауап береді.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес мәселелері бойынша сенім телефоны: 87773880990

«Jetisý» газетінің компьютер орталығында теріліп, беттеледі. Газет аптасына үш рет – сейсенбі, бейсенбі, сенбі күндері қазақ орыс, ағылшын тілдерінде шығады.

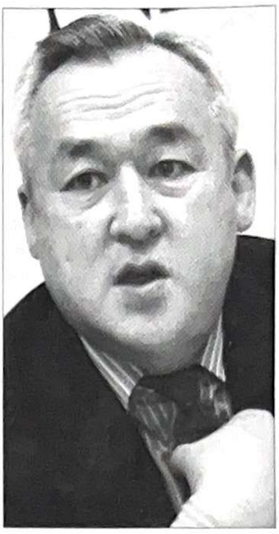
Газет Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32-үйде, "Алматы – Болашақ" АҚ филиалы "Офсет" баспаханасында басылады.
М. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 П. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Тапсырыс – 716
«Жетісу Медиа» МКК басылымдарының жалпы таралымы — 20 100, оның ішінде «Jetisý» газетінің осы шығарылымының таралымы — 13 015.
Индексі – 65469.

Жанат Кже! КР семьемен ұлы семьяңа жаңадан ұлғаюмен шын жүректен құттықтаймын

РЕНЕССАНС казахстанской ЖУРНАЛИСТИКИ

Названы лауреаты конкурса Союза журналистов Казахстана (СЖК) 2023 года и представители средств массовой информации, удостоившиеся в этом году звания почетных журналистов Казахстана. Работников масс-медиа поздравил председатель СЖК Сейтказы Матаев.

«Уважаемые коллеги! Поздравляю Вас с наступающим праздником – Днем работников средств массовой информации!

Союз журналистов Казахстана подвел итоги традиционного конкурса, посвященного нашему профессиональному празднику, и я чрезвычайно рад, горд и счастлив, что на отечественном небосклоне зажглись яркие звезды – новые имена талантливых, креативных и высоко профессиональных журналистов-патриотов!

Конкурс этого года выявил новые имена, проекты и творческие коллективы, способные ставить и решать сложные задачи по освещению событий разного уровня, анализировать и искать пути выхода из критических ситуаций.

Дорогие коллеги и друзья! Давайте будем строить новый Казахстан здесь и сейчас, чтобы жить и работать в богатом и процветающем государстве!» – сказал Сейтказы Матаев в своей поздравительной речи.

Лауреаты конкурса Союза журналистов Казахстана 2023 года:

1. Творческий коллектив YouTube-канала Airan: **Николаев Вячеслав, Исметова Данара, Яломенко Анна, Смагулова Алтыншаш, Криштоп Ирина, Меркеев Даурен;**

2. Творческий коллектив TheVillageKazахстан: **Пардашева Алима, Аканаева Александра, Москаленко Анастасия;**

3. **Шамсутдинов Никита,** главный редактор MasaMedia;

4. **Петр Троценко,** специальный корреспондент, фоторепортер «Радио Азаттык»;

5. **Байшуленов Алибек,** корреспондент газеты «Кызылординские вести»;

6. **Андас Кажет,** корреспондент газеты «Жетісу», город Талдыкорган;

7. **Усенулы Есбол,** контент-редактор портала Abai.kz, город Алматы;

8. **Рахметова Райхан,** корреспондент газеты «Астана ақшамы»;

9. **Тилеужанкызы Алия,** обозреватель газеты «Туркистан»;

10. **Усербаева Акмарал,** за журналистские расследования на портале «Мой город», Западно-Казахстанская область, город Уральск;

– **Волынкина Анжела,** ученица 11-го класса школы имени С.Серикова, города Есиль Акмолинской области. Поощрительный приз в номинации «Проба пера»;

Именные премии:

– Премия газеты «Дат» имени Бахытгуль Макимбай присуждается **Ниязову Асхату,** автору YouTube-канала «Обожаю» за цикл «Акимы», город Астана;

– Премия имени Камала Смаилова присуждается **Маричевой Джамиле,** редактору медиа-проекта Protenge.kz за журналистские расследования по тендерам и госзакупкам;

– Премия имени фотожурналиста Рахымбая Ханалы присуждается фотокорреспонденту агентства El.kz **Даурену Максутханулы.**

Академия журналистики Казахстана присудила Международную премию имени Олжаса Сулейменова публицисту «Казахстанской правды» **Елене Брусиловской.**

В области межнациональной журналистики премия Юлдаша Азаматова присуждена **Сауле Ахметовой,** журнал «Мысль».

Также стали известны обладатели звания «Почетный журналист Казахстана»:

1. **Казагулов Шархан Нагметович** (Астана);

2. **Козлов Сергей** (Алматы);

3. **Жумажан Бейбитгуль Токановна** (Алматы);

4. **Паличев Михаил Васильевич** (Атырауская область);

5. **Бисултан Болатбек Бисултанович** (Жетысуская область);

6. **Биржансалов Канат Биржансалович** (Алматинская область);

7. **Жумабек Амангелды Дауылбаевич** (Акмолинская область);

8. **Ниянкулов Сагындык Егинбаевич** (Актюбинская область);

9. **Кудайбергенов Кабдылкаир Кабдылашимович** (Восточно-Казахстанская область);

10. **Куралбай Серикбай Куралбаевич** (Жамбылская область);

11. **Смагулов Рымбек** (Карагандинская область);

12. **Аксакалов Жолдасбек Аленович** (Кызылординская область);

13. **Аймаганбет Айтбай Асанович** (Мангистауская область);

14. **Смагулов Ержаслан** (Павлодарская область);

15. **Шагвалеева Халида Халитовна** (Северо-Казахстанская область);

16. **Алин Муратказы Сейсенович** (Абайская область);

17. **Кенжегулов Нурлан Кулбекович** (Туркестанская область);

18. **Жантурина Сагынгуль Тогызбаевна** (Улытауская область);

19. **Ералы Сенбек Куттыбаевич** (Шымкент).

ОБЩЕСТВЕННАЯ ПОЗИЦИЯ ОБЩЕСТВЕННАЯ ПОЗИЦИЯ ОБЩЕСТВЕННАЯ ПОЗИЦИЯ ОБЩЕСТВЕННАЯ ПОЗИЦИЯ

Вестник Жетісу

Независимость для нас превыше всего!
Касым-Жомарт ТОКАЕВ.

№82 (0082)
Четверг, 20 июля 2023 года

Жетісу облысының қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық газеті/Общественно-политическая, социально-экономическая газета области Жетісу

«СЛЫШАЩЕЕ ГОСУДАРСТВО»

Вопросы взяты на контроль

Алма УРАЗАЕВА

Аким области Жетісу Бейбит Исабаев провел очередной прием граждан, большую часть которых составили жители областного центра. На приеме присутствовали и руководители уполномоченных государственных органов.

Талдыкорганцев и жителей региона традиционно волнуют вопросы получения жилья, очередности и узаконения документов. Глава области, как и прежде, пояснил, что квартиры будут выдаваться в порядке очереди и на законодательном уровне. Отметил, что в прошлом году жилье не выдавалось, и только в этом году рекордное количество горожан, а это около двух тысяч, станут новоселами. Соответственно, и очередность последующих граждан продвинется вперед. Бейбит Исабаев поручил акиму города Талдыкоргана Ернату Базілу проследить за порядком и законностью выдачи жилья, а также за соответствующим продвижением очередников, записавшихся на прием.

Житель города С.Найманханов выразил обеспокоенность состоянием дороги улицы Жаңа ғасыр, которая осталась недоделанной, вследствие чего по ней перестал ездить маршрут №1, малышам стало сложно добираться до детского сада. Также он попросил отремонтировать детскую площадку, которая с 2008 года является единственной в частном секторе. Аким города ответил, что и двор, и дорога входят в число объектов, подлежащих ремонту в этом году. Так что к концу августа и октября жители улицы Жаңа ғасыр увидят результаты этой работы.

Пенсионерка и многодетная мама А.Мажай вышла к акиму области с просьбой открыть в городе семейный музей, который требует большой площади, так как имеется более трехсот экспонатов. Глава региона увидел два пути решения: либо семья Андас передает свои ценности в дар государству, и они переходят на бюджетный баланс, либо МИО помогает только с выделением необходимой площади в одном из городских зданий, так как дальнейшее содержание государство на себя взять не может. В любом случае вопрос остается открытым, его решение и обсуждение с семьей Андас поручены заместителю акима области Рустаму Али.

Несколько вопросов касались здоровья детей-инвалидов и оказания им лечебной и денежной помощи. Глава региона Бейбит Исабаев поручил руководителям уполномоченных органов рассмотреть пути оказания господдержки, единоразовой помощи, выделения грантов и другие меры.

Фото Женіс ЫСҚАБАЙ.

ОБЩЕСТВО РАВНЫХ ВОЗМОЖНОСТЕЙ

Детский лагерь «Жансая»: атмосфера заботы, тепла и уюта

Василий ВОРОБЬЕВ,
Алакольский район

В области Жетісу продолжается реализация комплексной программы, в которой с учетом имеющихся в регионе специальных учреждений должны быть предусмотрены все оказываемые государством услуги, начиная с момента рождения ребенка. Именно об этом говорил Президент страны Касым-Жомарт Токаев: «...Нам необходимо усилить меры поддержки лиц с особыми потребностями и осуществляющих уход за ними».

В Алакольском районе первым этапом этой программы в августе 2022 года стало официальное открытие в городе Ушарале КГУ «Центр дневного пребывания - реабилитационное отделение «Жансая» ГУ «Управление координации занятости и социальных программ» области Жетісу». Основными целями деятельности реабилитационного Центра, как говорит его руководитель Берик Сергазин, являются восстановление социального статуса детей с особыми потребностями и адаптация их к социальной среде путем проведения медицинских, психологических, профессиональных и социальных реабилитационных мероприятий. Сегодня здесь трудятся 55 опытных специалистов. Центр оказывает комплексную коррекционную помощь детям с психоневрологическими отклонениями и инвалидностью, с нарушениями опорно-двигательного аппарата в возрасте от полутора до восемнадцати лет.

А вот вторым этапом реализации областной программы стало открытие на днях детского оздоровительного лагеря «Жансая» в поселке Акши на берегу озера Алаколь. Он разместился в бывшей резиденции акимата района, которая была передана на баланс центра. Это решение принял аким области Жетісу Бейбит Исабаев на встрече с населением района в феврале текущего года.

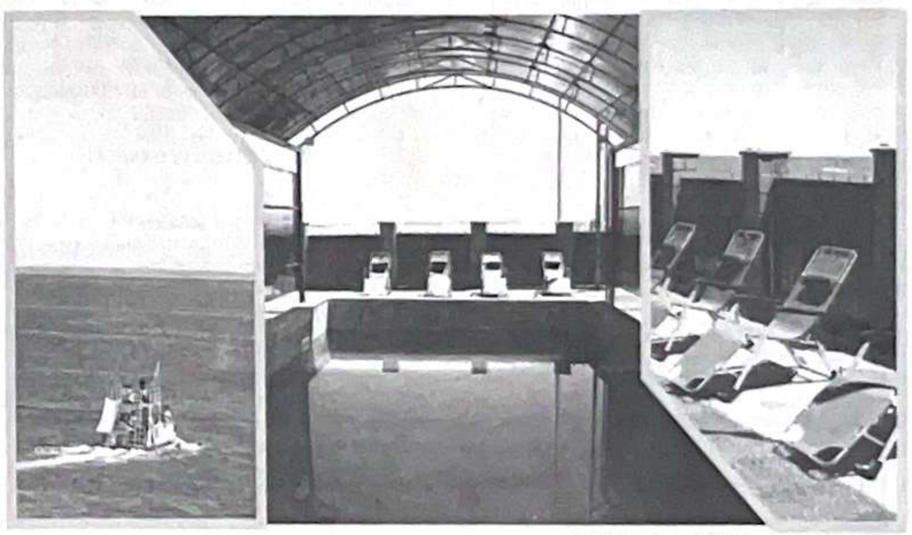
На ремонт здания и обустройство территории, в том числе строительство крытого бассейна, было выделено более 37 млн тенге. Оперативно, качественно и в срок все работы выполнили строители ТОО «AIDAR GROUP» и «RusStroy». В одноэтажном здании коттеджного типа, оборудованного удобными пандусами, разместились шесть спальных комнат, два игровых зала, медпункт, административные помещения, столовая; территория лагеря – под видеонаблюдением, смонтирована пожарная сигнализация; море зелени и цветов; оборудована игровая площадка на открытом воздухе, рядом – крытый бассейн. Да и до лечебных вод озера Алаколь, как говорится, рукой подать.

На церемонии открытия летнего оздоровительного лагеря для детей с особыми потребностями выступили аким Алакольского района Алмас Абдинов, и.о. руководителя ГУ «Управление координации занятости и социальных программ области Жетісу» Ермек Мизамбаев, одна из мам проходящих реабилитацию детей-инвалидов Салима Толепбергенова, председатель районного Совета ветеранов Сатай Бекболатов.

Под аплодисменты собравшихся разрезается лента у центрального входа в здание лагеря, исполняется обряд шашу.

С нетерпением ждал открытия лагеря 16-летний Ерсултан Майдан из Ушарала: «Я верю, что получу отличное лечение и подружусь с ребятами. Очень счастлив быть сегодня здесь. Спасибо всем, кто принял участие в создании этого лагеря».

Мама подростка Мейрамгуль Акишева назвала происходящее чудом: «Я от имени всех родителей выражаю огромную благодарность администрации области Жетісу. То, где мы сейчас находимся – чудо, иначе не назовешь. На моей памяти это первый такой лагерь для особенных детей. Лучшие специалисты, лечебные воды Алаколя, современное оборудование, прекрасная атмосфера, все это без сомнений улучшит состояние здоровья наших детей».

По словам директора лагеря «Жансая» Кайрата Барлыкбаева, сейчас здесь отдыхают 15 детей -10 из Ушарала и 5 из Саркана. За каждым ребенком закреплен взрослый, который следит за его купанием, процедурами и общим состоянием. В целом же за сезон, для каждого заезда по 5 дней, коллектив готов принять на отдых и реабилитацию порядка 175 детей из различных уголков области.

«И мы приложим все силы для того, чтобы как можно полнее реализовать те задачи, которые поставил перед нами Президент, который сказал, что сфера дошкольного образования должна быть приоритетной и в стране, и на местах. Тем более, это касается детей с особыми потребностями», - заверил К. Барлыкбаев.

ПОДПИСКА-2023

Уважаемые читатели!

Продолжается подписка на газету «Вестник Жетісу» на 2023 год. Наша газета будет выходить три раза в неделю: во вторник, четверг, субботу. В субботу газета будет выходить в увеличенном объеме, в полноцветном варианте. Для отдельных категорий подписчиков предусмотрены льготы.

		на 1 месяц		на 3 месяца		на 6 месяцев		на 12 месяцев	
	индексы	город	село	город	село	город	село	город	село
Для юридических лиц	15471	879,60	931,20	2638,80	2793,60	5277,60	5587,20	10555,20	11174,40
Для пенсионеров	35471	555,60	607,20	1666,80	1821,60	3333,60	3643,20	6667,20	7286,40
Общая индивидуальная подписка	65471	615,60	667,20	1846,80	2001,60	3693,60	4003,20	7387,20	8006,40

Кроме того, для жителей г. Талдыкоргана проводится альтернативная подписка с получением газет в редакции по адресу: г. Талдыкорган, ул. Балапанова, 28.

Альтернативная подписка

	12 месяцев	6 месяцев
Для юридических лиц	8800	4400
Для пенсионеров	4900	2450
Общая индивидуальная подписка	6000	3000

Также на 2023 год вы можете подписаться на газету «Вестник Жетісу» в электронном формате. Пока подписаться на нашу газету в таком формате можно только в редакции по адресу: г. Талдыкорган, ул. Балапанова, 28.

Подписка на газету в электронном формате

	12 месяцев	6 месяцев
Для юридических лиц	8000	4000
Для пенсионеров	4100	2050
Общая индивидуальная подписка	5000	2500

Не упустите свой шанс! Помните: «Вестник Жетісу» – это надежный источник достоверной информации.

Сайт: www.7-su.kz
e-mail: Jetisu2002@mail.ru

✓ БАЙҚАУ

АНДАС ОМАРАҚЫН ОҚУЛАРЫ ӨТТІ

Қазақтың мәдениет пен әдебиет құндылығы өз биігінен ешқашан төмендеген емес. Ел руханиятымен жаңғыра жасасып келеді. Бүгінгі жастар жаңаша серпін алып, қазақ қаламгерлерімен қатар еліне еңбегі сіңген тұлғаларды да тереңінен танып, шығармаларын зерделеуде. Бұл, әрине, олардың білім көкжиегін кеңейтетіні сөзсіз. Ең бастысы, олар танимын деген жанның тұтамдай тіршілікте қылған қамқарекеті даналыққа негізделген болса, кейінгіге үлгі.

Медет ЖҰМАБАЙ

Осындай тебіренісімізге түрткі болған – тарихшы, айтыскер және жазба ақын Андас Омарақын. Қытай қазақтарының айтыс өнерінің дамуына зор үлес сіңірген тұлғаның «Тарих талғарында», «Дода», «Жылдар ізі» атты үш томдық еңбегі кітап болып қатталған. Қазақстан мен Қытайдағы түрлі басылымда 400-ден астам өлеңі, 20-дан астам поэма-дастаны жарық көрген.Еңбектері ағылшын, қытай, түркі халықтарының тіліне аударылған. Аталған еңбектері үшін 2010 жылы ҚХР мемлекет дәрежелі сыйлығы берілсе, кейіпкеріміз 2015 жылы өмірден озып, денесі Талдықорған топырағына қойылды.

Тұлға атын өшірмей кейінгіге дәріптеп жүрген әріптесіміз Қажет Андастың ұйымдастыруымен әкесі Андас Омарақынның оқулары өз деңгейінде өрнек тапты. Аталмыш байқауға қатысқан аймақ оқушылары кіл жүйріктен кім жүйрік екенін өзара анықтасты.

Мектеп жеткіншектері арасындағы дода В. Маяковский атындағы Талдықорған қалалық кітапханасында шымылдық түрді. Игі істің өтуіне облыстық білім басқармасы мен «Jetisý» газеті, «Қазпошта» АҚ Алматы облыстық филиалы және Андас отбасы мұрындық болды.

Байқау барысында алғашқы болып «Jetisý» газеті бас редакторының орынбасары Мәди Алжанбай сөз алып, сайысқа қатысушыларға сәттілік тіледі. Өз кезегінде «Қазпошта» АҚ Алматы облыстық филиалы директорының орынбасары Болатхан Ержігітов лебізін білдірді. Сонымен қатар, «Парасат» орденінің иегері Әуесхан Мажайқызы құрастырған «Андас Омарақын оқулары» атты жинақтың тұсаукесер рәсімі өтті. Аталмыш кітапқа сайысқа қатысушы жас өрендердің ғылыми еңбектері енгенін айта кеткен жөн. Бұл орайда кітап авторы жинақ шығарудағы басты мақсаты – жолдасының шығармашылығын кейінгі жас буынға дәріптеу, талантты балаларға риясыз қолдау таныту екенін атап өтті.

Суреттерді түсірген Дмитрий ЕРОФЕЕВ

«Андас Омарақын оқулары» байқауы жарты жыл бойы онлайн жүргізіліп келген болатын. Облыс көлемінде білім сайысына 30 -дан астам оқушы қатысты. Барлық тапсырмаларды толық әрі сапалы орындаған 18 оқушы ақтық сынға жолдама алып, әділқазылар алдында білім-білігін көрсетті.

Оқушылар тест сұрақтары, жазба ақындар, өлкетанушылар, айтыс ақындары сынды 4 бағыт бойынша берілген тапсырмаға сай бағаланды. Білімгерлердің қарым-қабілетін, сайысқа дайындығын география ғылымдарының кандидаты Еркін Тоқпанов, «Парасат» орденінің иегері, «Алтын алқалы» ана Әуесхан Мажайқызы, ғылым магистрі, Алматы облыстық кітапхананың қызметкері Мақпал Андас, В. Маяковский атындағы Талдықорған қалалық кітапханасының директоры Күлпан Қалкенова бағалап, қазылық етті.

Алғырлығымен танылған қатысушылар кітап, Алғыс хат, қомақты қаржымен марапатталды.

Қорытынды байқауда жазба ақындар Андас Омарақынның өлеңін оқыса, өлкетанушылар ғылыми жұмысын қорғады, айтыскерлер сөз сайысына түсті. Нәтижесінде жазба ақындар арасында Арайлым Жанахмет, өлкетанушылар бағыты бойынша Жанел Жұмағали, айтыскерлер арасында Ұлан Нұрбол I орын иегері деп танылды.

Жалпы, аталмыш байқаудың өтуіне демеушілік көрсетіп отырған әріптесіміз Қажет Андастың отбасы жарты жыл көлемінде өткен шараға 6 жарым миллион теңгеден астам қаражат бөлген екен. Байқауды дәстүрлі әрі республикалық деңгейде өткізу жоспарлануда.

✓ РУХАНИЯТ

«Сегізсері» өмірде болмаған ба?

Күні кешеге дейін тұғырлы тұлғамыз, дәстүрлі өнеріміздің көшін өрге сүйреген деп келген Сегізсері мен Қожаберген жырау жалған ба? Бұйра қайыңның безіндей құнарлы да нәрлі шығармалары бір адамның қаламынан туындаған, ал асқақ мүсіндері бір шебердің қолынан қашалғаны да рас па?!

ҚР Мемлекеттік кеңесшісі Ерлан Қарин мен ҚР Мәдениет және спорт министрі Асхат Ораловтың назарына «Қазақ үні» басылымынан бірқатар қаламгер ашықхат жолдаған. Аталмыш жазба: «Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев Ұлттық құрылтайдың «Әділетті Қазақстан – адал азамат» атты екінші отырысында сөйлеген сөзінде: «Кейбір адамдардың қалауымен жалған өмірбаяны әдейі қолдан жазылған Кеңес дәуірінің қайраткерлері бар. Ондай жасанды тұлғалардың есімін түрлі нысандарға беруді доғару қажет» – деді.

Міне, осы кеңес дәуірінде қолдан жасалған тұлғалардың ең бастылары – «Қожаберген жырау» мен «Сегізсері», – деп бастап, ары қарай қос «тұлғаны» ойлап тапқан, жасаған, өзін фольклор жинаушысы ретінде көрсеткен Қаратай Биғожин екенін, оның ұлтқа зиянды ісін қазіргі күні бұрын заң қызметкері болған Бекет Тұрғараев бастаған топ жалғастырып жатқанын көрсетеді. Сонымен қатар, ақиқатында бұлардың өмірде болмағаны, қолдан жасалғаны туралы академиялық тұрғыда жан-жақты сараланып жазылған, жарияланған сын мақалалар барын айтып, оны атап та көрсеткен. Жан-жақты мәлімет берілген.

«Жалған тұлғаларды дәріптеу – ұлт тағдыры үшін аса қауіпті» атты мақала соңында бастаманы қолдайтындардың тізімі көрсетілген. Олардың қатарында Светқали Нұржан, Шәмшәдин Керім, Сағатбек Медеубек, Рамазан Стамғазиев, Ерлан Төлеутай, Еркін Шүкіман сияқты бірқатар зиялылар бар.

Яссауидің жеке көрмесі

Елорда төрінде Яссауидің «Дәстүрге толы өмір» атты жеке көрмесі өтуде. Тамыз айының соңына дейін көрерменге есігін айқарған көрмеге ҚР еңбек сіңірген мәдениет қайраткері, ҚР Суретшілер одағының мүшесі, көптеген халықаралық және республикалық көрмелердің қатысушысы Яссауи Ағытаевтың 70-тен астам туындысы қойылған.

Аталмыш көрменің ашылу салтанатына арнайы келген Мәдениет және спорт министрлігі Мәдениет комитеті төрағасының орынбасары Данияр Алиев Яссауи Ағытаевтың қазақтың салт-дәстүрін, мәдениетін қылқалам арқылы дәріптеп, еліне аянбай еңбек етіп келе жатқан жан екенін атап өтті. Шындығында Яссауи Ағытаев ғасырлар бойы көшпенділер мұрасы мен Орталық Азияның түрлі мәдениетінің ықпалымен қалыптасқан дәстүрлер мен құндылықтардың бай палитрасын қамтитын қазақ әдет-ғұрыптарына арналған жанрлық композициялардың шебері.

Суретші картиналары Ә. Қастеев атындағы өнер мұражайы, ҚР Ұлттық музейі, Өскемен қаласының тарихи-өлкетану мұражайы, Қызылорда тарихи-өлкетану мұражайы қорлары мен Ресей, Америка, Канада, Франция, Германия, Кипр елдерінің жеке коллекционерлерінің қолында сақталған.

Яссауи Ағытаевтың картиналарындағы көркемдік формалар дәстүрлі күнделікті өмірден бастау алады. Суретшінің картиналарында көрсетілген көріністер қоғамның мәдени сипаты мен құндылықтары туралы түсінік береді. Шебер шығармашылығының әрбір элементі қазақ халқының өмірімен, туған өлке табиғатының қайталанбас әсемдігімен тығыз байланысты. Бұл көрме қарапайым адамдар өмірінің энциклопедиясына иллюстрация бола алады.

✓ МАМАН МІНБЕРІ

ІНДЕТТІ ЖОЮ — МІНДЕТ

Жемқорлықсыз қоғам заң һәм құқық үстемдігінің және әділетті қоғам құрудың алғышарттарының бірі. Сыбайлас жемқорлық мемлекетіміздің әлеуметтік-экономикалық дамуына, мемлекеттік билікке халық сенімінің орнығуына, нарықтық экономика жағдайында инвестициялар тартуға, елдің ұлттық қауіпсіздігіне, жан-жақты дамуына қатер төндіретін індет және мемлекетіміздің халықаралық беделіне нұқсан келтіретін теріс құбылыс. Бұл қатерлі дерт тек бізді ғана емес, бүкіл өркениетті мемлекеттерді де алаңдатып отыр.

Елімізде бұл бағыттағы заңнамалар жетілдіріліп, жауапкершілік шаралары күшейтілуде. Сыбайлас жемқорлыққа қатысты ауыр және аса ауыр қылмыс жасағандардың шартты түрде мерзімінен бұрын босауына Қылмыстық кодекспен тыйым салынған, сондай-ақ тараптардың бітімге келуіне байланысты жауапкершіліктен босату, кепіл белгілеу нормалары да кодекстен алынып тасталды. Қазіргі уақытта осы санаттағы қылмыстар үшін бас бостандығынан айырумен бірге тәркілеу және еселеп айыппұл салу жазалары да қолданылады. Сонымен қатар, мемлекеттік билік, құқық қорғау салаларының қызметкерлері де көпшілікке сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және онымен қалай күрес жүргізу туралы түсіндірме жұмыстарын да жүргізіп келеді.

Негізінен құрамына лауазымдық қылмыстар кіретін сыбайлас жемқорлық қызмет өкілеттігін теріс пайдалану, билікті не қызметтік өкілеттікті асыра пайдалану, пара алу, пара беру, парақорлыққа делдал болу, қызметтік жалғандық жасау, көрінеу жалған сөз жеткізу, сеніп тапсырылған бөтен мүлікті иеленіп алу немесе ысырап ету, сыбайластық байланыстарды пайдалану арқылы жасалады.

Еліміздегі соттар мен құқық қорғау органдары қызметкерлерінің, пара бергендердің және арадағы делдалдар жауапкершілігінің күшейтілуі, сондай-ақ, мемлекеттік қызметшілердің, депутаттардың, судьялардың шетел банктерінде есепшот ашуына, қолма-қол ақша және бағалы заттар сақтауына шектеу қойылуы өз кезегінде сыбайлас жемқорлық деңгейін төмендетуге септігін тигізді.

«Жұмыла көтерген жүк жеңіл» демекші, жемқорлыққа жол бермеу азаматтардың белсенді қоғамдық позиция ұстануына тікелей байланысты. Әрбір жағымсыз әрекетке жаза берілетіні, оның адамның өз болашағы үшін жағымсыз құқықтық салдары болатыны, қазақы салт-санамызға, ар-ұжданымызға, ұятымызға нұқсан келтірілетіні туралы қоғамда үздіксіз түсіндірме һәм насихат жұмыстары жүргізілуі керек. Заңды құқығын жақсы білетін адам ешқашан сыбайлас жемқорлыққа жол бермейді.

Мемлекетімізде «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы», «Мемлекеттік қызмет туралы» және өзге де заңдар мен құқықтық нормативтік актілер, 2015-2025 жылдарға арналған сыбайлас жемқорлыққа қарсы стратегия, арнайы мемлекеттік бағдарламалар қабылданып жұмыс істеуде, сонымен бірге кадр таңдаудағы ашықтық саясаты да жемқорлық деңгейін төмендетуге ықпал етуде.

Өскелең ұрпақты да осындай зиянды әрекеттерден сақтауда алдын ала шаралар қабылданып, олардың отбасында да отансүйгіштікке, ар-ожданды, ұятты, намысты болуға тәрбиелеу мен ұлттық салт-дәстүрді құрметтеуге бағытталған шараларды кеңінен жүзеге асыру керек. Осы мақсатта орта білім беру мекемелеріне оқушыларға құқықтық тәрбие беретін арнайы маман штаты беріліп отыр. Сонымен бірге жемқорлық, парақорлық әрекет жасағандарға қолданылған қылмыстық және өзге де жауапкершілік шаралары туралы бұқаралық ақпарат құралдарында жариялап отыру да жемқорлық көріністерімен күресте тиімді әрекет болмақ. Себебі «Жаңа һәм әділетті Қазақстанды» құруда мемлекеттік және қоғамдық ұйымдардың бұқаралық ақпарат құралдарымен тығыз ынтымақтастықта жұмыс істеуі жемқорлықпен күресте жақсы нәтижеге қол жеткізеді.

Сыбайлас жемқорлық сияқты індетке бүкіл қоғам болып бірлесе қарсы тұру жан-жақты дамыған әділетті һәм өркениетті қоғамда өмір сүргісі келетін әрбір адамның міндеті екенін саналы түрде ұғыну, ал сол міндетті адал атқару баршаның бұлжымас парызы екенін түсінуіміз керек.

Бекмұхамет СЕРІКБАЕВ,
«Мейірім» арнаулы әлеуметтік қызмет көрсету орталығы» КММ заңгері
Жаркент қаласы

ҚҰРЫЛТАЙШЫ:
«Жетісу облысы әкімінің аппараты» мемлекеттік мекемесі
Меншік иесі:
ШЖҚ «Жетісу Медиа» МКК
Басшы:
Шыңғыс БОЗЫМ
Басшының қабылдау бөлмесі: 40-20-71
Бас редактор:
Жұматай ӘМІРЕ

Газет Қазақстан Республикасы Ақпарат және қоғамдық даму министрлігінің Ақпарат комитетінде 2023 жылғы 13 ақпанда тіркеліп, № KZ44VPY00064518 куәлігі берілген.
Таралу аумағы: Қазақстан Республикасы

Қабылдау бөлмесі — **40-20-64**, бас редактордың орынбасарлары — **40-20-65, 40-20-67**, жауапты хатшы — **40-10-30**, бөлімдер — **40-00-98, 40-11-19, 40-00-15**, уақыт және әлеуметтік мәселелер бөлімі — **40-20-78**, фототілшілер — **40-20-79**, жарнама бөлімі — **40-20-69, 8 775 355 89 58, 8 747 410 69 09**.
Меншікті тілшілер: Панфилов ауданы — **8 708 442 43 76**,Сарқан, Ақсу аудандары — 8 701 779 19 38.
Газет табыс етілмесе — **8 (7282) 30-69-47** телефонына хабарласу керек.

Кезекші редактор: Айдар ҚАЛИЕВ

Жарияланған мақала авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді.
Жарнама мен хабарландырулардың мазмұны мен мәтініне жарнама беруші жауапты.
Компьютерде 16-шы қаріппен терілгенде 4 беттен асқан материал қабылданбайды.
«Jetisý» газеті мен сайтында жарияланған материалдарды көшіріп басу үшін редакцияның жазбаша рұқсаты керек.
Суреттердің сапасы үшін редакция жауап береді.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес мәселелері бойынша сенім телефоны: 87773880990

«Jetisý» газетінің компьютер орталығында теріліп,беттеледі. Газет аптасына үш рет – сейсенбі, бейсенбі,сенбі күндері қазақ орыс,ағылшын тілдерінде шығады.

Газет Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі,32-үйде,"Алматы – Болашақ" АҚ филиалы "Офсет" баспаханасында басылады.
М. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 П. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Тапсырыс — 920
«Жетісу Медиа» МКК басылымдарының жалпы таралымы — 20 100, оның ішінде «Jetisý» газетінің осы шығарылымының таралымы — 13 015. Индексі – 65469.

КОНКУРСЫ

От коворкинг - центра до короткометражного фильма

Жансая ЕРЖАНКЫЗЫ

Инновационные идеи молодежи области Жетісу поддерживаются благодаря различным проектам. В текущем году был объявлен конкурс грантов для молодежи «Тәуелсіздік ұрпақтары», целью которого является формирование активного творческого молодежного сообщества, оказание финансовой поддержки в реализации их новых идей и инициатив, стартап-проектов.

Фото Дмитрия ЕРОФЕЕВА.

Гранты предоставляются на конкурсной основе по 5 направлениям: «Наука», «Культура», «Бизнес», «Информационные технологии» и «Медиа». Для реализации проекта по каждому направлению победителю конкурса предоставляется грант в размере 3000000 тенге. Согласно условиям конкурса, победители проекта должны реализовать его в течение 1 года. Свои идеи предлагали молодые люди в возрасте от 14 до 35 лет.

Всего в конкурсе приняли участие около 100 проектов. Победителями стали 10 из них, признанных лучшими решением конкурсной комиссии. В число обладателей грантов вошли: Жансерик Байденов (укрепление психологического здоровья несовершеннолетних и профилактика суицидального поведения), Ева Шешукова (фантом Вселенной), Гульден Серикова (жыр терапия), Салтанат Жаксылыкова (открытие коворкинг-центра), Аслан Оралхан (мобильная иппотерапия), Жалгас Ахметов (электрический мотоцикл Smart), Жалгас Манархан (голографический 3D-вентилятор), Женис Молдахметов (применение виртуальной реальности в системах архитектуры и образования VRHouse), Атамура Мусаханов (съемка короткометражного фильма «Қасқыр ұлыған түнде»), Диас Наби (мобилография). В церемонии награждения принял участие заместитель акима области Жетісу Рустам Али.

- В первую очередь, от лица областного руководства хочу поздравить всех победителей. Множество проектов было рассмотрено, из них отобрали 10 лучших. В целом, в нашем регионе проектов, направленных на поддержку молодежи в различных сферах, немало. Обеспечение работой, жильем, выдача микрокредитов и такие программы, как «Тәуелсіздік ұрпақтары», продолжают помогать молодому поколению. Пусть это достижение станет для вас начальным этапом, чтобы в будущем вы смогли представить свои проекты и на международном уровне, – отметил Рустам Али.

- Я хотел снять короткометражный фильм «Қасқыр ұлыған түнде» по произведению Оралхана Бокея. Для реализации идеи мне нужна была финансовая помощь. Так пришло решение принять участие в программе «Тәуелсіздік ұрпақтары». В итоге я успешно защитил свой проект и выиграл грант, – поделился обладатель гранта по направлению «Медиа» Атамура Мусаханов.

Грант «Тәуелсіздік жастары» придаст импульс развитию молодежной политики и даст огромную поддержку талантливой молодежи региона.

ДУХОВНОЕ НАСЛЕДИЕ

Плоды родительского воспитания

Бейбит МАМЛЕЕВ

В городской центральной библиотеке им. В. Маяковского был проведен финальный тур областного конкурса «Андас Омарақын оқулары». Его организаторами были управление образования области Жетісу, областная газета «Жетісу», региональный филиал АО «Казпочта» и семья Андас.

Фото Дмитрия ЕРОФЕЕВА.

Кажет Андас в приветственном слове осветил историю создания и прохождения данного проекта. Заместитель главного редактора газеты «Жетісу» Мади Алжанбай в своей речи отметил: «Есть пословица в казахском народе: «Добрая слава отца сорок лет служит непутевому сыну», а в нашем случае сын прославляет трудовую жизнь и творческое наследие отца, окончившего земной путь. Уверен, что данный конкурс принесет хорошие результаты в деле воспитания подрастающего поколения, которому необходимо привить интерес к истории и будущему Казахстана. Андас Омаракын в своих книгах «Тарих толқынында», «Дода», «Жылдар ізі» осветил историю, культуру, искусство и другие сферы жизнедеятельности казахского народа, проживающего в Китае и Казахстане».

Также свои напутствия, пожелания удачи конкурсантам дали заместитель директора областного филиала АО «Казпочта» Болатхан Ержигитов, преподаватель, кандидат географических наук высшей школы естествознания Жетысуского университета им. И. Жансугурова Еркин Токпанов, супруга Андаса Омаракына, обладательница ордена «Парасат», подвески «Алтын алқа» Ауесхан Мажайкызы. Затем была проведена церемония презентации новой книги «Андас Омарақын оқулары».

Полтора года назад был дан старт этому проекту. Для его проведения сначала отредактировали рукописи Андаса Омарақына и издано трехтомное произведение «Тарих толқынында», «Дода», «Жылдар ізі». Затем провели презентацию этих книг во Дворце языков г. Талдыкоргана с участием интеллигенции, поэтов, писателей, краеведов, историков, журналистов и потомков автора. Об этом мероприятии опубликовали материалы корреспонденты республиканских, областных изданий.

После этого в рамках отборочного тура «Читающая школа» были определены 30 талантливых, любознательных учащихся школ из двух городов и восьми районов области, которые стали участниками конкурса «Андас Омарақын оқулары». Они участвовали в очередном туре творческого соревнования, проводимом в течение полугода в онлайн формате. 17 школьников, выполнившие полностью и качественно все задания по семи направлениям, получили путевки на финальный тур данного конкурса. Все их труды были включены в новую книгу «Андас Омарақын оқулары».

Участники состязания сняли различные видеоролики, разместили их в социальных сетях, а также провели среди школьников работу по популяризации творческого наследия Андаса Омарақына. По результатам 20 мая опубликованные видео посмотрели 5726 человек, отметили лайком 1666 человек, а написали комментарий 1002 пользователя социальных сетей.

Это свидетельствует о проявленном со стороны общественности интересе к книгам Андаса Омарақына «Тарих толқынында», «Дода», «Жылдар ізі».

Участники конкурса написали 80 стихотворений, 31 статью, 10 материалов были опубликованы в различных печатных изданиях.

В финальном туре поэты продекламировали свои стихотворения, посвященные Андасу Омаракыну, краеведы защитили свои научные работы, а акыны состязались в айтысе.

Первого места удостоились: в состязаниях поэтов - Арайлым Жанахмет (Алакольский район), айтыскеров - Улан Нурбол (Ескельдинский район), краеведов - Жанель Жумагали. Они награждены премиями по 30 тысяч тенге.

Багдар Нурланжан, Улдана Нусипжан (Аксуский район), Зере Куаткызы (Коксуский район), Айжан Данабай (Талдыкорган) заняли второе место и получили по 25 тысяч тенге.

Дильнар Баймурат (Кербулакский район), Ескендир Мусахан (Панфиловский район), Кырмызы Бейсенбей (Текели), Айсу Турдыгазы (Кербулакский район), Мармар Айкынбайкызы (Саркан), Турсын Нурбакыт (Панфиловский район) заняли третье место (премия 20 тыс. тенге).

В целом, на реализацию проекта «Андас Омарақын оқулары» от издания вышеупомянутой новой книги до проведения последующих мероприятий с финальным туром было затрачено 6 500 000 тенге. Эти финансовые средства были направлены из бюджета членов семьи Андас.

- Главное, чтобы областной конкурс «Андас Омарақын оқулары» достиг высокого уровня качества. Планируем его организовывать и в дальнейшем, - отметил журналист областной газеты «Жетісу» Кажет Андас.

АКТУАЛЬНО!

Городские автобусы, как воздух, нужны ушаральцам

Василий ВОРОБЬЕВ, Алакольский район

И это не просто громкие слова. Это насущная проблема для горожан, которые сегодня могут добраться с окраин Ушарала – микрорайон «Тарлан» на восточной, поселок ПМК с южной и район «5 магазин» с западной - в центр только на такси или пешком. Взрослые - на работу или в госучреждения по делам, дети – в школы. Платить таксисту 500 тенге в один конец ежедневно накладно, а преодолевать по 1,5-3,5 километра за раз «на своих двоих» трудновато, особенно пенсионерам. Так что городской транспорт просто необходим ушаральцам.

Действительно, районный центр год от года растет: численность населения превышает 19000 человек, его площадь за счет строительства многоэтажных домов и частного сектора увеличивается в восточном и юго-восточном направлении. А вот общественного транспорта нет от слова «совсем». Зато имеется такое количество неорганизованных или, как еще их называют, «диких» таксистов, у которых на территории города «свои» 12 точек, на которых более 250 машин. И это не считая таксистов из близлежащих сел и аулов! Довезут куда угодно за 500 тенге, будь то пара кварталов или солидные полтора-два километра.

Проблематично добираться жителям нового микрорайона «Тарлан», который все называют так по имени расположенного здесь ФОКа. В нем два 60-квартирных и три 20-квартирных жилых дома. К зиме будет сдан в эксплуатацию еще один 60-квартирный дом, начато строительство еще одного, аналогичного. Представляете, сколько человек, направляясь на работу, а дети в школы, задаются утром вопросом: «А как добираться – пешком, проситься опять со знакомыми на машине или на такси?!»

А километраж таков. От микрорайона до центра города (условно) - 2 километра. Здесь расположены средняя школа №1, районный акимат, ЦОН, РОВД, «Телеком» с почтой, отделения банков, четыре аптеки, супермаркеты, рынок и т.д. Еще два километра вверх по улице Конаева и направо по улице Женис и Вы у городского акимата с отделом образования и школой имени Абая. Еще километр – школа №2 и так называемый район 5 магазина. Окраина города.

Идеальный маршрут для городского автобуса, который охватывает практически все значимые для горожан объекты. Можно начать с двух автобусов (или нескольких маршруток), в идеале – четырех, чтобы график движения соблюсти. Но их нет, как нет и остановок общественного транспорта. И, похоже, районному и городскому акиматам до простых людей дела нет. Добирайтесь до работы или в школы, в присутственные места как хотите! Хоть пешком, хоть на такси, хоть на собственном вертолете (шутка, конечно).

В конце минувшего года предприниматель Аскар Себепов попробовал как-то решить проблему. Купил городской автобус «Мерседес» за 5 млн тенге, нанял водителя и запустил маршрут. Но один автобус на столь протяженный маршрут проблему не решил. Отсутствие своей базы (теплый бокс, возможность техобслуживания и т.д.), субсидий на пассажирские перевозки, дефицит дизтоплива и, главное, его стоимость свели на нет доброе дело. Ни автобуса, ни маршрута сегодня нет.

Так что ушаральцы вновь остались с проблемой, как говорится, «один на один». А впереди - начало нового учебного года. Может быть, властям запустить для начала хотя бы чисто школьные автобусы, чтобы дети СШ №1 и Абая могли учиться без проблем?! А взрослые подождут, им не привыкать. Они перестройку пережили.

БРИФИНГИ

Новый учебный год - не за горами

Аида САБИТ

В этом году абитуриентам области Жетісу выделено 100 грантов акима области, 60 из них - представителям социально уязвимых категорий граждан и еще 40 распределены по общему курсу. Сейчас принимаются заявления на получение гранта, а итоги будут подведены 19 августа.

Об этом на информационной площадке РСК рассказал руководитель управления образования области Жетісу Марат Сулейменов. На пресс-конференции также был поднят вопрос, касающийся готовности школ области Жетісу к новому 2023-2024 учебному году.

- В регионе ведется ремонт ряда образовательных учреждений, первого сентября все школы откроют свои двери для учащихся. Однако, есть главная проблема – дефицит кадров. В сфере образования не хватает 157 специалистов русского языка и литературы, английского языка, математики, физики и химии, - отметил спикер.

По словам Марата Бекбосыновича, активно ведется подготовка к началу учебного года. В рамках акции «Дорога в школу» выделена единовременная финансовая помощь, которую получили двадцать две тысячи учащихся. Кроме того, благодаря спонсорской поддержке будут собраны в школу пятнадцать тысяч детей.

По распоряжению Главы государства все учащиеся начальных классов будут обеспечены горячим питанием, в том числе выделены места для питания в сельских школах и заключены договора с поставщиками.

Фото Дмитрия ЕРОФЕЕВА.

Протянуть руку помощи

Мурат ТУГАНБАЕВ

На днях на информационной площадке «Jetisý Media» состоялся очередной брифинг с участием сотрудников социального центра поддержки семьи «Жанұя»: юриста Айдарбека Намазбаева и психолога-практика Индиры Касымкызы.

Они выступили с отчетом о проделанной работе центра за первое полугодие нынешнего года. Спикеры отметили, что только с начала текущего года в социальный центр «Жанұя» обратились более 500 граждан. Здесь оказывает помощь в изучении казахского, английского языков и математике. На сегодня более сотни детей ежедневно получают услуги дополнительного образования.

За юридической помощью обратились 225 человек. Среди самых распространенных запросов были услуги по вопросам получения жилья, грантов для малого бизнеса, взыскания алиментов и другие. Также при центре действует психологическая служба. 290 человек получили консультации по интересующим вопросам в данном направлении. Из социальных услуг наибольшей популярностью пользовались вопросы трудоустройства, оформления адресной социальной помощи, выплаты пособий. Подобная помощь оказана 148 услугополучателям.

Кроме того, центр оказывает поддержку семьям, находящимся в трудной жизненной ситуации. Ежедневно сюда обращаются от семи до десяти человек, благо центр располагается в одном здании с центром занятости города Талдыкоргана. Первоначально большинство посетителей составляли женщины, но с недавних пор отцы семейств также стали обращаться за консультацией по вопросам переобучения и трудоустройства. Также в социальном центре организовано обучение массажу, компьютерной грамотности, парикмахерским услугам, кондитерскому делу. В дальнейшем люди, прошедшие обучение и вооруженные новыми знаниями, имеют возможность трудоустроиться или открыть собственное дело.

В завершение встречи спикеры ответили на многочисленные вопросы журналистов.

✓ ӨЛКЕТАНУ

«Әркімнің туған жері – Мысыр шаһары» дегендей, менің туған ауылым Малайсары батырдың тарихымен тамырласып жатады. Дегенмен, халықтың қатал сүзгісінен өткен тарих қана ұрпақ жадында мәңгілік сақталады. Ал өзінің өскен жерінің қадірі мен қасиетін зерделемеген зерттеушінің де еңбегі еленбейді. Осы тұрғыдан келгенде Андас Омарақынның «Тарих талғарында» кітабында Іленің арғы беті, Жоңғар және Жетісу Алатауының түйіскен жеріндегі жер жағдайы мен жартас суреттері, петроглифтер туралы құнды зерттеулер жасалған. Ондағы деректердің Іленің бергі бетіндегі тарихпен тамырлас екендігін оқи отырып, біліп жүрміз. Аталмыш еңбекпен таныса келе өз ауылым жайлы толғанысымды жазуға бекіндім.

ТАРИХ ТАЛҒАРЫНДАҒЫ ҮНДЕСТІК

Мен Кербұлақ ауданы, Малайсары ауылында тудым. Өскен жерімізде де тарихтың сан құпиясы жатқаны белгілі. Тарихқа шегініс жасасақ, Малайсары батыр – тархан туралы осындай мағлұмат бере кетейін. Малайсары батыр шамамен 1700-1756 жылдар аралығында өмір сүрген батыр әрі би. Әкесі Тоқтауыл – батыр, балуан, анасы Мөлдір – қалмақ қызы, қарындасы Гауһар Қабанбай батырдың жары болған қаһарман қыз. Малайсары Абылай ханның сұлтан кезінен сенімді серігі. Шоқан Уәлихановтың еңбектерінде Абылай хан Малайсарының батырлығын, ақылы мен қайратын жоғары бағалаған. Сондай-ақ, қазақтардың Ресейдің қол астына кіруіне қарсы болған. Қазақ-қалмақ соғысын тоқтатып, екі ел арасындағы бейбіт бітім жасау саясатын ұстанады. Өз кезінде қазақ хандығының елшісі салауатымен жоңғар ханымен кездесіп, ел араздығын тоқтатуға күш салған қайраткер. Қазіргі Павлодар облысы, Май ауданында туып, жер жаннаты Жетісудан мәңгілік мекен тапты. Жоңғар Алатауының батыс сілеміндегі тауға Малайсары есімі берілген. Біздің ауылда Малайсары батырға белгі қойылған. Ауылдық мектепте батырдың мүсіні орнатылған.

Айта кетерлігі, ауыл айналасындағы тау беткейлерінде, жартас беттерінде таңбалы тастар өте көп. Таңбалы тастарды зерттеген археолог Алексей Марьяшев көптеген зерттеу жұмыстарын жүргізіп, Арқарлы мен Малайсары сілемдерінде 20-ға жуық осындай тастың барын анықтап, ондағы суреттер қола және темір дәуіріне тән деп тұжырымдаған. Маман бұл аумақты тереңірек зерттеу мақсатында экспедиция ұйымдастыруды жоспарлап жүргенде арманына жетпей, өмірден озып кетті. Көне тарихтан сыр шертетін Малайсары петроглифтерін Үкімет қорғауға алмаса, құнды жәдігерлерден айырылып қалуымыз әбден мүмкін. Бұл – отандық тарихқа жасалған үлкен қиянат болар еді. Осы тұста Малайсары жартас суреттері мен петроглифтерінің Андас Омарақынның «Тарих талғарында» кітабында жазылған Іленің арғы бетіндегі Зекті, Қызылқорым, Текес, Моңғолкүре, Жырынтай, Ағаяз жартас суреттері және петроглифтерімен тарихи тамырлас екендігін көруге болады. Алдағы уақытта бұл тақырыпты салыстырмалы түрде зерттеу керек.

Ауылымыз Малайсары батырдың есімімен байланысты болғандықтан жерлестеріміз өрлікке, ерлікке, өнерге бейім келеді. Айталық, малайсарылықтар айтыскер ақын Әбікен Сарыбаевтың есімін ерекше құрметтейді. Әсіресе, ақынның:

Домбыра шықса үнің күмбірлеген,
Дауысым бірге кетсе «Бұл кім?» деген.

Баласы Күреңбелдің Әбікен ғой,
Жүз топта қаршығаға ілдірмеген...

– деген өлеңін жастар жағы мақтанышпен айтып жүреді. Андас Омарақын да Әбікен атамыз сияқты қазақ айтыс өнерін жалғастырушылардың бірі. Оның «Дода» атты кітабында арғы беттегі айтыскерлердің мұрасы жинақталған. Ал Әбікен атамның ұлы Серік ағам да атамыздың жолын қуалап, таланты дарыған қаламгер, көсем сөзден түйін түйген тілші. Ал Андас атамыздың ұлы Қажет Андас та қазақ баспасөзінің қара шаңырағы саналатын «Жетісу» газетінің тілшісі.

Малайсары ауылынан мұнан басқа да таланттар көп шықты. Мектеп кітапханасындағы «Құлжа сақа», «Арша жұпары», «Жыр жүйрігі Әбікен» және «Жегі» шығармаларын оқушылар қолынан тастамайды. Ал Әбікен Сарыбаев атамыздың жиен немересі, әртіс Ерлан Кәрібаев та талай жастың үмітін үкілеп жүр. «КТК» телеарнасының жаңалықтарын жүргізетін Асыл Махметов, әртіс, режиссер, автор, бас продюсер Ерлан Қасымжанұлы Алматыда туғанымен Малайсары атындағы орта мектептің түлегі.

Ауылым жайлы шағын жазбамды Малайсары орта мектебінің кітапханашысы Айгерім Абдулмажитқызының өлең жолымен аяқтағым келеді.

Әдемі, әсем менің туған өлкем,
Ауылым Малайсары неткен көркем?!
Күреңбелдің жерінде орналасқан,
Ауылдастың бәріне ыстық мекен.

Көктем келсе ауылым гүлденеді,
Сарғалдақтан сары кілем төселеді.
Сай-саладан сарқырап аққан жерде,
Ауылға бір әдемі сән береді.

Ыстық қой әр адамға туған жері,
Тауы, тасы, ауасы, бәрі әдемі.
Жусаны ауылымның өзі жұпар,
Әдемі табиғаты көзді тартар.

А. ТҮРДЫҒАЗЫ,
Малайсары атындағы орта мектептің оқушысы

Кербұлақ ауданы

ALAMAN

«Jetisýdyń» sport alańy

«Аламан» мүйісін жүргізген Серік ҚАНТАЙ

✓ ЕРЕЖЕСІЗ ЖЕКПЕ-ЖЕК

Нэшвиллде (Теннесси, АҚШ) аралас жекпе-жектен UFC on ESPN 50 турнирінде жеңіл салмақта дебют жасаған қазақстандық Асу Алмабаев жеңіске жетті. Ол екінші раундта қарсыласы ямайкалық Оде Осборнды тұншықтыру әдісін пайдалану арқылы ұтты.

Алғашқы кездесуде жеңіске жетті

Турнирдің бірінші кездесуінде 29 жастағы қазақ файтері дебюттік жекпе-жегін өткізіп, мерзімінен бұрын аяқтады. Бұл жөнінде әлемнің белгілі мамандары жақсы пікір айтып, әлеуметтік желіде жеңісін жарыса жазуда. Ал жеңіске жеткен азаматтың өзі болса Instagram желісіне: «Шүкір, баршаңызға Аллаһ разы болсын, Қазақ елім! Пришел! Увидел! Задушил!» деп жазды.

Жекпе-жектен кейін октагон ішінде сөз сөйлеген Асу Алмабаев 2025 жылы UFC лигасында чемпион болуды мақсат тұтқанын айтты.

Бұл Асудың ережесіз жекпе-жектегі сегізінші жеңісі. Ал қарсыласы Осборн алтыншы рет жеңіліп отыр (UFC-де 8 кездесу өткізіп, 4 жеңіс, 4 жеңілісі бар).

✓ ФУТБОЛ

Ел біріншілігінің 18-туры аясында «Жетісу» Талдықорғандағы орталық алаңда тәріскейден келген «Қызылжарды» қабылдап, 1:1 нәтижесімен тең ойнады. Екі гол да бірінші таймда болды. Одан кейінгі екі команданың ойыны алмакезек шабуылмен өрбігенімен голды көре алмадық.

Өз алаңында тең түсті

Әуелі қонақтар есеп ашқан. Бұрыштан көтерілген доп кедергісіз айып алаңында тұрған ойыншы Евгений Березкиннің аяғынан табылып, талдықорғандық ұжымның қақпасында тұрған Андрей Пасеченкоға еш мүмкіндік қалдырмаған. Ал бірінші тайм түгесілер тұста жетісулықтар айып добын орындауға мүмкіндік алды. Айып соққысын орындаған Никола Цуцкич жанындағы Асхат Балтабековке пас берген. Ал Балтабеков айып алаңының сыртынан шірене теуіп, допты тоғыздыққа тоғытты.

Бұл Асхат Балтабековтың ел чемпионатындағы екінші голы. Осыған дейін 12-турда «Каспий» қақпасына гол салған. Ал чемпионатта 5 пас берді. Бұл жетісулық сол қапталдағы қорғаушының карьерасындағы ең нәтижелі маусым. «Жетісу» турнирлік кестеде 18 ойында 24 ұпай жинап 8-орында тұрса, «Қызылжар» 29 ұпаймен 4-орында қалды.

✓ ВЕЛОСПОРТ

Әлем чемпионы атанды

Олимпиада чемпионы (2012, Лондон) бүгінде «Astana Qazaqstan Team» менеджері Александр Винокуров Шотландияның Глазго қаласында велоспорттан өтіп жатқан әлем чемпионатында жалпы командалық Гран-фондо жарысында (50-54 жас) мәре сызығын бірінші кесті.

Жеңімпаз Александр Винокуров 159 шақырымды құраған Гран-фондо межесін 4 сағат, 5 минут, 22 секундта орындады. Чемпионның соңынан екінші болып испаниялық Рауль Патино, үшінші болып поляк Адриан Яш келді. Жалпы жарыс жолына 213 велошабандоз шықты. Жекелей жарыста Винокуров 50-54 жас аралығы бойынша Азия чемпионы.

✓ ТМД ОЙЫНДАРЫ

Белоруссияда II ТМД ойындары өтіп жатыр. Жарыстың бел ортасына келсе де Қазақстан құрамасы әлі алтын алған жоқ. Жалпы 20 спорт түрі бойынша өтіп жатқан ТМД ойындарында 22 елдің спортшысы бақ сынауда.

Алтынсыз аяқтай ма?

Ел үмітін үкілеген спортшыларымыздың алтынға қол жеткізбегені қынжылтады. Кеше еркін күрес балуандары 3 күміс, 1 қола медаль алды. Жүлдеге іліккен спортшылар ішінде жетісулықтар да бар. Кілемге 79 келіде шыққан жетісулық Арсен Үрімжан финалға дейін қарсылас шақ келтірмеген. Ақтық сында ресейлік балуан Магомед Магомаевтан жеңілді. Сол сияқты 86 келіде белдескен Мақсат Сатыбалды әзірбайжан Арсений Джиоевтан, 57 келіде күрескен Ерасыл Мұхтарұлы ресейлік Начын Монгуштан финалда ұтылды. Жалпы 10 салмақ бойынша өткен еркін күресте ел балуандары алтынсыз қайтты.

Дәл қазіргі жалпы медаль көрсеткіші бойынша Қазақстан 8 күміс, 13 қоламен 6-орында тұр. Турнирлік кестені 89 алтын, 55 күміс, 33 қола медальмен Ресей бастап тұр. Одан кейін Беларусь пен Өзбекстан келе жатыр.

✓ ЖАЙДАРМАН

Заманауи стадион салынды

Биыл Сарқан ауданында бұқаралық спортқа кеңінен көңіл бөлініп, 4 заманауи және бір жабық стадион қолданысқа енетін болады. Жуырда Қойлық ауылында заманауи үлгідегі стадион қолданысқа берілді.

Орталық стадионды қайта жаңғырту үшін жергілікті бюджеттен 47 млн. теңге бөлінген. Спорт алаңының көлемі 5800 шаршы метрді құрайды. Жаңа сипаттағы стадионда жасанды газон жабындысы бар футбол алаңы мен жүгіруге арналған резеңке жолағы төселген.

Стадионның салтанатты ашылуымен тұрғындарды құттықтаған аудан әкімі Ғалымжан Маманбаев алғашқы допты ойынға қосты.

– Мемлекет басшысы елімізде бұқаралық спортпен шұғылдануды насихаттап қана қоймай, оның материалдық-техникалық базасын нығайтуға да аса көңіл бөліп келеді. Ендігі кезекте осы стадионда өзін шыңдап, ауданымыздың атағын аспандататын, қазақ елі мақтан тұтатын жастарымыз көптеп шығады деп сенемін, – деді өз сөзінде Ғалымжан Қанатұлы.

Орталық көшені жөндеу кешеуілдегенмен Қойлық ауылын дамыту мақсатындағы жобалар жұртшылық назарында. Бүгінгі таңда ауылдың орталық саябағын абаттандыру, Макетов көшесіне жаяу жүргіншілер жолын төсеу, Қабанбай батыр және Майлин көшелеріне орташа жөндеу жүргізу жүйелі қолға алынуда.

Жақсылық ЖОМАРТҰЛЫ

Сарқан ауданы

20 shilde

2023 jyl
beısenbi

www.7-su.kz
Jetisu2002@mail.ru

Тәуелсіздік – бәрінен қымбат!
Қасым-Жомарт ТОҚАЕВ

Jetisý

№82 (19221)

ЖЕТІСУ ОБЛЫСТЫҚ ҚОҒАМДЫҚ-САЯСИ, ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ГАЗЕТ

Газет 1918 жылғы маусымнан шығады

✓ ҚОҒАМДЫҚ ҚАБЫЛДАУ

Облыс әкімі Бейбіт ИСАБАЕВ тұрғындармен кезекті қоғамдық қабылдау өткізіп, жұртшылықтың әлеуметтік-экономикалық мәселелерге қатысты қойған сұрақтарына жауап берді. Жалпы әкім қабылдауына 14 адам кірді. Аймақ басшысына өз басындағы жағдайды айтушылардың басым бөлігі тұрғын үй мәселесін көтерді.

Айдар ҚАЛИЕВ

Суретті түсірген Женіс ЫСҚАБАЙ

БАСПАНА – БАСТЫ МӘСЕЛЕ

Қабылдауға алғаш болып кірген Серікбек Найманханов Талдықорған қаласы, Құрманғазы көшесіндегі жеке секторлы үйлердің маңайындағы балалар алаңының тозығы жеткені туралы және «Жаңа ғасыр» көшесі де жасалмай жатқанын айтты. Балалар алаңы бойынша аймақ басшысы жуырда конкурс өтіп, мердігер компания анықталғанын жеткізді. Қазан айының соңына дейін балалар алаңының жұмысы толық аяқталады. Ал көшенің жөндеу жұмысы тамыз айының соңында бітеді екен.

Еңбек ауылының тұрғыны Нағима Сеитбаталова мүмкіндігі шектеулі ұлы Жандосқа мемлекеттік тұрғын үй қорынан үй берілсе деген өтінішпен келіпті.

– Бір үйде үш отбасы тұрамыз. Балам ауырады. Келінімнің жүрегіне ота жасалған. Сондықтан бізге тұрғын үй қорынан үй алып берсеңіздер. Кезегіміз қайта-қайта сырғи береді. Өзіміз қимылдап грант алсақ па деп едік, оны да қабылдамады. Әбден қажып кеттім, – дейді зейнеткер ана.

Бұл мәселе бойынша Бейбіт Өксікбайұлы: «Кезекке жай тұрып қалыпсыздар. Қазір 2006-2008 жылы тұрғын үй кезегінде тұрғандар баспаналы болып жатыр. Ал сіздер 2014 жылы үйіміз жоқ деп тіркеліпсіздер. 4-5 жылда үйдің кезегі келеді. Біз тұрғындар баспана бақытына жету үшін қызмет етіп жүрміз. Биылдың өзінде 2000-ға жуық пәтер кілті табысталады», – деп үй кезек ретімен берілетінін жеткізді. Сонымен қатар, жауапты мамандарға грант, әлеуметтік көмек жағынан барынша қолдау білдіруді жүктеді. Қала әкіміне зейнеткер ананың кезегі неге сырғи беретінін тексеруді табыстады.

Еркін ауылының тұрғыны, зейнеткер ана Ауесхан Мажайқызы бір әулеттің бес ғасырдан бері тұтынған 3 мың данаға жуық аңшылық, зергерлік, саятшылық, ат әбзелдері, тұрмыстық құрал-жабдықтарды қалай сақтап, бүгінге жеткізгенін әңгімелеп, осы жәдігерлерді ұрпақ өнегесіне айналдыратын отбасылық мұражай ашуды көптен бері армандап жүргенін облыс әкіміне жеткізді. Сондай-ақ, өткен жылы Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев Жетісу жұртшылығымен кездескен кезде Ауесхан апаның сақтап, бүгінге жеткізген мұраларын жоғары бағалап, «Парасат» орденін өз қолымен таққан болатын. Жыл басында Ауесхан Мажайқызы отбасылық мұражай ашу туралы Президентке де хат жазып, өтініш білдірген екен. Бірақ, бұл өтінішті жергілікті органға шешім ету тапсырылған.

«Отбасылық мұражай ашу үшін сіздерге орын алып беремін. Бірақ, оның суы, жарығын төлеп отыра аласыздар ма? Болмаса, құнды жәдігерлеріңізді мемлекетке сыйлық ретінде табыстайсыздар ма? Бұл жайлы алдағы уақытта ақылдаса келіп нақты жауабын беріңіздер», – деді Бейбіт Исабаев.

Тұрғындар денсаулық, баспана, оқу гранты мәселесі бойынша туындаған сұрақтарын қойды. Сауалдардың барлығы хаттамаға енгізіліп, тиісті басқармалар мен аудан, қала басшыларына нақты тапсырма берілді.

✓ ЖИЫН-ТЕРІН

Туризм саласындағы жетістігі арқылы өңір экономикасына үлес қосып отырған алакөлдіктер мал санын мыңғыртып, егін шаруашылығын да өркендетіп келеді.

Мол өнім жиналады

Қажет АНДАС

Биыл аудан бойынша 45907 гектар алқапқа дәнді дақыл себілген. Оның 7600 гектарын күздік бидай құрайды. Қазіргі уақытта күздік бидайды жинау науқаны басталып, 100 гектардан артық алқап шабылып, гектар берекелігі 17 центнерді құрап отыр. Егінді жинау бойынша 3 комбайн, 4 тасымалдаушы машина тынымсыз жұмыс істеуде. Көктем және жазғы уақыттағы ауа райы қолайсыз болса да дикандардың көңілі тоқ. Ауыл шаруашылығы саласының мамандары егін орағы енді басталғанын еске салып, егін жинау науқаны аяқталғанда өнім көлемінің арта түсетініне сендірді.

Жалпы, аудан бойынша 51838 гектар шабындық жер бар. Сондай-ақ, биыл 13918 гектарға мал азығына керекті азықтық дақылдар себілген. Оның ішінде көпжылдық шөп 13362 гектар, сүрлемдік жүгері 556 гектарды құрайды. Аудан шаруалары алдағы қыстан қысылмай шығу үшін 280548 тонна жемшөп қорын дайындау керек. Таратып айтар болсақ, 178066 тонна шөп, 27971 тонна пішендеме, 14194 тонна сабан, 25123 тонна сүрлем, 35194 құрама жем дайындалса қыстан қысылмай шығады. Қазіргі уақытта Бескөл, Жағатал, Ақтүбек, Қызылащы, Ақжар, Екпінді, Жыланды, Қабанбай, Көлбай, Теректі, Сапақ ауылдық округтерінде жоңышқаның 1-ші шабу жұмысы басталып, 32684 тонна шөп, 14200 тонна пішендеме бастырылған. Сала мамандары: «Жемшөп дайындау ісі жоспарға сай орындалады», – деп отыр.

Егер жұмыс осылай жалғасса алакөлдіктер егіннен мол өнім жинап, мал азығын да көрсетілген жоспардағыдай орындап шығады.

Алакөл ауданы

● Құрылтайдан кейінгі ой

Тіл тарихы – ел тарихы

2

● Әскери жаттығу

Шеберліктерін шыңдады

3

● Бәрекелді!

Спорт кешенінің қазығы қағылды

4

БІЗДІҢ МЕКЕНЖАЙЫМЫЗ:

Талдықорған қаласы,
Жұмахан Балапанов көшесі,
28-үй, 4-қабат

8 747 390 09 90

✓ ӘЛЕУМЕТ

Қоғамға қажет орталық

Суретті түсірген Руслан ҚАДЫРОВ

Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Әйелдер істері және отбасылық-демографиялық саясат жөніндегі ұлттық комиссияның мүшесі Зүлфия БАЙСАҚОВА облысымызға арнайы іссапармен келді. Әуелі Текелі қаласы жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар бөлімінің «Жанұя» отбасын қолдау орталығында болып, мекеме жұмысын аралап көрді.

Отбасын қолдау орталығының директоры Зоя Шаяхметова мекемеге кіргеннен бастап әр бөлмені жеке-жеке таныстырды. Орталық биылғы жылдың 3 шілдесінде ашылды. Дәл қазіргі сәтте төрт баласы бар жалғызбасты анаға көмектесіп жатыр. Ол 14 шілде күні мекеме қызметіне жүгінген. Қызылағаштан келген жанның күйеуі құмар ойынға салынып, үй-күйсіз қалған. Бүгінде құжаттарын реттестіріп, үй мәселесін басты назарға алған. Ал балаларды кішісінен үлкеніне қарай ретімен жазғы демалыс лагеріне орналастырып, тиісті оқыту-баулу жұмыстарын жүргізуде. Көпбалалы анаға орталық Текеліден баспана жалдап берген.

– Текеліде бірінші рет отбасын қорғау орталығы ашылып отыр. Мекеме әлеуметтік, материалдық, медициналық, психологиялық, экономикалық, т.б негізгі 8 мәселе бойынша іс жүргізеді. Жалпы 14 қызметкер бар, оның алтауы негізгі мамандар. Олар әңгімелеседі, тренинг оқиды, түрлі тәжірибеге барады. 3 айда бір мониторинг жүргізіп отырамыз. Алдағы уақытта мекеменің құрылымын кеңейтіп, тігін машинасын, басқа да қажетті құралдармен жабдықтауды жоспарлап отырмыз, – дейді Зоя Шаяхметова.

Арнайы келген Зүлфия Байсақова болса дәл осындай орталықтар көптеген отбасының оңалып кетуіне, аяқтан тұрып қатарға қосылуына айрықша үлес қосар еді деген сенімде. Сөз арасында Ескелді ауданында да ашу керек деген ұсыныс айтып, аудандарды толық қамту қажет екеніне тоқталды. Шағын асханасы, ойын бөлмесі бар мекеме Текелі қаласының бюджетінен жалға алып отыр. Келешекте мекеменің тұрақты орны болса деген тілек де айтылды.

Қали АСҚАР

✓ КӘСІБІ – НӘСІБІ

Жетісу аймағында 6 мыңнан аса кәсіпкер қаржылай емес қолдау алып, жаңа облыс құрылғаннан бастап 1,5 млрд. теңгеден аса жобалар қаржыландырылды.

Тігін қызметін көрсетеді

Айгүл БАЙБОСЫНОВА

Ақсу ауданы Қапал ауылында шағын тігін шеберханасы қызмет көрсетуде. Оған кәсібін жаңа бастаған Бақытгүл Ырысақын жетекшілік етеді. Ол былтыр осы цехты ашып, ұлттық киім түрлері мен балалар кеудешесін тігуде. Мұнда ай сайын 200-ге жуық өнім жасалады. Кәсіпкер қазір тапсырыс бойынша жұмыс істейді. Дайын бұйымдар тек аудан аумағында ғана емес, сондай-ақ, Жетісу облысынан тыс жерлерде де сатылады.

Кәсіпкер тігін шеберханасын кеңейте отырып, өндірісті ұлғайтуға, сол арқылы 60-қа жуық жергілікті тұрғынды жұмыспен қамтамасыз етуге ниетті. Кәсіпкер келіншек мамандығы бойынша аспаз, 10 жыл бұрын Қытайдан Қазақстанға көшіп келіп, дәмхана ашқан. Сонымен бірге, кесте мен көрпе бұйымдарын тікті.

– Тігін шеберханасының жұмыс істеп келе жатқанына 1 жыл болды. Мен жергілікті тұрғындардың жұмысқа орналасуына көмектесу ниетімен кәсіпкерлер палатасына жүгіндім. Әйелдер кәсіпкерлігін дамыту орталығы істі қалай бастау керек, қай бағытты таңдаған дұрыс екенін егжей-тегжей түсіндірді. Зерделей жүріп Қапал ауылында тігіншілердің аз емес екенін білдік. Нәтижесінде тігін шеберханасын аштық. Өткен жылғы желтоқсан айында мемлекеттік грант байқауына қатысып, бизнес-жоспар ұсынып, 5 миллион теңге ұтып алдым, – дейді Бақытгүл Ырысақын.

Ұтып алған қаражатқа кәсіпкер 14 тігін машинасын сатып алған. Енді оның 14 жергілікті әйелді жұмыспен қамтуға мүмкіндігі бар. Егер тапсырыс көп болса қосымша тігіншілер алынбақ. Жергілікті тұрғындар шеберхананың ашылуы үлкен қуаныш болғанын айтады.

– Цехта еңбек етіп келе жатқаныма 1 жылға жуықтады. Бұл жер маған ұнайды. Жұмыс орнымыз кеңею үстінде. Киімді ұлттық ою-өрнекпен безендіремін. Бақытгүлдің бізді жұмыспен қамтығанына үлкен алғыс айтамыз. Бұған дейін үйде отырған едік, ал қазір тұрақты табысымыз бар, – дейді Қапал ауылының тұрғыны Сарагүл Нүсіпбай.

Өңірлік кәсіпкерлер палатасының төрағасы Дәурен Оңалбаевтың айтуынша, бүгінде Жетісу облысында 60 мыңға жуық шағын және орта бизнес субъекті жұмыс істейді. Облыс аумағында жаңа өндіріс орындары мен цехтар және шеберханалар табысты жұмыс істеп келеді.

Ақсу ауданы

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ЖАҢҒЫРУ

ҰМЫТЫЛҒАН ТАРИХ АҚИҚАТҚА АЙНАЛАДЫ

Жетісу облысы әкімдігінің қолдауымен еліміздің егемендігі, жеріміздің бүтіндігі үшін шапқыншыларға қарсы қол бастап, Қызылжар шайқасында ерлікпен қаза тапқан батырлар жерленген жерге ескерткіш қойылды. Жетісу жері міне, осылай 100 оба, Қыз бейіті қорымы деп аталатын тағылымы мен тарихи терең, құндылығы мол тарихи нысанмен толықты.

Шараға қатысқандар ескерткіштің ашылу салтанатына куә болып, ой-пікірімен бөлісіп, өткен күндерге шолу, болашаққа бағдар жасады.

«100 оба, Қыз бейіті» қорымы – қазақ-жоңғар арасында 1698 жылы болған Қызылжар шайқасында қаза тапқан Құдайназар батыр Төнірбердіұлы мен Гүлайым Құдайназарқызы бастаған қазақтың 100 батыры жерленген жер. Аталған шайқастың тарихын түгендеу тәуелсіздік еліміздің ертеңгі болашағы үшін құндылығы мол.

Ескерткіштің ашылу салтанатында Жетісу облыстық қоғамдық даму басқармасы басшысының орынбасары Айдос Есжанов:

– *Тәуелсіздік – Жер бетіндегі барша халық үшін қасиетті ұғым. Қазақ халқы да тәуелсіздікке жету үшін жүгі нарда, қазаны теңде, аяғы үзеңгіде болды. Ата-бабамыз тозақтың өзін, тағдырдың тезін де көрді. Ұлы бабалар ұрпақ үшін, «ұлым – құл, қызым – күң» болмасын деп дәрқан даламыз үшін шайқасты. Арғы замандарды айтпағанның өзінде, тек кейінгі үш ғасырдағы ел ертеңі, ұрпақ қамы үшін жасалған бабаларымыздың ерлік істері ешқашан ұмытылмайды.*

Ата-бабамыздың білектің күшімен, найзаның ұшымен қорғаған жерін көздің қарашығындай сақтайтын, елін сүйетін, Отанға қорған болатын елжанды, ержүрек ұлт жастарын тәрбиелеу – мемлекеттің басты бағыты. Отан қорғау әрбір азаматтың қасиетті борышы. Ең бастысы, сол міндетті қалай орындай алатындығымызда. Биыл «Ақтабан шұбырынды, Алқакөл сұлама» оғиғасының 300 жылдығына орай ел аумағында көптеген еске алу шаралары өтуде. Осыған орай, Жетісу облысы осыдан 300 жыл бұрынғы ел қорғау жолында егей ерлік танытқан қазақтың жүз батыры қатысқан «Қызылжар шайқасында» қаза тапқан боздақтар жерленген «100 оба, Қыз бейіті» қорымына ескерткіш қойып, батырлар ерлігін жаңғыртуды мақсат еткен болатын. Бұл ұсыныс Жетісу облысының әкімдігі тарапынан қолдау тауып, сол ескерткіштің ашылу салтанатын өткізудеміз, – дей келе Жетісу жеріндегі ел қорғау жолындағы шайқастарды атап, батыр бабалар ерлігін тілге тиек етті.

«Қызылжар шайқасы» 300 жылдан бері аңыз болып айтылып, жыр-дастандарда өрнектеліп, шетелдегі тарихшы ғалымдардың еңбегінде жиі жазылып келген тақырып еді. Дегенмен, тарихшылар, өлкетанушылар шайқас болған орынды анықтау үшін талай-талай тер төкті. Өйткені, Қазақстан аумағында Қызылжар деп аталатын 24 орын бар. Сондықтан «100 оба, Қыз бейіті» қорымының орнын анықтауда оңай болмапты.

– *Өткен жылы Жетісу облыстық тарихи, мәдени мұраны қорғау орталығының ұйымдастыруымен тарихшыларды, өлкетанушыларды, шежірешілерді жинап, экспедиция ұйымдастырып, республикалық ғылыми-танымдық конференция өткізіп, Қапал шатқалындағы Қызылжар асуын даңқты шайқас болған жер деп тұрақтандырдық. Осыған дейін жұрт аузында «100 оба, Қыз бейіті» аталған тарихи орын бүгінгі ескерткіш ашылған қорымның орны деп белгіледік. Сол экспедициямен конференция аясында батырлар жерленген «100 оба, Қыз бейіті» қорымына ескерткіш қою жайлы ұсыныс түсіп еді. Сол үмітіміз Жетісу облысы әкімдігінің қолдауымен жүзеге асты,* – дейді Жетісу облыстық тарихи-мәдени мұраны қорғау орталығының директоры Ғалымжан Оспанов.

Қызылжар шайқасы – Жетісу жеріндегі Орбұлақ шайқасынан кейін болған екінші реткі ірі шайқас. Сондай-ақ, қазақ-жоңғар ортасында XVIII ғасырда орын алған ірілі-ұсақты шайқастарда қазақ батырларына батыл жігер, байсалды байлам жасауға ықпал етті.

– *Шайқас Қора шатқалының Қапал, Балықты өзендерінің суайрығы болып табылатын Мыңшұңқыр тауының ең биік бөлігіндегі шағын топпен соғысуға қолайлы бүркеніштік қасиеті бар тік жартасты асуда болған. Шайқас Ақсу, Ескелді, Қаратал аудандары аумағында мекендеген жергілікті халықтың қауіпсіз жерге көшіру мақсатында ұйымдастырылған. Батырлар жерленген жер «100 оба, Қыз бейіті» деген атпен бүгінге жетті. Оны киелі орындар қатарына жатқызуға болады. Осыдан 300 жылдан астам уақыт болған соғыс туралы атадан балаға таралып бүгінге жеткен батыр бабалар ерлігін сипаттайтын аңыз әңгіме, жыр-дастан қазақ сарбаздары жерленген орынның болуы дәлелдейді,* – дейді І. Жансүгүров атындағы Жетісу университетінің қауымдастырылған профессоры, геграфия ғылымдарының кандидаты Еркін Тоқпанов.

«100 оба, Қыз бейіті» ескерткішінің тарихи құндылығы тым тереңде жатыр. Өйткені, мұнда ел басына екіталай күн туғанда «Бір жағадан бас, бір жеңнен қол шығарған» 100 батыр жерленген. Демек, бұл қазақ халқының берекесі мен ынтымағының белгісі, бұл ел басына күн туғанда елім деген азаматтардың бір төбеден табылатындығының көрінісі. Сондай-ақ, өскелең ұрпаққа өнеге болар үлгілі іс.

– *Қорыта айтқанда «Қызылжар шайқасына» іргелес жатқан Суан елінің батырлары да қатысты деген жорамалымыз жоқ емес. Себебі, басқыншы жауға қарсы ту көтеріліп, ұран тасталғанда алыс-жақындағы бар Алаштың ұрпағы атқа қонған. Қаны бір қазақ жұрты қашанда сыртқы жауға жұмылған жұдырықтай болып қарсы тұрған. Ел шетіне кірген қандай жау болмасын түре қуып, тоқымдай жер болса да жау аяғына таптатпаған,* – дейді гуманитарлық ғылымдар магистрі, Қазақстан Журналистер одағының мүшесі Қали Ибрайымжанов.

Қызылжар шайқасында қайтыс болған жүз батырдың арасында 98 батыр бір қорымға, Құдайназар батыр мен қызы бір-біріне жақын екі қорымға жерленген. Осыдан былай бұл қорым «100 оба, Қыз бейіті» атанған. Бұл да бабаларымыздың батырлар есімін болашаққа мәңгі қалдырудың өте құнды үлгісі. Ал «100 оба, Қыз бейіті» қорымына қойылған есткерткіші алдағы уақытта талай құпияға толы ерлік шежіресін жазатыны анық. Өйткені, Қызылжар шайқасындағы ең басты ұрыс тәсілі – жылқының ішін жарып соғысу тактикасы. Бұл қазақ батырларының жаугершілікте қолданған мықты ұрыс тәсілдерінің бірі. Бұл соғыс тактикасын қазақ батырларынан 200 жылдан кейін, Француз әскерлері дүниежүзілік бірінші соғыста қолданғаны туралы деректер бар. Өкінішке орай, осы соғыс тактикасының алғашқы авторы біздің бабаларымыз еді.

Қазақтың тарихында ерлігімен елге танылған батыр қыздарымыз көп болды. Қызылжар шайқасында елі мен әкесін қорғау жолында өлімнен қаймықпаған Гүлайым Құдайназарқызының есімі мен ерлігі ұлықталмай отырғаны да көңілді қобалжытады.

– *Міне, сол Қызылжар шайқасының белгісіндей сәулетті де, тағылымды ескерткіш бой көтерді. Дегенмен, әлі де істелетін жұмыс көп,* – дейді батырдың ұрпақтары.

Олар алдағы уақытта өлкетанушылар, тарихшылар, шежірешілер, ауылдың абыз ақсақалдарымен бірлесе отырып, қалған батырлардың есімін анықтауды қолға алмақ. Қазақ-жоңғар соғысындағы қазақ батырларының шежіресі түгенделіп, есімі қазақстан тарихы оқулықтарына жазылуда. Сол қатарға Құдайназар батыр мен қызы Гүлайымның есімін енгізу туралы тиісті водомствалар мен құзырлы мекемелерге ұсыныс әзірлейтінін жеткізді. Ескерткіш қойылған орын жаз жайлаудың қақ төрінде болғандықтан оны қорғаудың шарасы қолға алынғаны жөн. Сондай-ақ, бір Құдайназардан тараған ұрпақтың өзі бүгінде 150 мыңға жетті. Қалған батырлардың ұрпақтары да өсіп-өнді. Демек, бұл жерге тәу етіп келетіндердің қарасы аз болмайды. Сондықтан қорымды қоршап, абаттандыру жұмысын жүргізу қажет-ақ. Сондай-ақ, Қызылжар шайқасы туралы бейнефильм, кино түсіру, кітаптар шығарып, жоғары оқу орындары студенттерімен кездесулер ұйымдастырып насихат жұмысын да жалғастырмақ.

Қ. АНДАС.
АҚСУ АУДАНЫ

ЖЫР ДӘПТЕРІНЕН

СҮЙЕМ КҮНІН - ТӘУЕЛСІЗДІК

Қазақ деген елімменен,
Ұлы дала жеріменен,
Атамекен төріменен,
Сүйем күнін - Тәуелсіздік.

Самал жұпар желін есіп,
Өзен, дария көлін кешіп,
Тауын кезіп, шыңға жетіп,
Сүйем күнін - Тәуелсіздік.

Шарлап көне қалаларын,
Кие күмбез мазарларын,
Сансыз соқпақ тарамдарын,
Сүйем күнін - Тәуелсіздік.

Кезіп сай, құз шатқалымен,
Таңбалы тас қапталымен,
Тоғай, орман нуларымен,
Сүйем күнін – Тәуелсіздік.

Елдің аңсау бағын ашқан,
Әр бір туған күні бақ таң,
Мерейі нұр ашық аспан,
Сүйем күнін – Тәуелсіздік.

Күндей күлген ұрпақтары,
Тамылжыған гүл бақтары,
Білім, ғылым армандары,
Сүйем күнін – Тәуелсіздік.

Елім дейтін, жерім дейтін,
Достық, бірлік өмір көркім,
Бақ, береке елдік еркім,
Сүйем күнін – Тәуелсіздік.

МӘҢГІЛІК ЕЛ ҚАЛАСЫ

Неткен ғажап қазақтың кең даласы,
Көз жіберіп оймен бір сәт қарашы.
Алау сағым, жазық бұйрат жоталар,
Өзен, көлдер толқынданған шарасы.

Сан ғасырмен жеткен көне мекенім,
Әр құм, тасы толған тарих кешегім.
Ел - жұртымның тынысынан
сыр шерткен,
Арқау болған дастан жырға неше мың.

Керуен жолдар әр ғаламнан тірелген,
Өркениет бастауым бар түлеген.
Шексіз қиыр ұлы байтақ кең даласын,
Хан, би дана ұлылаларым билеген.

Ұрпақтарым - баба жолын жалғаған,
Еркін елдің болашағын ойлаған.
Сауран. Тараз, Отырар мен Түркістан,
Ғылым, білім салған ізі сайраған.

Атамекен - Каспий мен Алтай арасы,
Қыран қанат керілген кең даласы.
Құшағында - Ақордасы Астанам,
Қазақтың жыр - Мәңгілік Ел қаласы.

Серікбай ТҰРЛАН
ТАЛДЫҚОРҒАН ҚАЛАСЫ

Талантов россыпь яркая

Нурасыл САКЕН

В городе Талдыкоргане состоялась международная ярмарка «Жетісу өнері-2023». Она прошла в средней школе №10 им. Шокана Уалиханова. Участники прибыли из разных городов Казахстана, а также в дистанционном формате представляли Россию и Турцию. Организатором этого проекта выступило общественное объединение «Центр краеведов Жетісу».

В рамках ярмарки проводились национальные соревнования в дизайне, живописи, графике и декоративно-прикладном искусстве. В жюри вошли методист Гульсара Шалкина, президент ассоциации учителей художественного труда Гульсара Жоримбетова, член Евразийского союза дизайнеров Нурзия Рахметова и профессор искусствоведения КазГАСА Шахизада Турганбаева.

На международной ярмарке участники показали свои работы в разных техниках, таких как изделия из глины, резьба по дереву, рисование на камнях, рукоделие, макраме. Эти экспозиции демонстрировали творческий талант и мастерство участников, а также подчеркивали важность национальных ремесел и культурного наследия в современном обществе.

«В школах сегодня практически не уделяется внимания таким предметам, как рисование и черчение, что затрудняет подготовку абитуриентов к поступлению в творческие вузы. Многие вынуждены обращаться к репетиторам, что усложняет процесс повышения их навыков», - говорит Шахизада Турганбаева.

Победители в номинациях были определены по таким критериям, как технология изготовления, дизайн, размер, вид подачи, а также члены жюри учитывали и мнение посетителей ярмарки, задерживавших взгляды на экспозициях участников.

В итоге первые места получили: в номинации «Дизайн» - Бұлбұл Баянхан из города Текели, в номинации «Живопись» - Елена Борисенко, в номинации «Графика» Аделина Нистор, а в номинации «Декоративно-прикладное искусство» Ералы Адамкулов выделился самыми разнообразными способами изготовления домбры.

Отдельное внимание в ходе ярмарки привлекла женщина, которая работает в этой школе уже более 20 лет. Татьяна Урбан является преподавателем предмета «Технология» в старших классах, а также занимается ковроделием. На выставке «Жетісу өнері» она показала работы своих учеников, которые изучают ковроделие и создают различные картины для подарков своим родителям и друзьям. Татьяна Борисовна считает, что ковроделие - это первоначальный навык, который помогает детям развивать свои творческие задатки. Сама она научилась этому ремеслу еще в советское время, когда увидела ковры на стенах в каждом доме и начала интересоваться тонкостями их изготовления.

Международная ярмарка «Жетісу өнері-2023» стала ярким событием, объединившим участников из разных стран и подчеркнувшим важность творчества и национальных ремесел. Надеемся, что подобные мероприятия будут проводиться и в будущем, вдохновляя мастеров на новые достижения и творческие открытия.

Салт-дәстүр - ұлтымыздың алтын арқауы

Айгерім ТІНӘЛІ

В талдыкорганской средней школе-гимназии №14 в рамках программы «Жеткіншектің жеті жарғысы» прошло мероприятие «Салт-дәстүрім - таусылмайтын байлығым», где ребята познакомились с традициями и бытом казахского народа, отгадывали загадки, слушали рассказы, стихи и песни о Родине. В ходе мероприятия представительницы старшего поколения рассказали об известных традициях и обычаях степного народа и объяснили их смысл.

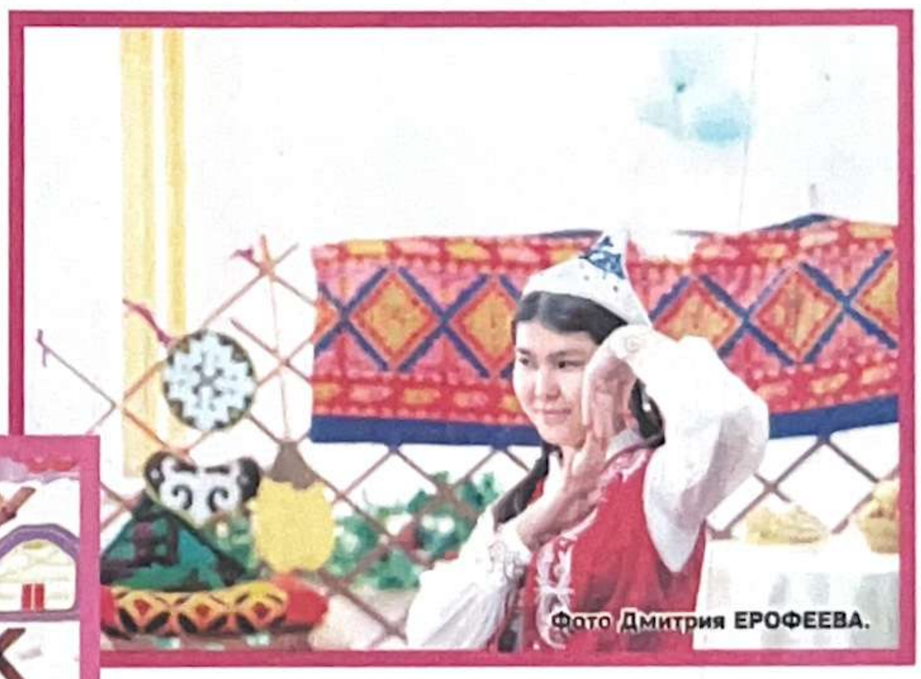

Фото Дмитрия ЕРОФЕЕВА.

Открытие торжественного вечера состоялось с рассказа ведущего о том, что такое традиции и обычаи. Основной целью встречи является формирование нравственных качеств у молодежи и привитие интереса к культуре. В праздничном мероприятии приняли активное участие учащиеся седьмого класса.

Самым интересным зрелищем для детей стал показ казахских обрядов, представленных в театрализованных постановках: «Ерулік», «Шашбау», «Шолпы тағу». Кроме того, прошли мини-соревнования по национальным играм «Асық ату», «Бестас». Педагоги школы организовали выставку работ воспитанников, накрыли дастархан с блюдами казахской национальной кухни и ароматным чаем в импровизированной юрте.

По словам члена Совета ветеранов Жумабалы Балакарарановой, традиции и обычаи казахского народа формировались веками, гармонично переплетаются, дополняя друг друга и охватывая самые разные стороны культурной жизни казахов. Если в каждой школе будут проводиться такие мероприятия, конечно, наш народ никогда не потеряет свое наследие.

- Нынче, когда наша культурная древность стала забываться, было очень кстати внедрение программ, основанных на ценностях. Казахские обряды и традиционные праздники поражают своей красочностью, богатством смысла и отражают казахский национальный характер – открытый, гостеприимный и стремящийся жить в согласии с окружающим миром, - подытожила заместитель директора по воспитательной работе Нургуль Акмадиева.

В завершение праздника по казахскому обычаю было прочитано бата (благословение) с пожеланием здоровья, счастья, благополучия, процветания, мира и добра любимому Казахстану.

Наш электронный адрес: vestnikjetisu@mail.ru, 87073900990 (WhatsApp)

Учредитель: Государственное учреждение «Аппарат акима области Жетісу»
Собственник: ГКП на ПХВ «Жетісу Медиа»
Руководитель - Шыңғыс БОЗЫМ
Телефон приемной: 40-20-71
Главный редактор - Хасан ЕСПАНОВ

Газета выходит три раза в неделю: во вторник, четверг, субботу. Материалы публикуются на трех языках - казахском, русском, английском. Газета поставлена на учет в Комитете информации Министерства информации и общественного развития Республики Казахстан. Регистрационный номер №KZ27VPY00064533. от 13.02.2023 года.

Адрес редакции в Талдыкоргане: 040000, ул. Жумахана Балапанова, 28. Приемная главного редактора 40-20-43, зам. гл. редактора 40-20-45, 40-20-46, секретариат 40-20-47, корреспонденты 40-20-54, 40-20-56, 40-20-58, прием рекламы и объявлений – 40-20-62, 8 705 814 72 21.
Телефоны собкоров: в Алакольском районе – 8 (72833) 2-13-82; в Панфиловском районе – 8 (72831) 5-88-22.

Телефон доверия по вопросам противодействия коррупции: 87773880990.

Набрано и сверстано в компьютерном центре газеты «ВЕСТНИК ЖЕТІСУ»
Дежурный редактор - Бейбит МАМЛЕЕВ

Мнение автора материалов не всегда совпадает с мнением редакции. За достоверность рекламы ответственность несет рекламодатель.

Отпечатано в типографии «Офсет» филиала АО «Алматы-Болашак». г. Талдыкорган, ул. Кабанбай батыра, 32.

Общий тираж издания ГКП на ПХВ «Жетісу Медиа» 20100, в том числе тираж этого номера газеты «Вестник Жетісу» 7085. Заказ №1483

М. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 П. 1 2 3 4 5 6 7 8

✓АЙТАР МЕЗЕТ

Ахат Баққожаев есімі өткен ғасырдың жетпісінші жылдарының соңында Талдықорған облыстық «Октябрь туы» газеті арқылы оқырмандарға таныла бастаған болатын. Әлеңдері таңғы шықтай таза, көркемдікпен кестеленіп, шебер қолдан шыққандығын айғақтап тұратын. 1977 жылы С. Киров атындағы Қазақтың мемлекеттік университетінің табалдырығын аттағанда бізден бірер жыл бұрын журналистика факультетінің сырттай бөліміне түскен Ахат ақынмен сессия кезінде дидарласып, жақын араласқаным есімде. Осы таныстық 1980 жылдың жазында облыстық газетте өндірістік практикадан өткенімде одан әрі тереңдей түсті. Күнделікті газет жұмысынан қол қалт еткенде көңіл түкпірінен туындаған жырларымен танысқан кезім де сол жылдар еді.

Ахат ақын есімі ҰМЫТЫЛМАУЫ ТИІС

Оның өлеңдегі өрнегі төмендегі «Көктем», «Ауылға хат» туындыларынан айқын аңғарылады:

Жер-ананың бар-жоғы түгелденіп,
Күлімдейді күн көзі жылы өң беріп.
Көктем тігіп далаға өз отауын,
Қойыпты қырға жасыл кілем керіп.
Жұпар желі жүзіңді желпіп желең,
Жас көңіл тәтті иіспен елтиді ерен.
О, далам, жырға айналдың сен жүректе,
Осынау сырға толы кейпіңменен.
Сылқылдап сең-сең белден бұлақ құлап,
Ғашықтар әуенімен жыр атты бақ.
Шартарапқа жыр бітіп жатыр, міне,
Көмейінен көктемнің күй атқылап, –

десе, азаматтық борышын өтеп жүрген кезінде жазылған «Ауылға хаты» шынайылығымен көңіліңе орнығады:

Мен үшін абыройы асқақ,нарқы мәр-мәр,
Ауылым, аманбысың алтын ордам.
Тұр таңын тыныштықтың нық күзетіп,
Мендегі өзің берген жарқын арман.
Ассалаумағалейкум, ақ тарландар,
Ақ таң үшін айқасқа аттанғандар.
Отан үшін сан отқа қақталғандар,
Табаныңда танкінің тапталғандар.
Жалын кешіп, сұрапыл ақтарғандар,
Өлім оғын төс тосып қаққан жандар.
Мәңгі өлмейтін ерлердің белгісі боп,
Үлгі боп бұл күнге сақталғандар.
Армысыңдар, аяулы ақ әжелер,
Шебер қолдар, төгілген ғажап өнер.
Өсиеттерің жасымнан бойға сіңген,
Қасиеттер бар менде таза нелер.
Арма, ақылшы әз аға, наз қарындастар,
Құшағы гүл, ойы ортақ абзал достар.
Болашақтың балауса шеруі үшін,
Қанат қаға беріңдер арманға асқар.
Байлығыңмен көл-көсір ырғын-егін,
Бақытыңды әлемге білдір, елім.
Шайқалмайды тыныштық дариясы,
Күзетінде көз ілмей тұрмын өзім.

Сарқан ауданының Көкөзек орта мектебінің музыка пәнінің оқытушысы болып зейнет демалысына шыққан Мырзахмет Сәрсенов ақын досы туралы тебірене әңгімелейді:

«1973-1975 жылдар аралығында мен Москва түбіндегі Можайск қаласында азаматтық борышымды өтедім. Сол жылдары жаныма жылу берген жауынгерлік достарымның арасынан Ахат Баққожаұлының есімін мәңгі жадымнан шығармаймын», – дейді Мырзекең алыста қалса да күні кешегідей жадында жатталып қалған жастық шағын есіне алып. – Ол 1953 жылы 6-сәуірде Ақсу ауданы Қызылтаң ауылында дүниеге келген. Ахаттың ақындық таланты ерте ашылған көрінеді. Кейіннен араласа жүріп оның 1971 жылы Қызылтаң орта мектебін бітіруші түлектердің «Соңғы қоңырау» кешінде оқыған «Ұстазыма» деген өлеңі қолыма түсті. Оқушының қаламынан туды демесеңіз мұнда ақындық арын бар.

Жайдары жаз – көңілің, жарқын жаның,
Бір өзіңде ғажайып бар шың дарын.
Білім бұлақ өзіңнен ағылады,
Ешкім бірақ көрген жоқ сарқылғанын.
Шәкірт ойын дөп басып ғажап танып,
Жан сырыңды шертесің сан ақтарып.
Балауса арман бөбектер болашаққа,
Сен арқылы самғайды қанат қағып.
Даналықпен кіршіксіз ақ көңілмен,
Орын алдың үміттің нақ төрінен.
Саған шаттық арнаған қайнар көзің,
Өз арнасын мәңгілік тапса өмірден.
Заман гүлдеп тұрғанда уақыт жырлап,
Ұстаз мерей бәрінен асып тұрмақ.
Бақыттысың, бастаушым сен өйткені,
Бар адамға келесің бақыт сыйлап.

Ахат Баққожаев мектеп кезінен армандаған оқуына түсті. КазГУ-дің журналистика факультетінде сырттай оқып жүргенде әскерге шақырылып, Москва түбіндегі Можайск қаласында офицерлер сапында азаматтық міндетін атқара жүріп өлең жазуын тоқтатқан жоқ. Оның «Достарға естелік» деген өлеңі маған арналған еді:

Адал дос, жақсы жолдас Мырзахмет,
Жауынгер жыл есігін бірге ашып ек.
Бір ырғақ тілге келіп үйірілді,
Болғандай бірер шумақ жырға тиек.
Бар қазақ, бөлек жандар болсақ тағы,
Біз үшін қуаныш, қайғы ортақ бәрі.
Тигенмен жанға ауырлау, көңілге жат,
Жүрерміз бұл күндерді аңсап та әлі.
Бұл өзі қайталанбас қызық күндер,
Жүр дейсің қасиетін біліп кімдер.
Мен үшін бәрің достар бір-бір төбе,
Апайтөс, арыстандай жігітсіңдер!
Еш айырымы жоқ жандар біз ұққайтын,
(Бұл достыққа жүр екен қызықпай кім!).
Жан достар – аңқылдаған адал достар,
Мен сендерді өлгенше ұмытпаймын!

Ақын осылай деп толғана келіп 1974 жылдың 16-қазанында төмендегі жалқы шумақты қағазға жеке түсіріпті:

Тұрмасам да ақын боп есіп-ағып,
Бірер шумақ жазғаным несіне айып?!
Осы жолдар көзіңе түскен сайын,
Жүрсең болды мені де есіңе алып!

Жылдар өтті. Қазір Ахат бұл дүниелік емес. Ол 1984 жылы өмірден озды. Соңында отбасы, балалары қалды. Бірақ ақын мұрасын жинақтаған жан жоқ. Ахат Баққожаев тірі болғанда биыл 65 жасқа толар еді.

Ахат жазуды солақай қолмен жазып, домбыраны солақай қолмен тартатын. Сонымен қатар әнші, күйші, суырып- салма ақындығы да бір төбе болатын.

Мені ақындыққа баулып, Талдықорғанда талай айтысқа қатыстырғаны есімде. Бірде қазақтың ақын қызымен айтыстырып жатқанда жаттанды өлеңдерім таусыла бастап жеңілуге айналдым. Ахат соны сезіп ақырын сыбырлай бастады. Мен өзім шығарғандай шебер орындап шықтым. Айтыскер қызымыздың «Айтыстың тәртібін бұздыңыздар», – деп шығып кеткен кезі болған. Ахат болса менің жеңісіме балаша қуанатын. Ақын-жазушылардың өлеңдерін жадына тоқитын, әсіресе Мұқағали Мақатаевтың, Төлеген Айбергеновтың өлеңдерін жатқа айтатын.

Талдықорғандағы орталық саябақта «Киіз үйдің» ішінде қымыз сатылатын еді. Жұмыстан соң немесе демалыс күндері сол «Қымызханада» талай қазақтың зиялы қауымымен таныстырды. Менің өнерге деген құлшынысымды қолдап, жігерлендіретін Ахат досым еді.

Әкесі Баққожа кейінде Қаратал ауданы Абай ауылында көп жылдар математикадан сабақ берген өнегелі ұстаз, ақын. Бес уақыт намазын қаза жібермеген діндар адам еді, сонымен бірге аңшылығы да бір төбе. Ахат жазған өлең-жырларын әкесіне тексертіп, түзеттіріп отыратын да, әкесі ақыл-кеңесін аямайтын. Артында сүйген жары Биғайша және екі ұлы қалды. Сегіз қырлы, бір сырлы осындай досыммен жүрегі тоқтағанша қарым-қатынасымыз үзілмегенін жаныма медеу тұтамын».

Өнер десе ішкен асын жерге қоятын Мырзахмет Сәрсеновтың жан тебіренісі ойландырмай қоймайды. Мүмкін Ахаттың төл тумалары жерлестерінде, замандастарында, отбасында сақталған болар. Ахат ақынның соңында қалған мұрасы жинақталса Ақсуда туып, Қаратал да есейіп, Талдықорғанда тұлғаланған ақын есімі айшықтала түсері анық. Бойындағы сан қырлы талантының толық танылуына, өкінішке қарай, адымын ажал құрсаулап, өткінші уақыт мұрсат бермеді. Дегенмен отыздан, еркін аспай-ақ журналистикадағы қолтаңбасымен, поэзиядағы өзіндік үнімен ортасын мойындатқан Ақат Баққожаевтың жырлары ескі басылымдардан жинақталса, жарыққа шықса деген арманымыз көмескіленбесе екен...

Жомарт ИГІМАН

✓ТЕАТР

Қамауда қалған АРМАН

«Алатау» дәстүрлі өнер театрының актрисасы Марал Анарбек басты рөлін сомдаған «Қамауда қалған арман» атты драмалық туынды Құман Тастанбеков атындағы аудандық Мәдениет үйінде сахналанды.

Ширек ғасырдан астам өнер жолында жүрген Марал Анарбек Көкжиде ауылының тумасы. Жастайынан өнер десе ішкен асын жерге қоятын арманшыл қыз талантты актерлер сапына қосылған. Туған жерге жасаған гастрольдік сапарында жерлестеріне ұсынған қойылымын белгілі театр және кино актері Нұржан Тұтов сахналапты. Шағын ғана кейіпкерлері бар спектакльдің өн-бойында актрисаның шеберлігі, тәжірибесі, роль табиғатын, болмысын жете сезінетіндігі айқын көзге ұрып тұрады. Сондықтан болар, бір сағаттан астам уақытқа созылған қойылымның көріністері, шиеленістері, оқиғалардың даму динамикасы көрермендерді ынтықтырып, алдыға жетелеп отырды.

– Біздің мақсатымыз – қоғамдағы келеңсіздіктерді көрсету арқылы көрермендердің санасын сілкіндіру. Спектакльден кейін көрермендердің бір-бірімен әсерлерін бөлісуін естігенде сол мақсатымыздың орындалғанын біз де сезіндік, – дейді қойылымның режиссері Нұржан Тұтов.

Зал толы көрерменді күлдіре отырып күйіндіре білген спектакльді тамашалаған тұрғындар салмақты ой арқалап қайтты.

Ж. ЖОМАРТҰЛЫ
Сарқан ауданы

✓ТАНЫМ

● Қашанда қасиетті орындарға ерекше қастерленетін табиғи-мәдени мұра, зайырлы және діни сәулет ескерткіштері, кесенелер, сондай-ақ, халықтың жадында өшпес із қалдырған тарихи және саяси оқиғалармен байланысты орындар кіреді. 2017 жылы қолға алынған «Қазақстанның қасиетті орындарының географиясы» жобасы аясында облыс бойынша жалпыұлттық объектілер тізіміне 17, өңірлік объектілер тізіміне іріктеліп 41 нысан енгізілген. 2018 жылы киелі нысандар бойынша «Қасиетті Қазақстан» ғылыми-зерттеу орталығы 2 томдық кітап дайындап, алғашқы нұсқасы шықты. 2019 жылы аталған тізім тағы да толықтырылып, қасиетті орындар қатарына енгізу үшін қосымша 12 нысан ұсынылып, оның тоғызы қосымша тізімге алынған болатын.

ҚАСИЕТТІ НЫСАНДАР ҚАТАРЫ ТОЛЫҚТЫ

Қажет АНДАС

Өткен жылы Жетісу облысы өз алдына шаңырақ көтеріп шыққаннан кейін Жетісу облысының тарихи, мәдени мұраларды қорғау жөніндегі орталығына салмақты міндеттер жүктелді. Сонымен Жетісу облысындағы қасиетті нысандардың тізімін толықтыру мақсатында ауқымды жоба қолға алынып, биыл Жетісу облысының тарихи-мәдени мұраларды қорғау орталығы мен «Жетісу» өлкетанушылар орталығы» қоғамдық бірлестігінің ұйымдастыруымен «Жетісу – киелі мекен» экспедициясы 1–3 қараша күндері Ақсу, Сарқан, Алакөл аудандарын, 15-17 қараша күндері Кербұлақ, Панфилов аудандарын аралап, ондағы тарихи орындар, кесенелер, қасиетті жерлерді тексеріп, ауыл ақсақалдары, өңірдің тарихын зерделеп жүрген қаламгерлермен сұхбаттасып, аңыз-әңгімелер мен деректер жинады. Экспедиция құрамында Жетісу облысының тарихи-мәдени мұраларды қорғау орталығының мамандары мен «Жетісу» өлкетанушылар орталығы» қоғамдық бірлестігінің тарихшы, археолог, өлкетанушы және географтары болды.

Экспедиция барысында Ақсу ауданы, Баласаз ауылының іргесіндегі Омар-Әлхан төре кесенесі, Сарқан ауданына қарасты Базарбай би кесенесі, Алакөл ауданының аумағында орналасқан Борша қырғыны болған орын, Тоқболат батыр, Қарға батыр, Ермырза батыр, Қандығатай әулие, Сыбанбай би, Шағырай әулие, Тоқта тауының бөктеріндегі қазақ-жоңғар ортасында соңғы шайқас болған жерлер зерттеушілердің назарын аударды. Жалпы, 3 күнге жоспарланған экспедиция барысында 20-дан астам нысан қарастырылды. Кербұлақ ауданына қарасты Шиырбай бастаулары, Тезек төре кесенесі, Нұрым ауылының іргесіндегі Бердіқожа қажы күмбезіне тоқтап, зерделеу жүргізді. Сондай-ақ, Шоқан Уәлихановтың ескерткішіне тәу етіп, қайтадан жаңғырту жұмысы жүргізілген Шоқан Уәлихановтың мемориалды музейінде болды. Сол барыста Тезек төренің ұрпағы Азамат Ақылбеков, Бердіқожа қажының ұрпағы Нұрлан Берікұлынан тың деректер мен ақпараттарды жазып алды. Сондай-ақ, Панфилов ауданы, Қоңырөлең ауылы аумағындағы Найзатапқан минералды су көзі мен Шормақ батыр кесенесіне тәу етіп, Ынталы қорымын көрді. Талды ауылдық округіне қарасты Құрашы сайының басында орналасқан Аққүмбез қорымы, Сақ обалары, Қожбанбет би кесенесі, Көктал ауылдың округіндегі Салпық би кесенесі, Бірлік ауылдық округіне қарасты Шежін қорымы, Шойнақ батыр кесенесі қатарлы нысандарды тексеріп, жергілікті тұрғындар және тарихи тұлғалардың ұрпақтарынан естеліктер жиналып, өлкетанушы Қали Ибрайымжанов пен Айдаржан Нүсіпов, Тоқтасын Сатыбалдиевтардан сауалнама алынды.

Экспедиция аясында жинақталған ақпараттар комиссия мүшелері арасында қаралып, қорытындысы С. Сейфуллин атындағы облыстық кітапханада өткен «Жетісудың қасиетті жерлері» атты конференцияда шықты. Сонымен қатар, экспедиция барысынан жинақталған кітаптың таныстырылымы өтті. Комиссия мүшелерінің шешімімен Ақсу ауданынан 100 оба, Қыз бейіті қорымы, Алакөл ауданынан Қос келіншек ескерткіші мен Тоқта тауындағы соңғы шайқас болған жер, Кербұлақ ауданындағы Төре қорымы, Панфилов ауданындағы Аққүмбез қорымы республикалық қасиетті нысандар тізіміне, тағы да 20 нысан өңірлік маңызы бар қасиетті нысандар тізіміне енгізілді.

Алдағы уақытта республикалық және өңірлік қасиетті нысандар тізіміне енгендер жұртқа насихатталып, оны қорғау мен ел игілігіне айналдырудың жобалары атқарылатын болады.

СЛУЖУ ОТЕЧЕСТВУ!

Призвание - защищать границу

Василий ВОРОБЬЕВ, Алакольский район

Этот день - 25 октября - навсегда останется в памяти 429 молодых воинов-пограничников, призванных из 8 областей Казахстана. Для них это не просто возрожденный День Республики, это день церемонии принятия присяги «Күз-2023». Они окончили курсы в учебном Центре пограничного управления по Алакольскому району департамента Пограничной службы КНБ РК по области Жетісу, получат оружие и вскоре отправятся к местам службы по всей границе Казахстана. А это почти 15000 километров Государственной границы, от сложных участков пустынь и степей до высокогорья Заилийского и Жетысуского (Джунгарского) Алатау.

Нужно сказать, что управление успешно выполняет возложенные на него обязанности, прилагая все силы, знания и умения, чтобы обеспечить надежную охрану границ суверенного Казахстана и территориальную целостность страны. Достойно несет службу и умело решает поставленные руководством задачи по надежной охране восточных рубежей границы, а немалый труд, вкладываемый офицерами, прапорщиками и всем личным составом в дело служения стране, заметен и очень важен. Охраняемый участок Государственной границы протяженностью более 300 километров вкупе со сложными физико-географическими и климатическими условиями находится под надежной охраной воинов в зеленых фуражках.

И неслучайно здесь расположен учебный центр с современной технической базой, в котором молодые пограничники в течение почти полутора месяцев знакомятся с азами воинской службы, получают уроки (теоретические и практические) по организации боевой деятельности. Согласно штатному расписанию пограничных застав солдаты получили такие нужные военные специальности, как водитель автотранспорта и БМП, оператор портативных РЛС и тепловизоров, стрелок, гранатометчик, прожекторист, контролер-пограничник, наездник.

Как отметили на торжественном митинге командир пограничного управления полковник Иван Кирьянов, начальник ОП и ТП подполковник Жекебай Байсаханов, заместитель акима Алакольского района Маулен Толеубеков, сегодняшнее поколение пограничников-казахстанцев достойно славы своих отцов и дедов. И вот самый волнующий и торжественный момент – принятие воинской присяги, слова которой четко и звонко произносит каждый виновник торжества.

Нужно сказать, что участие в столь масштабном мероприятии приняли не только личный состав управления, но и районный акимат, ветераны афганской войны, представители общественных организаций города Ушарала. И, конечно же, родители и близкие солдат, проделавшие немалый, многокилометровый путь, чтобы попасть на церемонию присяги. Оксана Кених из Тараза, Женис Токтаубекова из Уральска, Николай Житников из Алматы горды за своих сыновей. В беседе они порадовались, что смогли ознакомиться с бытом солдат, самим учебным центром, выставкой современной боевой техники и вооружения, уникальными экспонатами музея боевой славы.

Высокий профессионализм и максимальная ответственность алакольских воинов-пограничников говорят о том, что восточные рубежи страны под надежной охраной, в полном объеме выполняются служебно-боевые задачи по защите конституционного строя и государственного суверенитета Республики Казахстан. А сегодня здесь подготовили достойную смену для Пограничной службы КНБ РК. Их призвание – защищать границу.

ПРОЕКТЫ

Второй шанс на новую жизнь

В июле текущего года ОФ «Талдыкорганский региональный фонд содействия занятости» при поддержке управления общественного развития области Жетісу начал реализацию проекта «Организация центра по работе с людьми, освободившимися из мест лишения свободы».

Главная его цель - развитие системы ресоциализации и адаптация лиц, освободившихся из мест лишения свободы и состоящих на учете в службе пробации области Жетісу.

В реализации нашего проекта мы применили метод социальной адаптивной технологии, который включает в себя умение организовать свой быт, овладение профессиональными навыками и их успешное применение, умение доказывать свою квалификацию и потенциал, обрести финансовую независимость через самозанятость или развитие собственного бизнеса.

На первоначальном этапе проекта при поддержке отдела пробации города Талдыкоргана состоялась рабочая встреча с бенефициарами проекта, были собраны заявки на обучение по бизнес-планированию. В августе прошел обучающий семинар «Социальное предпринимательство. Начни свой бизнес» в рамках конкурса «Второй шанс».

22 участника, из числа освободившихся из мест лишения свободы и состоящих на учете в службе пробации прошли пятидневный курс «Начни свой бизнес», под лозунгом «Покажи результат! Стань победителем!» Обучение проходило в интерактивной, игровой форме. Все участники получили знания по основам предпринимательства, заполнили техническое задание, написали бизнес-план. В итоге, 15 претендентов вышли на защиту своих бизнес-проектов.

В состав конкурсной комиссии вошли представители отдела пробации г. Талдыкоргана, управления координации занятости и социальных программ, представители НПО и гражданского Альянса области Жетісу, которые и назвали имена победителей. Ими стали Назгуль Джапарова («Приданое для невесты»), Ілияс Кайролданов («Орта – Биокресло-кровати»), Естай Садуакасов («Костоправные работы. СТО»), Виталий Вострецов («Реставрация мягкой мебели»), Балжан Сыздыкбаева («Предоставление маникюрных, педикюрных, наращивание ресниц и шугаринг услуг»), Серик Жумабеков («Изготовление домашнего кумыса»).

Различные категории правонарушителей требуют собственных подходов и методов работы. Сфера социальной адаптации лиц, освобожденных из исправительных учреждений, остается актуальной как на государственном уровне, так и в гражданском обществе.

По мнению осужденных, готовящихся к освобождению или состоящих на учете в службе пробации, наличие ценностей, которые являются основой для социальной адаптации освобождающихся лиц, остаются неизменными. В центре этих ценностей находится триада - семья, работа, жилье. Кроме того, большое значение для социальной адаптации бывших осужденных имеет наличие материальных средств и дружественных связей, сохранению или приобретению которых необходимо уделить особое внимание.

Проект решает вопрос реального оказания адресной финансовой помощи тем, кто готов ее получить, тем, кто готов использовать свой второй шанс.

Проект продолжается, каждый из победителей закупит оборудование и запустит свой стартап. Осталось пожелать всем участникам проекта - Удачи!

С. САДУАКАСОВА,
координатор проекта.

ФУТБОЛ

«Астана» оказалась сильней

Александр СКЛАБОВСКИЙ

В семи городах нашей страны прошел двадцать пятый тур чемпионата Республики Казахстан по футболу среди команд премьер-лиги.

Свою очередную игру талдыкорганский ПФК «Жетысу» провел на выезде в столице, встречаясь с местным клубом «Астана». Счет в матче был открыт на 30-й минуте, когда форвард хозяев поля Тимур Досмагамбетов поразил ворота гостей. Дружина Аскара Кожабергенова не спасовала перед именитым соперником, а бросилась отыгрываться, но сравнять счет удалось лишь во втором тайме, когда Анес Рушевич на 50-й минуте забил столичным футболистам ответный гол. Воцарившееся на поле шаткое равновесие изрядно потрепало нервы обеим командам, игравшим то от обороны, то в наступательном порядке. Все решилось в компенсированное время, когда оказавшийся мастеровитее астанчанин Абат Аймбетов на 90+6-й минуте сумел таки переиграть вратаря талдыкорганцев и вывел свою команду вперед буквально перед финальным свистком судьи.

Остальные матчи тура завершились со следующими результатами: «Мактаарал» - «Кызылжар» 2:1, «Тобол» - «Каспий» 1:1, «Кайрат» - «Аксу» 4:1, «Окжетпес» - «Актобе» 1:1, «Кайсар» - «Атырау» 1:0, «Ордабасы» - «Шахтер» 3:1.

По итогам двадцати пяти туров талдыкорганский ПФК «Жетысу» находится в турнирной таблице национального чемпионата на одиннадцатом месте, имея в активе 28 очков.

СТРАНИЦЫ ИСТОРИИ

Герои Кызылжарской битвы

Акку САМАШ,
Аксуский район

На прошедшей неделе при поддержке акимата области Жетісу был установлен памятник на месте некрополя ста доблестных воинов, отважно сражавшихся с джунгарскими захватчиками и погибших в Кызылжарской битве 300 лет назад. Свидетелями открытия памятника у исторического захоронения ста воинов-героев и женщины-воительницы стали присутствовавшие на мероприятии представители общественности.

Данный некрополь является ценным историческим объектом, относящимся к числу сакральных, святых мест. Он дошел до наших дней под названием «Жүз оба, Қызбейіті». Предводителями 100 воинов являлись Кудайназар батыр Танирбердыулы и Гулайым Кудайназаркызы, погибшие в Кызылжарском сражении между казахами и джунгарами в 1698 году.

На церемонии открытия памятника организаторы отметили, что в этом году по случаю 300-летия события «Ақтабан шұбырынды, Алқакөл сұлама» по стране проходит множество памятных мероприятий. В этой связи в области Жетісу было принято решение об установлении памятника у могильника «Жүз оба, Қызбейіті», возродив тем самым память о храбрости ста казахских героев.

Битва при Кызылжаре вот уже 300 лет является легендарной историей, отраженной в поэмах и преданиях, о ней много написано в трудах зарубежных ученых-историков. Историки и краеведы немало потрудились над поиском места сражения, ведь на территории Казахстана 24 места под названием Кызылжар, поэтому определить, где расположено захоронение «Жүз оба, Қызбейіті» было непросто.

- В прошлом году Центром охраны историко-культурного наследия области Жетісу был организован созыв краеведов, историков, специалистов по генеалогии и предпринята экспедиция, которая установила, что перевал Кызылжар в Капальском ущелье является местом той самой знаменитой битвы. Кроме того, проведена республиканская научно-познавательная конференция, в рамках которой выдвинуто предложение - установить памятник на месте захоронения воинов. Наша задумка была реализована при поддержке акимата области Жетісу, - отметил директор областного Центра по охране историко-культурного наследия Галымжан Оспанов.

Кызылжарская битва - второе крупное сражение после битвы при Орбулаке в Жетісу. Также в ходе крупных и мелких казахско-джунгарских боевых действий, проходивших в XVIII веке, мужество и смелость воинов способствовали крепкому сплочению казахского народа.

- О существовании места захоронения и подвиге казахских воинов свидетельствуют передававшиеся из поколения в поколение и дошедшие до наших дней сказания и поэмы о войне, которая произошла более 300 лет назад, - говорит кандидат географических наук, ассоциированный профессор Жетысуского университета им. И.Жансугурова Еркин Токпанов.

Из ста героев, погибших в Кызылжарской битве, 98 были захоронены в одном некрополе, а Кудайназар батыр и его дочь - в двух соседних друг к другу захоронениях. Отсюда и название данного могильника «Жүз оба, Қызбейіті». В истории казахов было много девушек-батыров, получивших признание народа своей доблестью, храбростью. Гулайым Кудайназаркызы погибла в Кызылжарской битве, защищая свой нарóд и своего отца.

- Весь казахский народ объединялся и, «сжавшись в единый кулак», давал отпор внешним врагам. Каким бы ни был захватчик, посягавший на наши границы, сила народного единства не позволяла ему ступить ни на один клочок родной земли, - говорит магистр гуманитарных наук, член Союза журналистов Казахстана Кали Ибрайымжанов.

- Здесь в память о Кызылжарской битве воздвигнут величественный памятник. Однако предстоит еще много работы, - говорят потомки героя.

В дальнейшем они совместно с краеведами, историками, специалистами по генеалогии, а также биографами и старейшинами села намерены определить имена остальных героев. Составляется генеалогическое древо казахских батыров казахско-джунгарской войны, их имена будут внесены в учебники по истории Казахстана. Кроме того, планируются выпуск видеоролика и фильма, издание книги о Кызылжарской битве, а также организация встреч со студентами вузов.

ЗНАЙ НАШИХ!

Паралимпийский успех Раушан и Рахметжана

Александр МИЛОСЛАВСКИЙ

В эти дни в китайском городе Ханчжоу проходят Азиатские параигры, где в составе сборной Казахстана выступают паралимпийцы нашей области.

Всего в программе соревнований, которые завершатся 28 октября, 22 вида спорта. Казахстан представляет 131 спортсмен, который оспаривает пальму первенства по 14 дисциплинам, где разыгрываются 485 комплектов медалей. Наши атлеты участвуют в турнирах по паралегкой атлетике, парапауэрлифтингу, парапулевой стрельбе, паратэквондо, паранастольному теннису, параплаванию, парадзюдо, параканоэ, паракадемической гребле, парастрельбе из лука, паравелоспорту, волейболу сидя, бочче и шахматам. Стоит отметить, что в некоторых видах спорта казахстанцы выступают впервые.

Очередной соревновательный день ПараАзиады принес радостную весть – турнир по парапауэрлифтингу выиграла наша землячка Раушан Койшыбаева. Выступая в весовой категории 73 кг, она подняла 119 кг и заняла второе место, уступив лишь китаянке Лили Сю, которая установила рекорд Параигр с результатом 135 кг. Для Раушан это уже не первая победа на крупных международных состязаниях - она выигрывала серебряные медали на Паралимпиаде-2016 и Азиатских параиграх-2018.

Не успели жетысусцы насладиться победой своей землячки, как из Китая спустя несколько часов пришло второе известие – на пьедестал почета поднялся парапауэрлифтер Рахметжан Хамаев из края семи рек. Он выступал в весовой категории 88 килограммов и по итогам трех попыток лучшим результатом Хамаева стал вес 203 кг, который позволил ему занять третье место после Абелькарима Хаттаба из Иордании (242 кг, рекорд Азиатских параигр) и китайца Е Цзисена (225 кг). И это также не первый успех нашего земляка - на предыдущих Азиатских параиграх в Джакарте Рахметжан становился серебряным призером.

Как ранее проинформировали в Министерстве туризма и спорта РК, спортсмен, ставший чемпионом Азиатских параигр, получит денежное вознаграждение в размере 10000 долларов, а тренер, подготовивший обладателя золотой медали к соревнованиям – 5000 долларов. Серебряный призер – 5000 долларов, его тренер – 3000 долларов. Денежное поощрение в размере 3000 долларов предусмотрено для спортсмена, завоевавшего «бронзу», и 2000 долларов для его тренера.

Открылось наследство после смерти Дюбенко Галины Ивановны, умершей 17.07. 2023 года. Наследникам обращаться к нотариусу А.Арманову, г.Талдыкорган, ул.Шевченко, дом 146/4, в срок до 17.01.2024 года.